

Poznobronasto- in starejšezeleznodobno višinsko naselje Gradec nad Vratnim na Gorjancih

Late Bronze Age and Early Iron Age Hilltop Settlement Gradec above Vratno in the Gorjanci Hills

Primož PAVLIN

Izvleček

V članku so objavljeni rezultati sondiranja poznobronasto- in starejšezeleznodobnega naselja Gradec nad Vratnim na Gorjancih. V sondi, veliki 8 m × 3 m, je bilo izkopanih več kot 7000 kosov keramike. Izkopavanja so dokazala dve gradbeni fazi. V prvi fazi (prvi dve tretjini 9. st. pr. n. št.) naselje ni imelo obzidja, iz te faze je velika večina keramičnih odlomkov. Najverjetneje v zadnji tretjini 9. st. pr. n. št. je naselje dobilo kamnito obzidje, široko 1,5 m. Z obzidjem obdano naselje je po radiokarbonskih analizah sodeč živelo vsaj še desetletje ali dve, zamrlo je kmalu po letu 800 pr. n. št. Odsotnost železnih najdb in železove žlindre kaže, da je bilo opuščeno še pred razmahom železne dobe.

Ključne besede: Slovenija; Dolenjska; Gradec nad Vratnim; pozna bronasta doba; starejša železna doba; utrjena naselja; keramika; ¹⁴C

Abstract

This article presents the results of a test excavation at the Late Bronze Age and Early Iron Age settlement of Gradec above Vratno in the Gorjanci Hills. In a trench measuring 8 × 3 metres, more than 7,000 pottery fragments were unearthed. The excavation revealed two construction phases. In the first phase (the first two-thirds of the 9th century BC), the settlement was unfortified, and most pottery fragments date from this period. Most likely in the final third of the 9th century BC, the settlement was fortified with a 1.5-metre-wide stone wall. The radiocarbon analysis suggests that the fortified settlement remained inhabited for at least another decade or two, but was abandoned shortly after 800 BC. The absence of iron finds and iron slag indicates that the site was deserted before the beginning of the Iron Age.

Keywords: Slovenia; Lower Carniola; Gradec above Vratno; Late Bronze Age; Early Iron Age; fortified settlements; pottery; radiocarbon dating (¹⁴C)

V članku objavljamo rezultate arheoloških izkopavanj na višinskem naselju Gradec nad Vratnim, ki smo jih opravili v okviru raziskovalnega projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem*. Na Gradcu smo sondirali leta 1994, od 5. do 28. julija. Izkopavanja je vodil avtor prispevka.

Lega: 4 km južno od Šentjerneja se na severo-zahodnem robu Gorjancev, nad vasjo Vratno, dviga 447 m visok hrib Gradec. Njegova pobočja so z vzhoda, severa in zahoda razmeroma strma, pot nanj vodi po grebenu z južne strani. Naselje na njem ima ledvičasto obliko. Obod je sklenjen,

vendar v celotnem poteku ni povsod enako dobro ohranjen (sl. 1). Na zahodni strani naselja lahko sledimo robu terase, pod katero je razmeroma strma ježa. Terasa na mestu, kjer pripelje na vrh pot, preide v okop. Kaže, da je bil ta del naselja zaradi lahkega dostopa posebej skrbno zavarovan. Okop se na vzhodni strani izteče v ježo, ki kmalu izgine v pobočju. V jugovzhodnem predelu naselja obod ni več ohranjen, vendar je po obliki terena mogoče slutiti njegov potek. Po približno 70 metrih se namreč spet pojavi terasa, ki nato izgine v severnih pobočjih. Dobro pa je ohranjen severozahodni vogal Gradca – temu lahko sledimo po robu strme ježe, ki ostro zavije na jug in se po 50 metrih položi. Notranjost naselja je skoraj ravna.

Sestava tal: Ilovica.

Vegetacija: Mešani gozd.

Zgodovina raziskav: Na Zagraddu nad Vratnim Ignac Kušljan domneva rimsko taborišče in svetišče.¹ V ANSl je najdišče omenjeno tudi kot Gradec pri Pleterjah.² Tam sta bila najdena jagoda iz modre steklene paste, ki jo hrani Narodni muzej v Ljubljani (P 4337, sl. 2),³ in del kamnite kladi-

Sl. 2: Domnevno Gradec nad Vratnim. Steklena jagoda.
Fig. 2: Presumably Gradec above Vratno. Glass bead.
(Inv. št. / Inv. No. NMS: P 4337)

vaste sekire, zdaj v hrambi Dolenjskega muzeja.⁴ Z osnovnimi podatki in fotografijo vzpetine je pod imenom Grac (Pleš) nad Vratnim strokovno javnost seznanil Borut Križ.⁵ Lidarski posnetek, opis in načrt naselja pa je objavil Janez Dular.⁶

SONDA 1

Leg: Sondo velikosti 4 m × 8 m smo zakoličili prek roba terase v jugozahodnem delu naselja. Dejansko smo kopali 3 m × 8 m, od y = 0 m do y = 8 m in od x = 0,5 m do x = 3,5 m. Točka x = 0 m, y = 0 m je bila v notranjosti naselja. Vrednosti x so naraščale proti jugu, vrednosti y proti zahodu (sl. 3). Kopali smo po približno 10 cm debelih

¹ Kušljan 1968, 108.

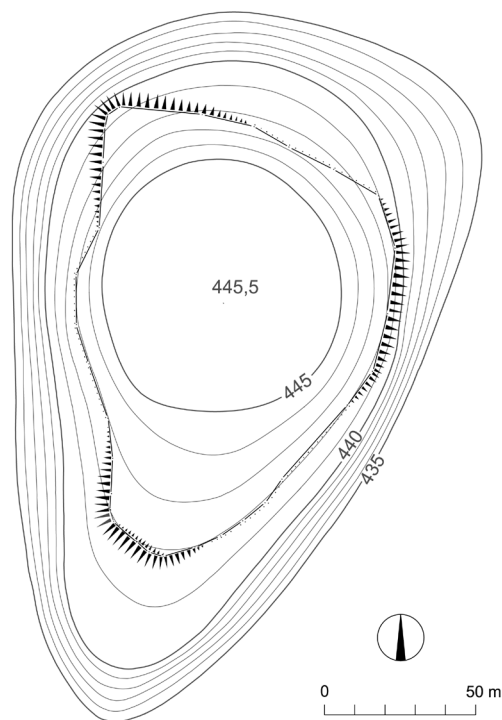
² Petru 1975b, 225.

³ Kušljan 1968, 108, 118; Petru 1975a, 224.

⁴ Križ 2002, 105, kat. 13.

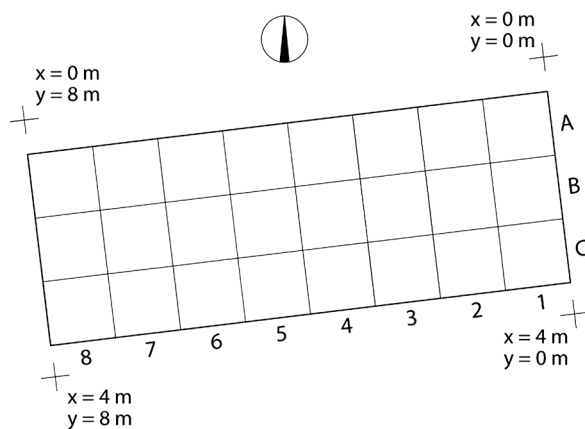
⁵ Križ 1988, 215, 217, sl. 25.

⁶ Dular 2007, 335, kat. št. 429, sl. 256; Dular 2021, 896–897, kat. št. 429.

Sl. 1: Gradec nad Vratnim. Tloris naselja.

Fig. 1: Gradec above Vratno. Ground plan of the settlement.

Sl. 3: Gradec nad Vratnim. Sonda 1. Merski sistem.

Fig. 3: Gradec above Vratno. Trench 1. Coordinate system.

režnjih, najdbe smo pobirali po 1 m × 1 m velikih kvadratih.

Terenski izvid: Stratigrafija sonde je prikazana na risbah severnega in južnega profila (sl. 4).

Opis južnega profila (med $y = 0$ m in $y = 4,5$ m na $x = 3,5$ m). Z izkopom smo dosegli sterilno oranžnorjavo ilovico (*plast 1*), ki jo mestoma prekinja skalna osnova. Na njej leži sivorjava ilovica (*plast 2*), v kateri so drobcji oglja in prežganega hišnega ometa.

Na $y = 0,45$ m smo v profilu naleteli na jama za stojko. Jama je bila vkopana v *plast 2*, globoka je bila 60 cm. Po sledi stojke sodeč je ta v premeru merila 20 cm. Ob gradnji je bila zadelana s kamni.

Med $y = 1,30$ m in $y = 4,20$ m je *plast 2* prekrita z manjšimi kamni, ki jih interpretiramo kot tlak. Na tem leži do 30 cm debela plast keramike. S tem izrazom označujemo kompaktno plast, ki jo sestavlja na tisoče odlomkov lončenine, pekev, prenosnih peči, ognjiščnih kozlov, svitkov in uteži. Zanimivo je, da smo našli samo eno vretence (sl. 5). Plast keramike je segala prek celotne širine sonde, od južnega do severnega profila, v smeri vzhod–zahod je v dolžino merila približno tri metre (sl. 6). Med *plastjo* keramike in tlakom na plasti 2 so kosi prežgane ilovice, hišnega ometa z odtisi vej in zoglenelega lesa (sl. 7). Bodisi gre za ostanke stene hiše s policami in keramiko na njih, ki se je v požaru prevrnila na tlak, bodisi za kup materiala, ki je nastal pri čiščenju pogorišča, na kar kažejo večji kamni v severnem profilu, ki ležijo na keramiki oz. jih ta prekriva. Poleg prežganega hišnega ometa in kosov zoglenelega lesa na silovit požar kažejo tudi nekateri kosi keramike, ki so lahki, gobaste strukture in deformirani oz. napol pretaljeni (sl. 8).

Plast 2 in plast keramike prekriva do pol metra debela temnorjava ilovica, v kateri so številni kosi keramike, prežganega hišnega ometa in oglja (*plast 3*). Med $y = 3,10$ m in $y = 4,30$ m je bil v *plast 3* narejen vkop za temelj zidu, ki je dosegel plast keramike. Vkop je zapolnjen z gruščem, večjimi kamni in zemljo.

Med $y = 0$ m in $y = 3,10$ m leži na plasti 3 dobrih deset centimetrov debel sloj črne ilovnate zemlje (*plast 6*), ki se je nabrala za zidom. *Plast 6* in ostanke zidu prekrivata črna ilovnata zemlja z drobnimi kamni (*plast 7*) in gozdni humus (*plast 8*).

Opis severnega profila (med $y = 0$ m in $y = 7,50$ m na $x = 0,5$ m). Z izkopom smo dosegli sterilno oranžnorjavo ilovico (*plast 1*), ki med $y = 0,40$ m in $y = 0$ m preide v skalno osnovo. Oboje prekriva sivorjava ilovica (*plast 2*) z drobcji oglja

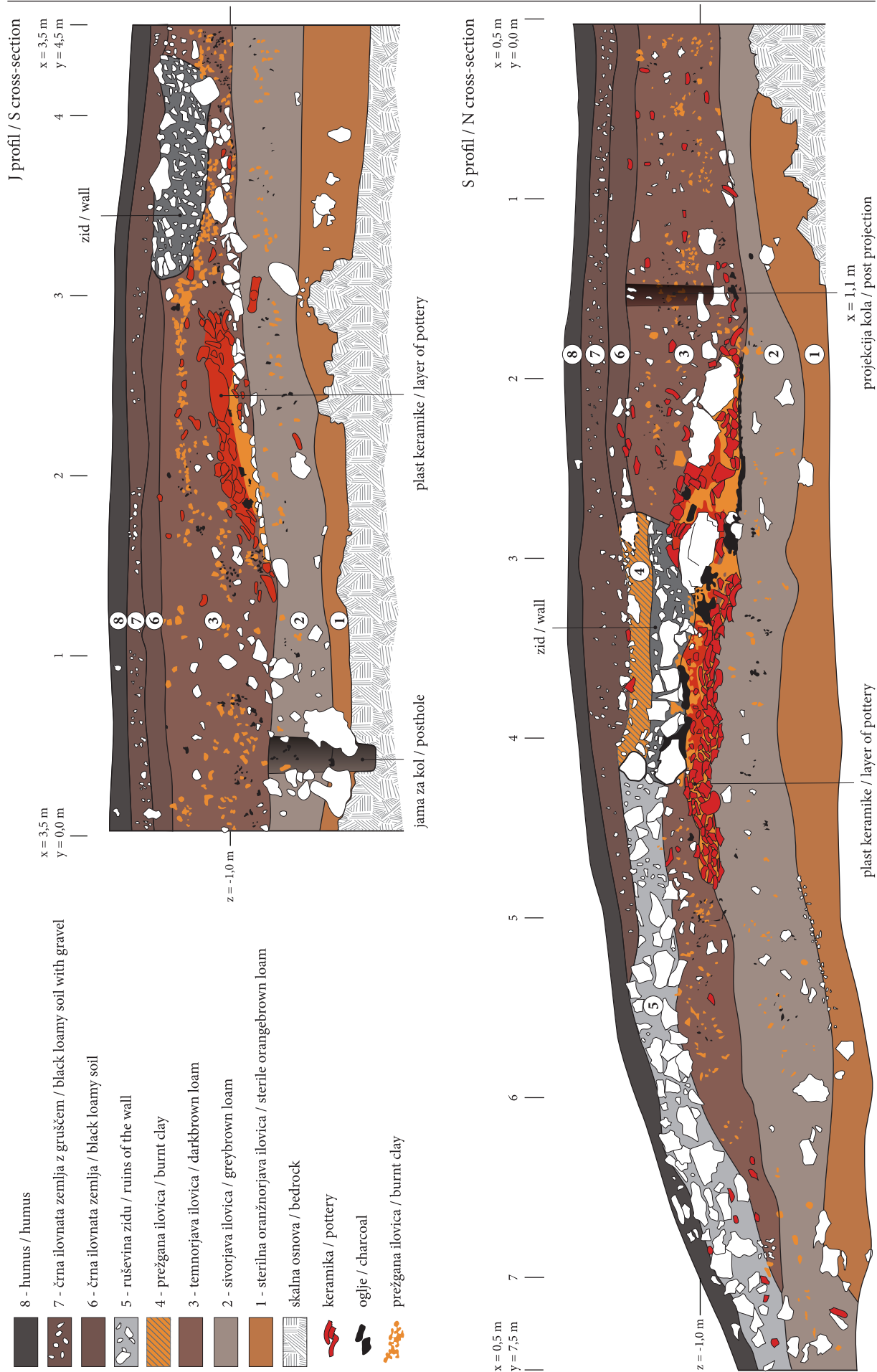
in prežganega hišnega ometa. Na sivorjavi ilovici med $y = 1,70$ m in $y = 4,80$ m leži do 40 cm debela plast keramike. Med $y = 1,90$ m in $y = 3,10$ m je med *plastjo* keramike in *plastjo 2* plast zoglenelega lesa in prežgane ilovice, verjetno ostanki stene hiše. Na plasti keramike so med $y = 2$ m in $y = 3$ m trije večji kamni, med $y = 3,10$ m in $y = 4,20$ m pa 10–15 cm debela plast večjih kosov prežgane ilovice in zoglenelega lesa.

Plast 2, plast keramike, kose prežgane ilovice in večje kamne prekriva do 60 cm debela plast temno rjave ilovice, ki vsebuje številne kose keramike, prežganega hišnega ometa in oglja (*plast 3*). *Plast* bi lahko nastala pri čiščenju oz. izravnavi pogorišča. Med $y = 2,70$ m in $y = 4,30$ m je prekinjena s plitvim vkopom, ki je segel do plasti s keramiko. Na dnu vkopa so večji in manjši kamni, temelj domnevnega zidu. Na $y = 4,15$ m sta dva kamna, ki ležita drug nad drugim. Glede na situacijo v južnem profilu bi lahko bila temeljna kamna zunanega lica zidu. Notranje lica zidu lahko vidimo v severnem profilu v kamnu na $y = 2,80$ m, $z = 0,60$ m. Zid bi bil potemtakem širok 1,5 m. Med kamni notranjega in zunanega lica zidu je od 10 do 15 cm debela plast kosov prežganega hišnega ometa z odtisi vej in večjih kosov zoglenelega lesa (*plast 4*). Oboje interpretiramo kot del konstrukcije zidu (sl. 9). Na plasti 4 leži sloj manjših kamnov. Na $y = 1,60$ m je v profil projicirana sled stojke iz kvadrata 2A ($x = 1,10$ m, $y = 1,60$ m). Jama za stojko premera 28 cm je bila vkopana pol metra globoko v *plast 3*. Stojka je bila debela 15 cm in je bila zadelana s kamni.

Med $y = 0$ m in $y = 2,90$ m leži na plasti 3 sloj črne ilovnate zemlje (*plast 6*), od $y = 4,30$ m do $y = 7,10$ m pa na plasti 3 ležijo večji in manjši kamni, ruševina zidu (*plast 5*). Plasti 4 in 6 ter delno ruševine zidu prekriva črna ilovnata zemlja z drobnimi kamni (*plast 7*), vrhnja plast je gozdni humus (*plast 8*).

Med izkopavanjem smo naleteli na sledove dveh gradbenih faz. V starejši fazi je za hodno površino služil vrh plasti 2. Vanjo je bila vkopana jama za stojko v kvadratu 3C in nanjo je bil položen kamnit tlak. Na plasti 2 in tlaku ležeči kosi prežgane ilovice, oglja in plast keramike pričajo, kakšna usoda je doletela ta del naselja, ter govorijo za konec starejše faze (sl. 4).

V drugo fazo spadata zid in *plast 6*, ki se je nabrala za njim, na plasti 3. Hodna površina druge faze je bil vrh plasti 3, saj je zid temeljil plitvo v tej plasti, vanjo pa je bila vkopana tudi jama za stojko v kvadratu 2A (sl. 4).

Keramika / Pottery	Št. kosov / No. of pieces	Teža / Weight (kg)
Ustje / Rim	581	42,02
Ostenje / Wall	5869	150,98
Dno / Base	211	16,87
Ročaj / Handle	67	4,20
Okrašena / Ornamented	353	24,95
Svitek / Ceramic ring	90	11,52
Piramidalna utež / Pyramidal weight	47	5,00
Prenosna peč / Portable oven	69	11,44
Ognjiščni kozel / Firedog	2	3,24
Vretence / Spindle whorl	1	0,015
Skupaj / Total	7289	270,235

Sl. 5: Gradec nad Vratnim. Sonda 1. Plast keramike. Število odlomkov keramike in njihova teža.

Fig. 5: Gradec above Vratno. Trench 1. Layer of pottery. Number of pieces of pottery and their weights.

Časovna opredelitev: Kronologijo naselja bomo začeli z analizo lončenine iz plasti s keramiko. Kot je bilo že povedano pri opisu južnega profila, so plast keramike sestavljali odlomki lončenine, svitkov, prenosnih peči, pekev, uteži in ognjiščnih kozlov ter eno vretence. Med odlomki lončenine lahko prepoznamo pitose (*t.* 8–10; 20: 3,4; 25: 2), lonce (*t.* 11–15; 16: 1,6,7; 17: 1–3), skleda (*t.* 16: 2–5; 20: 5), globoke skleda (*t.* 17: 4; 18), skodele (*t.* 19: 3,4), skodele s presegačim ročajem (*t.* 19: 1,2), vrče (*t.* 19: 5), buče (*t.* 20: 1,2), latvice (*t.* 22; 23; 24: 1–4), latvice z navzven nagnjenim ustjem (*t.* 24: 5–7), amfore (*t.* 19: 6) in fino lončenino (*t.* 21).

Okrasna motivika na posodah je omejena na vtise (*t.* 15: 1–4; 16: 5; 19: 1,5; 20: 2; 29: 1), vbode (*t.* 27: 2), gladka (*t.* 15: 5; 16: 3,6,7; 26: 8) in razčlenjena plastična rebra (*t.* 11: 7; 12: 5; 13: 3; 14: 5; 15: 7; 17: 3,4; 18: 3; 20: 4; 25: 2; 26: 9; 27: 2,5; 28: 11,14), kanelure (*t.* 11: 2,7; 13: 3; 14: 4; 18: 2; 25: 3,4) ter po enkrat na dvojne plastične girlande (*t.* 16: 4) in strmo poševno žlebljenje ustja (*t.* 22: 5).

Dular je v članku o začetkih železnodobne poselitve v osrednji Sloveniji analiziral gradivo iz štirinajstih takrat znanih poznobronastodobnih (Ha B) dolenskih naselij in z enega belokranjskega

jamskega najdišča. Med keramičnim gradivom je izluščil enajst tako oblikovnih kot ornamentalnih značilnosti.⁷

Poglejmo, katere najdemo med keramiko z Gradca. Med več kot 7000 kosi keramike so

⁷ Dular 1993.

Sl. 6: Gradec nad Vratnim. Sonda 1. Plast keramike (pogled z juga).

Fig. 6: Gradec above Vratno. Trench 1. Layer of pottery (view from the south).

Zvrst / Type	Št. kosov / No. of pieces	Teža / Weight (kg)
Prežgan hišni omet / Burnt daub	392	11,47
Prežgana ilovica / Burnt clay	397	12,93
Skupaj / Total	789	24,40

Sl. 7: Gradec nad Vratnim. Sonda 1. Plast keramike. Število pobranih odlomkov hišnega ometa in prežgane ilovice ter njihova teža.

Fig. 7: Gradec above Vratno. Trench 1. Layer of pottery. Numbers and weights of gathered pieces of burnt house daub and burnt clay.

Sl. 4: Gradec nad Vratnim. Sonda 1. Risbi južnega in severnega profila. M. = 1 : 30.

Fig. 4: Gradec above Vratno. Trench 1. Drawings of the southern and northern cross-sections. Scale = 1:30.

Sl. 8: Gradec nad Vratnim. Sonda 1. Plast keramike. Odlomki lončenine, ki so bili izpostavljeni visoki temperaturi.

Fig. 8: Gradec above Vratno. Trench 1. Layer of pottery. Fragments of pottery that have been exposed to high temperatures. (Inv. št. / Inv. No. NMS: 1 – P 30692; 2 – P 30697; 3 – P 30695; 4 – P 30696; 5 – P 30698)

kronološko izpovedni razmeroma redki. Najprej so tu fasetirana ustja pitosov in loncev (*t.* 10: 5,6; 11: 1,6). Sledijo lonci z nalepljenim razčlenjenim plastičnim rebrom na ramenu (*t.* 11: 2,7; 12: 5; 13: 3; 14: 5; 15: 7; 20: 4), lonci z ostro profiliranim ustjem (*t.* 11: 3,7; 12: 3–6; 13: 2; 14: 5), skleda z izvihanim ustjem (*t.* 17: 4; 18) in jezičasti držaji (*t.* 28: 13–16). Med okrasom srečamo odtise prstov (*t.* 15: 1–4; 29: 1).

Po letu 1992 je bilo v jugovzhodni Sloveniji odkritih še več poznobronastodobnih naselij. Tako fasetirana ustja loncev, jezičaste držaje in odtise prstov srečamo še na Mastnem hribu pri Škocjanu,⁸ latvice s poševno žlebljenim ustjem na Gracu pri Tlaki⁹ in Ajdovščini nad Zaborštom pri Dolu,¹⁰ ostro razčlenjena plastična rebra na Gradišču na Primskovem, od koder so znani tudi jezičasti držaji.¹¹

Jezičaste držaje in odtise prstov najdemo tudi med gradivom s Šumenja pri Podturnu,¹² notranje fasetiranje ustij loncev v Dolenjem Kronovem¹³ in Podgorici,¹⁴ latvice s poševno žlebljenim ustjem na Colu pri Podgračnem¹⁵ in v Podgorici,¹⁶ kjer so prisotni tudi odtisi prstov.¹⁷

Med vso množico keramike ima samo odlomek ustja latvice na *t.* 22: 5 poševno nažlebljeno ustje. Latvice s strmo poševno žlebljenim ustjem je Dular uvrstil v tip La 4, ki se na Štajerskem pojavlja v kontekstih Ha C0.¹⁸ V Kranju, na savskem nabrežju, jih najdemo med gradivom druge faze, datirane v isti čas.¹⁹ Na Obrežju so take latvice prisotne v

¹² Breščak, Dular 2002, t. 11: 11,14,15.

¹³ Murko, Ciglar 2012, G 40, G 52–G 54.

¹⁴ Vojaković, Novšak 2022, G 148.

¹⁵ Horvat 2020, G 395, G 434.

¹⁶ Vojaković, Novšak 2022, G 159, G 163.

¹⁷ Vojaković, Novšak 2022, G 166.

¹⁸ Dular 2013, 45, sl. 13: La 4.

¹⁹ Gruden et al. 2024, 124–129, t. 3: 3,6.

⁸ Dular et al. 2000, t. 8: 3,4,5,9; 9: 5.

⁹ Dular, Pavlin, Tecco Hvala 2003, t. 2: 7.

¹⁰ Pavlin, Dular 2007, t. 4: 9.

¹¹ Pavlin 2022, t. 1: 8; 4: 24; 6: 2,3,14,15,18.

Sl. 9: Gradec nad Vratnim. Sonda 1. Detajl severnega profila z ostanki zidu.

Fig. 9: Gradec above Vratno. Trench 1. Detail of the northern profile with remains of the wall.

Sl. 10: Gradec nad Vratnim. Sonda 1. Odlomek kamnitih žrmelj iz plasti 3 (NMS, inv. št. P 30466).

Fig. 10: Gradec above Vratno. Trench 1. Fragment of a quern-stone from layer 3 (NMS, Inv. No. P 30466).

dveh grobovih, v grobu 63 in grobu 129. Datirana sta na prehod iz mlajše v pozno bronasto dobo (Ha A2/B1).²⁰

Primerjave za motiv, ko z vodoravnega plastičnega rebra visijo dvojne girlande (t. 16: 4), najdemo na Dolenjskem med keramiko z Mastnega hriba

nad Škocjanom, kjer so zastopane tako dvojne kot enojne girlande.²¹ Z Gradišča na Primskovem²² in iz groba 5 s poznobronastodobnega (10.–9. st. pr. n. št.) grobišča na Žadovinku²³ pa so znane le enojne girlande. Te so drugače od preostalih, ki so gladke, ostro razčlenjene.

Amfora (t. 19: 6) je na ramenih okrašena s snopi navpičnih vrezov. Podobni amfori s podobnim okrasom srečamo v jugovzhodnem delu Slovenije v Dobovi in na Obrežju. Amfora iz groba 386 iz Dobove ima okras izveden v tehniki plitvega kaneliranja. Poleg nje sta v grobu še latvica in skodelica s presegajočim ročajem, primerljiva z našo na t. 19: 2.²⁴ Dular uvršča grob v fazo Dobova IV (Ha B2).²⁵ V fazo Dobova IV ga uvršča tudi skupina italijanskih arheologov, ki pa stopnjo relativno kronološko vzporejajo s Ha B3.²⁶ Na Obrežju je bila amfora v grobu 352, kjer je služila kot žara. Drugih pridatkov v grobu ni bilo.²⁷

Tudi v spodaj ležeči plasti 2 je keramika podobna tisti iz plasti s keramiko. Od kronološko bolj občutljivih kosov so zastopani jezičasti držaji (t. 1: 12), odtisi prstov (t. 1: 2) in ostro razčlenjeno plastično rebro (t. 1: 9).

Podobno velja za plast 3. Med to keramiko najdemo fasetirano ustje pitosa (t. 3: 1), latvico

²¹ Dular et al. 2000, t. 9: 7; 10: 1.

²² Pavlin 2022, t. 4: 13.

²³ Pavlin, Bavec 2017, 88, t. 1: 6.

²⁴ Stare 1975, 36, t. 55: 11–13.

²⁵ Dular 1978, sl. 1; 3.

²⁶ Cirone, Coletti, Giardino 1990, 194–195, t. 85: 4.

²⁷ Mason, Kramberger 2022, 513, 862–863, G1385.

²⁰ Mason, Kramberger 2022, 90, sl. 45.

z zunanje fasetiranim ustjem (*t.* 5: 4),²⁸ lonce z ostro profiliranim ustjem (*t.* 3: 4; 6: 1), skleda z izvihanim ustjem (*t.* 5: 10), odtise prstov (*t.* 6: 5–7), ostro razčlenjeno plastično rebro (*t.* 6: 4) in jezičaste držaje (*t.* 7: 1,2).

V plasti 6 pa sta prisotna fasetirano ustje lonca (*t.* 32: 1) in skleda z izvihanim ustjem (*t.* 32: 3).

Lahko sklenemo, da je keramika od druge do šeste plasti dokaj uniformna in da po značilnih kosih sodeč ne sega iz okvira pozne bronaste dobe (Ha B).

Steklena jagoda (inv. št. NMS P 4337)

Čeprav najdišče leta 1896 najdene steklene jagode ni nujno Gradec nad Vratnim, še nekaj besed o njej. Površina modre steklene jagode je luknjičasta. Okrašena je s tremi skupinami s po tremi plitvimi koncentričnimi krogi. Na obeh straneh predrtine so v zaklinkih po tri pike. Inkrustacija je izpadla (*sl.* 2).

Po razdelitvi steklenih jagod s koncentričnimi krogi Clausa Dobiata je uvrščena med jagode s koncentričnimi krogi in pikami (*Perlen mit konzentrischen Ringen – Punkte*). Njihova površina je temna, lahko je črna, temnorjava ali modra. Inkrustacija je običajno rumene barve. Jagode tega tipa niso prav pogoste. Razširjene so predvsem pri Japodih, prisotne so tudi v Sloveniji in Italiji. Za večino teh jagod konteksti niso znani, grobovi iz Est in Kompolja, v katerih so te jagode, pa so datirani v drugo polovico 7. st. in v 6. st. pr. n. št.²⁹

Iz Slovenije so znana še štiri najdišča s steklenimi jagodami tega tipa. To so Libna, Šmihel, Ljubljana in Novo mesto. Med predmeti ženske oprave z Libne, iz Špilerjeve gomile 2, ki jih je Narodni muzej Slovenije pridobil leta 1928, je rjava steklena jagoda s tremi trojnimi rumenimi koncentričnimi krogi in pikami v zaklinkih. Predmete je na novo

analiziral in ovrednotil Andrej Preložnik. Grob kneginje postavlja v stopnjo Stična 2 oz. čas okoli leta 600 pr. n. št.³⁰

V grobu 36 z grobišča Šmihel – Pod Kaculjem sta tudi dve stekleni jagodi, ena je rjave barve z rumenimi trojnimi koncentričnimi krogi in po tremi pikami v zaklinkih, druga je staljena. Mitja Guštin grob uvršča v stopnjo Notranjska IIc, torej že v 8. st. pr. n. št.³¹

V zasutju rimskega jarka, ki je poškodoval grob 29 na železnodobnem grobišču na Kongresnem trgu v Ljubljani, je bila med drugim najdena tudi rjava steklena jagoda s tremi trojnimi rumenimi koncentričnimi krogi in po tremi pikami v zaklinkih. Spremenne najdbe iz jarka so datirane v starejšo železno dobo.³²

Steklena jagoda iz groba IX/92 na Kapiteljski njivi v Novem mestu je rjave barve s tremi trojnimi rumenimi koncentričnimi krogi s piko v sredini in po tremi pikami v zaklinkih. Neobjavljeni grob je enkrat datiran v 7.–6. st. pr. n. št.,³³ drugič, po preimenovanju kot grob XXII/1, v stopnjo negovskih čelad.³⁴

RADIOKARBONSKE ANALIZE (*sl.* 11–13)

Analize je leta 2023 opravil *Poznańskie Laboratorium Radiowęglowe* (*Poznań Radiocarbon Laboratory*). V Poznanj smo poslali pet vzorcev: zoglenele ostanke z notranje stene posode (*t.* 26: 1)

³⁰ Preložnik 2007, 510, t. 1: 6 spodaj, desno od največje jagode.

³¹ Guštin 1973, 471, sl. 2; Guštin 1979, 39, sl. 11; t. 42: 16; Dobiati 1987, t. 1: 16.

³² Škvor Jernejčič, Vojaković 2023, 599–605, 619, sl. 14: 7.

³³ Križ, Turk 2003, 102 kat. št. 107.

³⁴ Križ 2019, 167–171, 199.

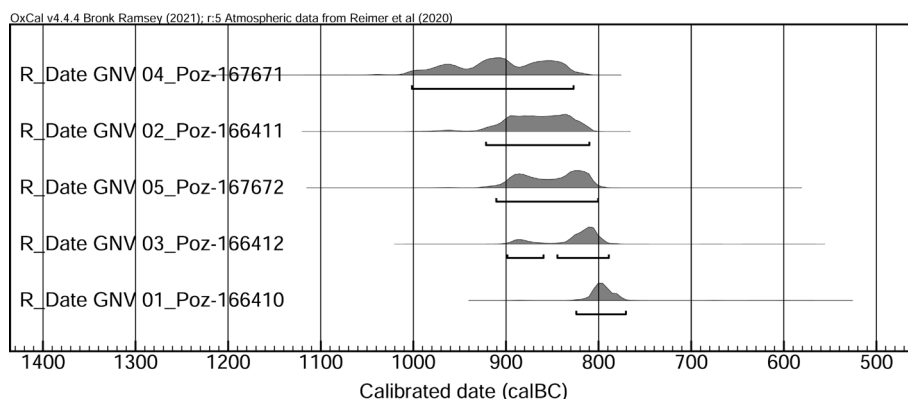
²⁸ Dular 1993, 104, t. 1: 7,9; 2: 6; 3: 6.

²⁹ Dobiati 1987, 18, 90, sl. na str. 25; t. 1: 16; karta 9.

Ime vzorca / Sample name	Snov / Material	Kontekst / Context	Lab. št. / Lab. No.	¹⁴ C starost / Age ¹⁴ C (BP)	Cal BC (68,3%)	Cal BC (95,4 %)	Opomba / Remark
GNV 01	Zob / Tooth	Plast 6 / Layer 6	Poz-166410	2615 ± 30	809–786	825–771	2 % N, 6,5 % C, 1,5% coll
GNV 02	Kost / Bone	Plast 3 / Layer 3	Poz-166411	2725 ± 30	897–831	922–811	1,7 % N, 6,3 % C, 2,2 % coll
GNV 03	Kost / Bone	Temelj zidu / Foundation of the wall	Poz-166412	2660 ± 30	832–796	899–790	0,8 % N, 4,1 % C, 2,4 % coll
GNV 04	Oglje / Charcoal	Plast keramike / Layer of pottery	Poz-167671	2765 ± 35	971–836	1002–828	
GNV 05	Zogleneli ostanke / Charred residue	Plast keramike / Layer of pottery	Poz-167672	2695 ± 35	897–808	911–801	

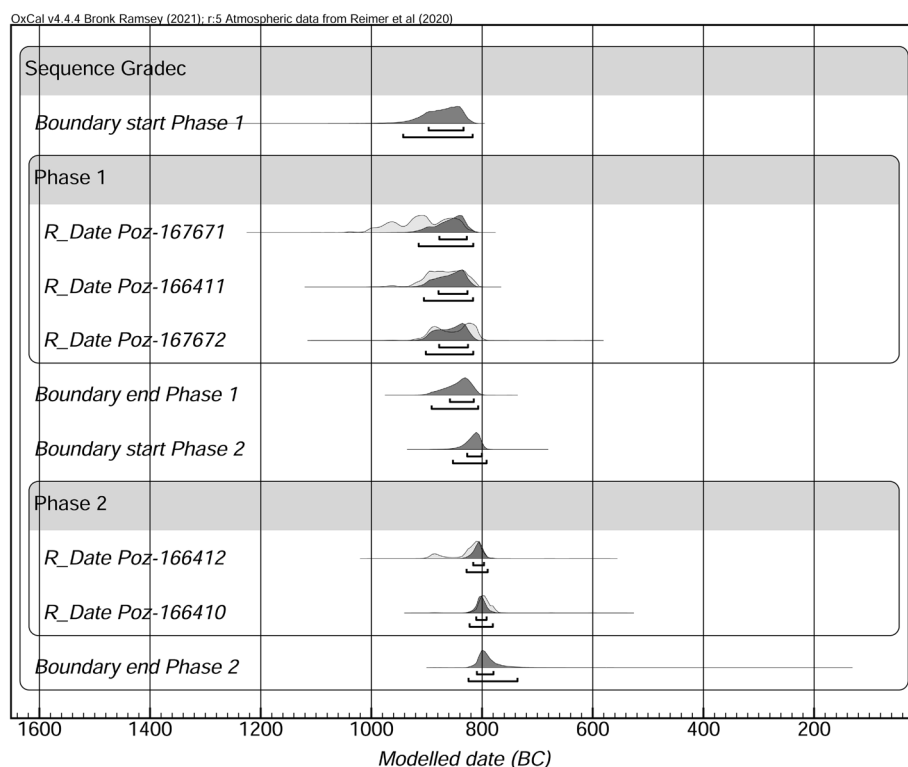
Sl. 11: Gradec nad Vratnim. Sonda 1. Seznam vzorcev datiranih z metodo radioaktivnega ogljika ¹⁴C.

Fig. 11: Gradec above Vratno. Trench 1. List of ¹⁴C dated samples.

Sl. 12: Gradec nad Vratnim. Sonda 1. Kalibrirane radiokarbonske datacije.

Fig. 12: Gradec above Vratno. Trench 1. Calibrated radiocarbon dates.

Sl. 13: Gradec nad Vratnim. Sonda 1. Modelirani časovni razponi faz.

Fig. 13: Gradec above Vratno. Trench 1. Modelled time spans of the phases.

iz plasti keramike (GNV 05, Poz-167672), košček oglja bukve (*Fagus sylvatica*) iz iste plasti (GNV 04, Poz-167671), diafizo metakarpusa goveda (*Bos taurus*) iz temeljev zidu, pod plastjo 4 (GNV 03, Poz-166412), distalni del desnega humerusa goveda (*Bos taurus*) iz plasti 3 (GNV 02, Poz-166411) in tretji desni molar ovce (*Ovis s. Capra*) iz plasti 6 (GNV 01, Poz-166410) (sl. 11). Vseh pet vzorcev je dalo pričakovano poznobronasto- in starejšeeželeznodobno starost. Vzorca GNV 04 in GNV 05, vzeta iz plasti keramike, in vzorec GNV

02 iz plasti 3, ki se je naložila nanjo, niso mlajši od leta 817 cal BC ($2\sigma - 95,4\%$). Desetletje mlajši (mediana: 807 cal BC) je vzorec GNV 03 iz temelja zidu, ki kaže na čas gradnje obzidja, še mlajši pa je vzorec GNV 01 iz plasti 6, ki se je nabrala za obzidjem (sl. 12).

Modelirane radiokarbonske datacije (sl. 13) postavljajo konec prve faze v leta med 891 in 808 cal BC ($2\sigma - 95,4\%$) oz. 859 in 816 cal BC ($1\sigma - 68,5\%$), mediana: 840 cal BC. Druga faza z gradnjo obzidja je vezana na čas zadnjih desetletij

9. st. pr. n. št. Plast, ki se je nabrala za obzidjem, pa spada na sam konec 9. st. oz. začetek 8. st. (mediana: 802 cal BC). Življenje na Gradcu se je torej odvijalo v ± 50 letih, kar do neke meje potrjuje tudi najdena keramika.

ZAKLJUČEK

V razmeroma majhni sondi je bilo izkopanih več kot 7000 kosov keramike. Izkopavanja so dokazala dve gradbeni fazi. V prvi fazi (prvi dve tretjini 9. st. pr. n. št.) naselje ni imelo obzidja, iz te faze je velika večina najdenih keramičnih odlomkov (plast keramike). Najverjetneje v zadnji tretjini 9. st. pr. n. št. je naselje dobilo kamnito obzidje, široko 1,5 m. Z obzidjem obdano naselje je po radiokarbonskih analizah sodeč živelo vsaj še desetletje ali dve, zamrlo je kmalu po letu 800 pr. n. št. Odsotnost železnih najdb in železove žilindre kaže, da je bilo opuščeno še pred razmahom železne dobe. V čas starejše železne dobe bi spadala steklena jagoda, ki pa ni bila nujno najdena tu. Na Gradcu sledov rimskega taborišča ali svetišča, ki ju omenja Kušljan, ni opaziti. Tudi detektorski pregled najdišča ni dal pozitivnih rezultatov.

Naselje na Gradcu ni edino poznobronastodobno na severnih pobočjih Gorjancev. V neposredni bližini so jugozahodno v radiju dveh kilometrov in pol znana še tri: Trnišča pri Mihovem,³⁵ Gradec nad Mihovim³⁶ in Camberk nad Cerovim Logom.³⁷ Nekoliko dlje proti zahodu, pet kilometrov zračne črte, je oddaljeno naselje na Golšaju pod Tolstim

Vrhom.³⁸ Življenje na naštetih naseljih se po zdaj znanih podatkih konča ob koncu bronaste dobe, na nobenem od njih se ni nadaljevalo v železno dobo.³⁹ Če k naseljem dodamo še grobišče v Golobinjeku pri Šmarju,⁴⁰ depo iz Gorenjega Suhadola,⁴¹ svetišče na Grobiščih nad Mihovim⁴² ter najdišča sedmih posameznih najdb,⁴³ imamo v radiju štirih kilometrov okoli Gradca nad Mihovim kar 16 žarnogrobiščnodobnih najdišč. Eden od možnih razlogov za tako gostoto bi lahko bila bližina starodavne »Laške poti«, še do pred kratkim najkrajše povezave med dolino reke Krke in kraji na južnih pobočjih Gorjancev.⁴⁴

Zahvala

Pri terenskih raziskavah so sodelovale Mateja Belak, Tamara Korošec, Zvezdana Modrijan in Sneža Tecco Hvala. Kosti in zob je določil Borut Toškan, oglje pa Tjaša Tolar. Modeliranje datumov ¹⁴C je izvedla Brina Škvor Jernejčič. Sodelavkam in sodelavcu se za pomoč najlepše zahvaljujem.

³⁸ Dular 2021, 865–866, kat. št. 415.

³⁹ Na podlagi halštatskih gomilnih grobišč v Selu nad Gorenjim Vrhpoljem, na Stražniku nad Vratnim in na Hribcu v Mihovem Dular kot najprimernejši kraj za novo, železnodobno, naselje domneva Novo Goro nad Dolenjim Vrhpoljem (Dular 2008, 133; gl. še Dular 1993).

⁴⁰ Dular 2021, 843, kat. št. 400.

⁴¹ Dular 2021, 851, kat. št. 407 (Kopinatova hosta); Pavlin, Stipančič 2023.

⁴² Dular 2008, 129–130; Dular 2021, 871–873, kat. št. 419.

⁴³ Dular 2021, 856 (kat. št. 410, Gospodična nad Gabrjem); 867 (kat. št. 416, Tolsti Vrh); 874 (kat. št. 419A, Vratolom nad Mihovim); 875 (kat. št. 420, Tisovec nad Mihovim); 887 (kat. št. 424, Mihovo); 892 (kat. št. 426, Gorenje Vrhpolje); 898 (kat. št. 430, Veliki Ban).

⁴⁴ Dular 2008, 136, sl. 22; Dular 2024, 6–7, sl. 1; 2.

KATALOG

Predmete hrani Narodni muzej Slovenije v Ljubljani.

Slika 8

1. Odlomek ustja in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča, siva; znotraj oranžnordeča, siva; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30692; opomba: ponovno prežgan.
2. Odlomek ustja in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča, siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30697; opomba: ponovno prežgan.
3. Odlomek ustja in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj siva; prelom: siv; površina:

hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30695; opomba: ponovno prežgan.

4. Odlomek ustja in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva, oranžna; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30696; opomba: ponovno prežgan.
5. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj svetlo siva; znotraj svetlo siva; prelom: svetlo siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30698; opomba: ponovno prežgan.

Tabla 1

1. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava, črna; prelom:

- rdečerjav; površina: gladka; sestava: grobozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30515.
2. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnosiva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: niz nepravilnih vtisov; lega: plast 2; inv. št. P 30513; opomba: ponovno prežgan.
 3. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30518.
 4. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30519.
 5. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj temno siva; znotraj temno siva; prelom: temno siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30520.
 6. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30511.
 7. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj rumenorjava; prelom: rumenoreč; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30516.
 8. Dno posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30501.
 9. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj temno siva; znotraj rjava; prelom: sivorjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: tri viseča ostro razčlenjena plastična rebra; lega: plast 2; inv. št. P 30521.
 10. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: vzporedni vrezani krivi črti; lega: plast 2; inv. št. P 30517.
 11. Odlomek ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 2; inv. št. P 30514.
 12. Jezičasti držaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30522.
 13. Odlomek svitka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč, siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30510.
 14. Odlomek prenosne peči; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30512.

Tabla 2

1. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30455.
2. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva, oranžnordeča; znotraj siva, oranžnorde-

- ča; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30454.
3. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorumena; znotraj oranžnorumena; prelom: oranžnorumen; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30463.
 4. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorumena; znotraj oranžnorumena; prelom: oranžnorumen; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30462.
 5. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30421.
 6. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22041; opomba: ponovno prežgan.
 7. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj rumenorjava; prelom: sivorumen; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22069.
 8. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj svetlo siva; znotraj sivorumena; prelom: svetlo siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30420.
 9. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 21989.

Tabla 3

1. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva, rumenorjava; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: notranje fasetiranje; lega: plast 3; inv. št. P 30433.
2. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: gladka; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30434.
3. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22060a.
4. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorumena; znotraj oranžnorumena; prelom: rjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30469.
5. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30429.
6. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj siva, oranžnordeča; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30487.
7. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22021.
8. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj sivooranžna; prelom:

- siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30486.
9. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj bela; znotraj bela; prelom: bel; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: niz vtisov na ramenu; lega: plast 3; inv. št. P 30444.
 10. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30430.
 11. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30567.
 12. Odlomek ustja in ostenja skleda; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj črna; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3; inv. št. P 30485.
 13. Odlomek ustja in ostenja skleda; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22058.
 14. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30480.
 15. Odlomek ustja in ostenja buče; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: vzporedne široke vodoravne kanelure; lega: plast 3; inv. št. P 22059.

Tabla 4

1. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj oranžnorumena; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30456.
2. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; znotraj oranžnorumena; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30436.
3. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30445.
4. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30423.
5. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30422.
6. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj oranžnorumena; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30457.
7. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30428.

8. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj siva, sivorumena; prelom: siv; površina: gladka; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30453.
9. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30489.
10. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30470.
11. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30488.

Tabla 5

1. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30479.
2. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22070.
3. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj sivorumena; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30431.
4. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj rumenosiva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: zunanje fasetiranje; lega: plast 3; inv. št. P 30439.
5. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30435.
6. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30424.
7. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdeča; znotraj rdeča; prelom: rdeč; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22099.
8. Odlomek ustja in ostenja latvice z navpično preluknjanim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivojava; znotraj sivojava; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30437.
9. Odlomek ustja in ostenja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: rumen; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3; inv. št. P 30481.
10. Odlomek ustja in ostenja skleda; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdeča; znotraj rdeča; prelom: rdeč; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22101.
11. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva, oranžnordeča; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30451.
12. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj sivorumena; prelom:

- oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30425.
13. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnoumena; znotraj oranžnoumena; prelom: oranžnoumen; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30427.
14. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22075.
15. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22035.
16. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30448.
17. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva; prelom: oranžnordeč, siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30452.

Tabla 6

1. Odlomek ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorumena; znotraj oranžnorumena; prelom: oranžnorumen; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30464.
2. Odlomek ostenja buče; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj oranžnosiva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: vzporedne vodravne kanelure; lega: plast 3; inv. št. P 22066.
3. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro, elipsasta bradavica; lega: plast 3; inv. št. P 30458.
4. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: ostro razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3; inv. št. P 30491.
5. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj siva; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: niz poševnih vtisov; lega: plast 3; inv. št. P 30490.
6. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj sivorjava; prelom: siv, oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: niz poševnih vtisov; lega: plast 3; inv. št. P 30450.
7. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj siva, oranžnordeča; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: niz poševnih vtisov; lega: plast 3; inv. št. P 30459.
8. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča, siva; znotraj oranžnordeča; prelom: siv, oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3; inv. št. P 22026.
9. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj rdeča, siva; prelom: siv, rdeč; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3; inv. št. P 22025.

10. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča, siva; znotraj oranžnordeča; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3; inv. št. P 22064.
11. Odlomek ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3; inv. št. P 30446.
12. Odlomek ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3; inv. št. P 30483.
13. Odlomek ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: plastično rebro, elipsasta bradavica; lega: plast 3; inv. št. P 30482.

Tabla 7

1. Odlomek ostenja posode z jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj oranžnordeča; prelom: siv, oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22056.
2. Odlomek ostenja posode z jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnoumena; znotraj oranžnoumena; prelom: oranžnorumen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30484.
3. Odlomek ostenja posode z ročajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj sivorjava; prelom: sivorjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30478.
4. Odlomek trakastega ročaja; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30438.
5. Odlomek trakastega ročaja; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22039.
6. Odlomek trakastega ročaja; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22020.
7. Odlomek trakastega ročaja; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30449.
8. Odlomek ročaja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30460.
9. Odlomek ročaja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22081.
10. Odlomek ročaja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorumena; prelom: oranžnorumen; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30465.
11. Odlomek prenosne peči (?); izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30441.
12. Odlomek prenosne peči; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30447.
13. Odlomek spodnjega dela prenosne peči z odprtino; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj rumenorjava; prelom: sivorumenorjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22105.

14. Odlomek svitka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30426.
15. Odlomek svitka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22082.
16. Odlomek svitka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30492.
17. Odlomek svitka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30440.
18. Odlomek rešetke prenosne peči; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča, siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22040.
19. Odlomek svitka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 22004.
20. Kroglica; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30432.
21. Odbitek iz roženca; barva: zunaj rjavočrna; lega: plast 3; inv. št. P 30443.
22. Odbitek iz roženca; barva: zunaj rjavočrna; lega: plast 3; inv. št. P 30442.

Tabla 8

1. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30632.
2. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30600.
3. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30630.
4. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30631.
5. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30577.

Tabla 9

1. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj umazano bela; znotraj umazano bela; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30610.
2. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črnordeča; znotraj črnordeča; prelom: črnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30685.
3. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30622.

4. Odlomek ustja in ostenja pitosa s stožčastim vratom; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava, siva; znotraj rumenorjava; prelom: rumenorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: navpična podolgovata bradavica; lega: plast keramike; inv. št. P 30598.

Tabla 10

1. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj sivooranžna; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30586.
2. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30634.
3. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30619.
4. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30686.
5. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj rdeča; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; okras: notranje fasetiranje; lega: plast keramike; inv. št. P 30562.
6. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj umazano bela; znotraj umazano bela; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; okras: notranje fasetiranje; lega: plast keramike; inv. št. P 30542.
7. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30672.
8. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30549.

Tabla 11

1. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: notranja faset; lega: plast keramike; inv. št. P 30625.
2. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžna; znotraj oranžna; prelom: oranžen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: kaneluri na zunanji strani ustja, razčlenjeno plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30596.
3. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča, siva; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30551.
4. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30674.
5. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenordeča; znotraj rumenordeča; prelom: rumenordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30576.

6. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj rdeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: notranje fasetiranje; lega: plast keramike; inv. št. P 30690.
7. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30555.

Tabla 12

1. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj rdeča; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30623.
2. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: dve vzporedni vrezani črti pod ustjem; lega: plast keramike; inv. št. P 30675.
3. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30636.
4. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30578.
5. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj oranžnosiva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30673; opomba: ponovno prežgan.
6. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30691.

Tabla 13

1. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30629.
2. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30669.
3. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenooranžna; znotraj rumenooranžna; prelom: rumenooranžen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30525.
4. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: rumenosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30687.

Tabla 14

1. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30613.

2. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30583.
3. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30617.
4. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: široke vodoravne kanelure; lega: plast keramike; inv. št. P 30534.
5. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30532.

Tabla 15

1. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj umazano bela; znotraj umazano bela; prelom: umazano bel; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: niz vtisov; lega: plast keramike; inv. št. P 30554.
2. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj rjava; prelom: rjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: niz vtisov na ramenu; lega: plast keramike; inv. št. P 30652.
3. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorjava; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: niz vtisov pod ustjem; lega: plast keramike; inv. št. P 30579.
4. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: niz vtisov pod ustjem; lega: plast keramike; inv. št. P 30568.
5. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: vodoravno plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30614.
6. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30615.
7. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30633.
8. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj sivooranžna; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30594.
9. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorumena; znotraj oranžnorumena; prelom: oranžnorumen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30471.

Tabla 16

1. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30569.

2. Odlomek ustja in ostenja sklede; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj siva; prelom: sivorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30689.
3. Odlomek ustja in ostenja sklede; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivoroza; znotraj sivoroza; prelom: sivoroza; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: plastična valovnica; lega: plast keramike; inv. št. P 30639.
4. Odlomek ustja in ostenja sklede; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: plastično rebro s katerega visijo dvojne girlande; lega: plast keramike; inv. št. P 30561.
5. Odlomek ustja in ostenja sklede; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: niz vtisov pod ustjem; lega: plast keramike; inv. št. P 30552.
6. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30581.
7. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30582.

Tabla 17

1. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30616.
2. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30635.
3. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj temno siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro, jezičast držaj; lega: plast keramike; inv. št. P 30588.
4. Odlomek ustja in ostenja globoke sklede; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenooranžna; znotraj rumenooranžna; prelom: rumenooranžen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30530.

Tabla 18

1. Odlomek ustja in ostenja globoke sklede; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30688.
2. Odlomek ustja in ostenja globoke sklede; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: štiri kanelure na zunanji strani ustja; lega: plast keramike; inv. št. P 30624.
3. Odlomek ustja in ostenja globoke sklede; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča, siva; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30539.

Tabla 19

1. Odlomek ustja in ostenja skodele s presegajočim ročajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva, oranžnordeča; znotraj siva, oranžnordeča; prelom: siv, oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: niz vtisov pod ustjem; lega: plast keramike; inv. št. P 30644.
2. Odlomek ustja in ostenja skodelice s presegajočim ročajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj rjavosiva; prelom: rjavosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30603.
3. Odlomek ustja in ostenja skodele; izdelava: prostoročna; barva: zunaj roza; znotraj roza; prelom: roza; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30529.
4. Odlomek ustja in ostenja skodele; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivoroza; znotraj sivoroza; prelom: sivoroza; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30639.
5. Odlomek ustja in ostenja vrča; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj siva; prelom: rdečesiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; okras: vtisi na robu ustja; inv. št. P 30661.
6. Amfora; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj sivorjava; prelom: sivorjav; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30590; opomba: skoraj cela.

Tabla 20

1. Odlomek ustja in ostenja buče; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnosiva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30556.
2. Odlomek ustja in ostenja buče; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; znotraj sivooranžna; prelom: sivooranžen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: vtisi na robu ustja; lega: plast keramike; inv. št. P 30595.
3. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj oranžnosiva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30665; opomba: ponovno prežgan.
4. Odlomek ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30628.
5. Odlomek dna, ostenja in ustja sklede; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30663.

Tabla 21

1. Odlomek ustja in ostenja lončka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj sivorumena; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30558; opomba: fina keramika, tanke stene.
2. Odlomek ostenja lončka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenooranžna; znotraj rumenooranžna, črna; prelom: rumenooranžen; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30527; opomba: fina keramika, tanke stene.
3. Odlomek ustja in ostenja skodele; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj siva; prelom: oranžnosiv;

- površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30662; opomba: fina keramika, tanke stene.
4. Odlomek ustja in ostenja lončka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj siva; prelom: rumenosiv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30559; opomba: fina keramika, tanke stene.
 5. Odlomek ostenja bučke; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenooranžna; znotraj rumenooranžna, črna; prelom: rumenooranžen; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30526; opomba: fina keramika, tanke stene.
 6. Odlomek ustja in ostenja amfore; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; znotraj sivooranžna; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30591; opomba: fina keramika, tanke stene.
 7. Odlomek ostenja amfore; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva, rumenosiva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30543; opomba: fina keramika, tanke stene.
 8. Odlomek ustja in ostenja lončka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30620; opomba: fina keramika, tanke stene.
 9. Odlomek ustja in ostenja lončka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30626; opomba: fina keramika, tanke stene.
 10. Odlomek ustja in ostenja lončka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžna; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: snopi poševnih vrezov pod ustjem; lega: plast keramike; inv. št. P 30627; opomba: fina keramika, tanke stene.
 11. Odlomek ustja in ostenja lončka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30618; opomba: fina keramika, tanke stene.
 12. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva; prelom: oranžnordeč, siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30645; opomba: fina keramika, tanke stene.
 13. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj rumenorjava; prelom: rumenorjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30642; opomba: fina keramika, tanke stene.
 14. Odlomek ustja in ostenja sklede; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna, oranžnordeča; znotraj črna; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: oster klek; lega: plast keramike; inv. št. P 30560; opomba: fina keramika, tanke stene.
 15. Aplikacija; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30538; opomba: fina keramika, tanke stene.

Tabla 22

1. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom:

- oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30678.
2. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: gladka; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30667; opomba: ponovno prežgan.
 3. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30606.
 4. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžna; znotraj sivooranžna; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30587.
 5. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: strmo poševno nažlebljeno ustje; lega: plast keramike; inv. št. P 30557.
 6. Odlomek ustja in ostenja latvice z navpičnim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj rumenorjava; prelom: rumenorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30637.
 7. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30547.
 8. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečeoranžna; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30605.
 9. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30609.
 10. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30540.
 11. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj rumenorjava; prelom: rumenorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30608.
 12. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj siva; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30666; opomba: ponovno prežgan.

Tabla 23

1. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžna; znotraj oranžna; prelom: oranžen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30589.
2. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30604.
3. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj sivooranžna; prelom: oranžen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30597.

4. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj rumenorjava; prelom: rumenorjav; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30607.
5. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj rumenorjava; prelom: rumenorjav; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30580.
6. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30670.

Tabla 24

1. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj sivooranžna; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30585.
2. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj umazano bela; znotraj umazano bela; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30528.
3. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30563.
4. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj svetlo siva; znotraj svetlo siva; prelom: svetlo siv; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30584.
5. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30621.
6. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30553.
7. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30677.

Tabla 25

1. Odlomek ostenja posode z ročajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; znotraj sivordeča; prelom: sivordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30638.
2. Odlomek ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro, jezičast držaj; lega: plast keramike; inv. št. P 30536.
3. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj bela; znotraj roza; prelom: bel, roza; površina: gladka; sestava: drobozrnata; okras: pet plastičnih girland; lega: plast keramike; inv. št. P 30679.
4. Dno posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: križ na zunanji ploskvi; lega: plast keramike; inv. št. P 30641.
5. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj oranžnordeča; prelom: siv;

površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30651.

6. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna, siva; znotraj črna; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: dve vodoravni kaneluri; lega: plast keramike; inv. št. P 30535.
7. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnorumena; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30682.
8. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj rdečerjava; prelom: rdečerjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30676.
9. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30681.
10. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; znotraj sivordeča; prelom: sivordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30646.

Tabla 26

1. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj črna; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30473; opomba: odvzet vzorec za ^{14}C .
2. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva, oranžnordeča; znotraj siva; prelom: sivorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30640.
3. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena, oranžnosiva; znotraj siva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30531.
4. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30683.
5. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30684.
6. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorumena; znotraj siva, črna; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30680.
7. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorumena; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30643.
8. Odlomek ustja in ostenja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: vijugasto plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30664.
9. Odlomek ostenja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro, jezičast držaj; lega: plast keramike; inv. št. P 30537.

Tabla 27

1. Odlomek ostenja pekve z jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj sivorjava; prelom: rdečesiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30656.
2. Odlomek prenosne peči; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj sivorjava; prelom: sivorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro, vbodi na robu; lega: plast keramike; inv. št. P 30653.
3. Odlomek prenosne peči; izdelava: prostoročna; barva: zunaj umazano bela; znotraj umazano bela; prelom: umazano bel; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30548.
4. Odlomek prenosne peči; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorumen; znotraj sivorjava; prelom: sivorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30671.
5. Odlomek ostenja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: dve navpični razčlenjeni plastični rebri, jezičast držaj; lega: plast keramike; inv. št. P 30546.
6. Odlomek ostenja pekve z ročajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorjava; znotraj oranžnorjava; prelom: oranžnorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30611.
7. Ročaj pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjav; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30574.
8. Odlomek ročaja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: dve vzporedni kaneluri; lega: plast keramike; inv. št. P 30472.
9. Ročaj pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžna, siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: vzporedne kanelure; lega: plast keramike; inv. št. P 30660.
8. Odlomek ostenja posode s kratkim jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj sivooranžna; prelom: sivooranžen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30565.
9. Odlomek ostenja posode s kratkim jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj umazano bela; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30571.
10. Odlomek ostenja posode s kratkim jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj oranžnosiva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30650.
11. Odlomek ostenja posode s kratkim jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj rdečesiva; prelom: rdečesiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast keramike; inv. št. P 30649.
12. Odlomek ostenja posode s kratkim jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; površina: gladka; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30658.
13. Jezičasti držaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivooranžna; površina: gladka; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30647.
14. Odlomek ostenja z jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj temno siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro, jezičast držaj; lega: plast keramike; inv. št. P 30599.
15. Jezičasti držaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30570.
16. Jezičasti držaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; prelom: rumenorjav; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30545.

Tabla 28

1. Ročaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžna; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30648.
2. Ročaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžna; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30659; opomba: ponovno prežgan.
3. Ročaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30575.
4. Jezičasti držaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30572.
5. Jezičasti držaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30573.
6. Jezičasti držaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30657; opomba: ponovno prežgan.
7. Jezičasti držaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30564.

Tabla 29

1. Svitek; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenoooranžna; površina: gladka; sestava: drobozrnata; okras: vtisi na obodu; lega: plast keramike; inv. št. P 30524.
2. Svitek; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva, oranžnorumena; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30601.
3. Svitek; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva, oranžnorumena; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30655.
4. Svitek; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva, oranžnorumena; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30602.
5. Odlomek svitka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30668.
6. Vretence; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črn; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30523.
7. Odlomek uteži; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast keramike; inv. št. P 30566.

8. Utež; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: plast keramike; inv. št. P 30550.
9. Odlomek uteži; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: plast keramike; inv. št. P 30541.

Tabla 30

1. Utež; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: gladka; sestava: drobnorzna; okras: vtis na zgornji ploskvi; lega: plast keramike; inv. št. P 30533.
2. Odlomek ognjiščnega kozla z luknjo; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorjava; prelom: oranžnorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrna; lega: plast keramike; inv. št. P 30592.
3. Odlomek ognjiščnega kozla z luknjo; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenonorjava; prelom: rumenorjav; površina: gladka; sestava: grobozrna; lega: plast keramike; inv. št. P 30593.

Tabla 31

1. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: zid; inv. št. P 22124.
2. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: zid; inv. št. P 22115.
3. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj oranžnordeča; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: zid; inv. št. P 22125.
4. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: zid; inv. št. P 21971.
5. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva, oranžnordeča; znotraj siva, oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: drobnorzna; lega: zid; inv. št. P 22106.
6. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva, oranžnordeča; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; okras: niz vbodov; lega: zid; inv. št. P 22111.
7. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj siva; prelom: rdečerjav, siv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: zid; inv. št. P 21975.
8. Odlomek ostenja posode s kratkim jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj rdečesiva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; okras: velika elipsasta bradavica; lega: zid; inv. št. P 22121.
9. Odlomek ostenja posode s kratkim jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžna; prelom: oranžen; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: zid; inv. št. P 22136.
10. Odlomek ostenja posode s kratkim jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj rdečesiva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrna; okras: velika elipsasta bradavica; lega: zid; inv. št. P 22135.

11. Odlomek ročaja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: zid; inv. št. P 22123.
12. Odlomek svitka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnorumena; prelom: oranžnorumen; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: zid; inv. št. P 30461.
13. Odlomek svitka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: zid; inv. št. P 22122.
14. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečesiva; znotraj rdečesiva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnorzna; lega: plast 6; inv. št. P 21953.
15. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj temno siva; znotraj siva, rumenorjava; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: plast 6; inv. št. P 21936.
16. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj rumenorjava; prelom: rumenorjav; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: plast 6; inv. št. P 21921a.

Tabla 32

1. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečesiva; znotraj sivorjava; prelom: rdečesiv; površina: hrapava; sestava: drobnorzna; okras: notranje fasetiranje; lega: plast 6; inv. št. P 21955.
2. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj temno siva; znotraj sivorjava; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: plast 6; inv. št. P 21940b; opomba: fina keramika, tanke stene.
3. Odlomek ustja in ostenja sklede; izdelava: prostoročna; barva: zunaj temno siva; znotraj sivorjava; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: plast 6; inv. št. P 21940a; opomba: fina keramika, tanke stene.
4. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj temno siva; znotraj temno siva; prelom: temno siv; površina: hrapava; sestava: drobnorzna; okras: snopi šrafiranih črt; lega: plast 6; inv. št. P 21926.
5. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj temno siva; znotraj temno siva; prelom: temno siv; površina: hrapava; sestava: drobnorzna; okras: vzporedne vodoravne kanelure; lega: plast 6; inv. št. P 21927.
6. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj temno siva; znotraj temno siva; prelom: sivordeč; površina: gladka; sestava: drobnorzna; okras: štiri pike; lega: plast 6; inv. št. P 21961.
7. Odlomek spodnjega dela prenosne peči; izdelava: prostoročna; barva: zunaj bela; znotraj bela; prelom: bel; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: plast 6; inv. št. P 21954.
8. Odlomek ustja in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj sivorjava; prelom: sivorjav; površina: gladka; sestava: drobnorzna; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30507; opomba: fina keramika, tanke stene.
9. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava, črna; prelom: rdečerjav; površina: gladka; sestava: grobozrna; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30505.
10. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom:

- oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30474.
11. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč, siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30506.
 12. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30475.
 13. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30498.
 14. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30497.
 15. Odlomek ostenja posode z ročajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj sivorjava; prelom: sivorjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30476; opomba: fina keramika, tanke stene.

Tabla 33

1. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča, rumenosiva; znotraj siva, rumenosiva; prelom: siv, oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30509.
2. Odlomek spodnjega dela prenosne peči; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj sivorjava; prelom: sivorjav; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30496.
3. Odlomek prstanastega dna posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna, oranžnordeča; prelom: siv; površina: gladka; sestava: grobozrnata; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30493.
4. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj rumenorjava; prelom: rumenorjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30499.
5. Dno posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30500.
6. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: vodoravna vrezana črta, plastična girlanda; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30494.
7. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča, siva; znotraj siva; prelom: oranžnordeč, siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: niz nepravilnih vtisov; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30508.

Tabla 34

1. Odlomek prenosne peči; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 2 ali 3; inv. št. P 30495.
2. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj rumenorjava; prelom: sivorumen; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3 ali 6; inv. št. P 21913.

3. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3 ali 6; inv. št. P 21970.
4. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3 ali 6; inv. št. P 21963.
5. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj rumenorjava; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3 ali 6; inv. št. P 21933.
6. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj rumenorjava; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3 ali 6; inv. št. P 21932.
7. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj sivorjava; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3 ali 6; inv. št. P 21919.
8. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3 ali 6; inv. št. P 21948.
9. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: ostro razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3 ali 6; inv. št. P 21912.
10. Odlomek ročaja; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava, siva; prelom: rumenorjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: široka in globoka kanelura; lega: plast 3 ali 6; inv. št. P 21929.
11. Odlomek svitka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3 ali 6; inv. št. P 21969.

Tabla 35

1. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rjava; znotraj rjava; prelom: rjav; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: ruševina zidu; inv. št. P 22153.
2. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: ruševina zidu; inv. št. P 21910.
3. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnosiva; znotraj oranžnosiva; prelom: oranžnosiv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: ruševina zidu; inv. št. P 22142.
4. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: vzporedne vodoravne kanelure; lega: ruševina zidu; inv. št. P 22147.
5. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj rdečerjava; prelom: rdečerjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: niz vtisov; lega: ruševina zidu; inv. št. P 22161.
6. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; okras: ostro razčlenjeno plastično rebro; lega: ruševina zidu; inv. št. P 21982.

7. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj rdeča; prelom: siv, rdeč; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: ruševina zidu; inv. št. P 21911.
8. Odlomek ostenja posode s kratkim jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnoumena; znotraj oranžnoumena; prelom: oranžnoumen; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: ruševina zidu; inv. št. P 22162.
9. Ročaj posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdeča; znotraj rdeča; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: ruševina zidu; inv. št. P 21983.
10. Odlomek svitka; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva, rumenorjava; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: ruševina zidu; inv. št. P 22163.
11. Odlomek rešetke peči; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj oranžsiva; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2 ali ruševina zidu; inv. št. P 30502.
12. Odlomek ustja in ostenja pitosa; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava, siva; znotraj rumenorjava, siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: plast 6 ali 7; inv. št. P 21903.
13. Odlomek ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč, siv; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; okras: tanko razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 6 ali 7; inv. št. P 21947.
2. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 3 ali ruševina zidu; inv. št. P 30477.
3. Odlomek ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 3 ali ruševina zidu; inv. št. P 30467.
4. Odlomek dna in ostenja posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava, siva; znotraj rumenorjava, siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: plast 3 ali ruševina zidu; inv. št. P 21905.
5. Odlomek ostenja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3 ali ruševina zidu; inv. št. P 21980.
6. Odlomek ročaja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; prelom: oranžnoumen; površina: gladka; sestava: grobozrnata; lega: plast 3 ali ruševina zidu; inv. št. P 30503.
7. Odlomek ostenja posode s kratkim jezičastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; znotraj rdečesiva; prelom: rdečesiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: velika elipsasta bradavica; lega: plast 3 ali ruševina zidu; inv. št. P 21978.
8. Odlomek ostenja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; znotraj sivorumena; prelom: sivordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3 ali ruševina zidu; inv. št. P 21981.
9. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdeča; znotraj črna; prelom: rjav; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 6 ali ruševina zidu; inv. št. P 30468.

Tabla 36

1. Odlomek ustja in ostenja lonca; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3 ali ruševina zidu; inv. št. P 30504; opomba: ponovno prežgan.

BREŠČAK, D., J. DULAR 2002, Prazgodovinsko in poznoantično naselje Šumenje pri Podturnu (The prehistoric and late Roman settlement of Šumenje near Podturn). – *Arheološki vestnik* 53, 101–115.

CIRONE, D., C. M. COLETTI, C. GIARDINO 1990, Dobova. – V: C. Belardelli, C. Giardino, A. Malizia, *L'Europa a sud e a nord delle Alpi alle soglie della svolta protourbana. Necropoli della tarda età dei Campi di Urne dell'area circumpalina centro-orientale*, 192–195, Treviso.

DOBIAT, C. 1987, Perlen mit konzentrischen Ringen. – V: *Glasperlen der Vorrömischen Eisenzeit 2. Ringaugenperlen und verwandte Perlengruppen*, Marburger Studien zur Vor- und Frühgeschichte 9, 15–38.

DULAR, J. 1978, Poskus kronološke razdelitve dobovskega žarnega grobišča (Versuch einer Einteilung des Urnenfeldes in Dobova). – *Arheološki vestnik* 29, 36–45.

DULAR, J. 1993, Začetki železnodobne poselitve v osrednji Sloveniji. – *Arheološki vestnik* 44, 101–112.

DULAR, J. 1994, Beginn der eisenzeitlichen Besiedlung in Zentralslowenien. – V: *Festschrift für Otto-Hermann Frey zum 65. Geburtstag*, Marburger Studien zur Vor- und Frühgeschichte 16, 181–195.

DULAR, J. 2013, *South-Eastern Slovenia in the Early Iron Age. Settlement - Economy - Society / Jugovzhodna Slovenija v starejši železni dobi. Poselitve - gospodarstvo - družba*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 12.

DULAR, J. 2021, *Gradivo za topografijo Dolenjske, Posavja in Bele krajine v železni dobi 3*. – E-Monographiae Instituti Archaeologici Sloveniae 10/3. https://doi.org/10.3986/9789610505105_3

DULAR, J., S. TECCO HVALA 2007, *Severovzhodna Slovenija v pozni bronasti dobi / Nordostslowenien in der spätenbronzezeit*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 27.

DULAR, J., P. PAVLIN, S. TECCO HVALA 2003, Prazgodovinska višinska naselja v okolici Dol pri Litiji (Vorgeschichtliche Höhensiedlungen in der Umgebung von Dole pri Litiji). – *Arheološki vestnik* 54, 159–224.

DULAR et al. 2000 = J. Dular, B. Križ, P. Pavlin, D. Svoljšak, S. Tecco Hvala 2000, Prazgodovinska višinska naselja v dolini Krke (Vorgeschichtliche Höhensiedlungen in der Krkatal). – *Arheološki vestnik* 51, 119–170.

GRUDEN et al. 2024 = G. Gruden, M. Omahen Gruškovnjak, K. Čufar, M. Črešnar 2024, Stavbne ostaline in druge

- naselbinske najdbe iz 8. st. pr. n. št. s savskega nabrežja v Kranju ter njihova dendrokronološka datacija / Remains of buildings and other settlement finds from the 8th century BC from the Sava riverbank in Kranj and their dendrochronological dating. – *Arheološki vestnik* 51, 109–150. <https://doi.org/10.3986/AV.75.05>
- GUŠTIN, M. 1973, Kronologija notranjske skupine (Cronologia del gruppo preistorico nella Notranjska (Carniola Interna)). – *Arheološki vestnik* 24, 461–506.
- GUŠTIN, M. 1979, *Notranjska. K začetkom železne dobe na severnem Jadranu (Notranjska. Zu den Anfängen der Eisenzeit an der nördlichen Adria)*. – Katalogi in monografije 17.
- HORVAT, M. 2020, *Col 1 pri Podgračenem*. – *Arheologija na avtocestah Slovenije* 85. https://www.zvkds.si/wp-content/uploads/2024/03/col_1_low.pdf
- KRIŽ, B. 1988, Grac (Pleš 451 m) nad Vratnim. – *Varstvo spomenikov* 30, 215, 217.
- KRIŽ, B. 2002, Katalog / Catalogue. – V: D. Breščak et al., *Oživiljene kulture. Arheološka odkritja na Gorjancih/Žumberku od prazgodovine do zgodnjega srednjega veka* (Revived cultures. Archaeological excavations in the Gorjanci/Žumberak Hills from prehistory to the early Middle Ages), 102–174, Ljubljana.
- KRIŽ, B. 2019, *Kapiteljska njiva. Način pokopa v starejši železni dobi / Kapiteljska njiva. Burialm rite in the Early Iron Age*. – *Carniola Archaeologica* 8.
- KRIŽ, B., P. TURK 2003, *Steklo in Jantar Novega mesta*. – Novo mesto.
- KUŠLJAN, I. 1968, Spomini. – *Situla* 10, 103–119.
- MASON, Ph., B. KRAMBERGER 2022, *Obrežje. Prazgodovina*. – *Arheologija na avtocestah Slovenije* 105/1. https://www.zvkds.si/wp-content/uploads/2024/04/aas_105_obrezje_splet.pdf
- MURKO, M., I. CIGLAR 2012, *Dolenje Kronovo pri Beli Cerkvi*. – *Arheologija na avtocestah Slovenije* 25. https://www.zvkds.si/wp-content/uploads/2024/07/AAS-25_Dolenje_Kronovo.pdf
- PAVLIN, P. 2022, Prazgodovinsko višinsko naselje Gradišče na Primskovem na Dolenjskem (Prehistoric hilltop settlement Gradišče on Primskovo in the Dolenjska region). – *Arheološki vestnik* 73, 99–124. <https://doi.org/10.3986/AV.73.04>
- PAVLIN, P., U. BAVEC, 2017, Poznobronastodobno grobišče Žadovinek pri Krškem / The Late Bronze Age cemetery of Žadovinek near Krško, Slovenia. – *Arheološki vestnik* 68, 85–104.
- PAVLIN, P., J. DULAR 2007, Prazgodovinska višinska naselja v Posavskem hribovju (Prehistoric hilltop settlements in the Posavje Hills). – *Arheološki vestnik* 58, 65–120.
- PAVLIN, P., P. STIPANČIČ 2023, Bronastodobni depo iz Gorenjega Suhadola na Gorjancih / Bronze Age hoard from Gorenji Suhadol in Gorjanci. – *Arheološki vestnik* 74, 125–160. <https://doi.org/10.3986/AV.74.03>
- PETRU, S. 1975a, Sela pri Šentjernej. – V: *Arheološka najdišča Slovenije*, 224, Ljubljana.
- PETRU, S. 1975b, [Vratno] . – V: *Arheološka najdišča Slovenije*, 225, Ljubljana.
- PRELOŽNIK, A. 2007, Japodska princesa z Libne? Ženska knežja oprava iz Špilerjeve gomile 2 na Libni. – V: M. Blečić, M. Črešnar, B. Hänsel, A. Hellmuth, E. Kaiser, C. Metzner-Nebelsick (ur.), *Scripta Praehistorica in Honorem Biba Teržan*, Situla 44, 506–517.
- STARE, F. 1975, *Dobova*. – Posavski muzej Brežice 2.
- ŠKVOR JERNEJČIČ, B., P. VOJAKOVIČ 2023, Grobišča iz starejše železne dobe v Ljubljani. Različni načini pokopa kot kazalci heterogenih prazgodovinskih družbenih identitet / Early Iron Age cemeteries in Ljubljana. Different burial rites as an indication of heterogeneous social identities in prehistory. – *Arheološki vestnik* 74, 591–632. <https://doi.org/10.3986/AV.74.20>
- VOJAKOVIČ P., M. NOVŠAK 2022, *Podgorica*. – *Arheologija na avtocestah Slovenije* 97. https://www.zvkds.si/wp-content/uploads/2024/03/aas_97_podgorica_petra_vojakovic_matjaz.pdf

Late Bronze Age and Early Iron Age Hilltop Settlement Gradec above Vratno in the Gorjanci Hills

Translation

The article presents the results of archaeological excavations at the hilltop settlement of Gradec above Vratno, carried out as part of the research project 'Fortified Prehistoric Settlements in Lower Carniola'. The site was surveyed in 1994, from 5 to 28 July. The excavations were led by the author of the paper.

Location: Four kilometres south of Šentjernej, on the north-western edge of the Gorjanci Hills above the village of Vratno, stands the 447-metre-

high hill of Gradec. Its slopes are relatively steep on the east, north, and west sides, while access is possible via the southern ridge. The settlement atop the hill has a kidney-shaped layout. The perimeter is enclosed, though not equally well preserved throughout its entire course (*Fig. 1*). On the western side, the edge of a terrace is visible, beneath which lies a relatively steep slope. At the point where the path reaches the summit, the terrace transitions into a rampart. This part of

the settlement appears to have been particularly well fortified due to its easy access. On the eastern side, the rampart fades into a slope that soon disappears into the hillside. In the south-eastern part of the settlement, the perimeter is no longer preserved, but the terrain suggests its likely course. After approximately 70 metres, a terrace reappears, which then vanishes into the northern slopes. The north-western corner of Gradec is well preserved – its edge follows a steep slope that sharply turns south and levels out after 50 metres. The interior of the settlement is nearly flat.

Soil composition: Clay.

Vegetation: Mixed forest.

Research history: Ignac Kušljan hypothesised a Roman camp and sanctuary at Zagradec above Vratno.¹ In the *Arheološka najdišča Slovenije* (Archaeological Sites of Slovenia), the site is also referred to as Gradec near Pleterje.² A bead made of blue glass paste, currently kept at the National Museum of Slovenia in Ljubljana (P 4337, Fig. 2),³ and part of a stone hammer axe, currently stored in the Dolenjska Museum,⁴ were found there. Basic data and a photograph of the hill were introduced to the scholarly public under the name Grac (Pleš) above Vratno by Borut Križ.⁵ A lidar scan, description, and site plan were published by Janez Dular.⁶

TRENCH 1

Location: A trench measuring 4 × 8 metres was placed across the edge of a terrace in the south-western part of the settlement. The actual excavation covered an area of 3 × 8 metres, from y = 0 m to y = 8 m and from x = 0.5 m to x = 3.5 m. The point x = 0 m, y = 0 m was located within the interior of the settlement. The x-values increased towards the south, and the y-values towards the west (Fig. 3). Excavation proceeded in layers approximately 10 cm thick, and finds were collected in 1 × 1 metre squares.

Field report: The stratigraphy of the trench is shown in the drawings of the northern and southern profiles (Fig. 4).

The description of the southern cross-section (between y = 0 m and y = 4.5 m at x = 3.5 m): Excavation reached sterile orange-brown clay (Layer 1), occasionally interrupted by bedrock. Above this is grey-brown clay (Layer 2), containing fragments of charcoal and burnt daub.

At y = 0.45 m, a posthole was encountered in the profile. It was dug into Layer 2 and was 60 cm deep. Based on the imprint, the post had a diameter of 20 cm. During construction, the hole around the post was filled with stones.

Between y = 1.30 m and y = 4.20 m, Layer 2 is covered with small stones interpreted as paving. On top of this lies a layer of pottery up to 30 cm thick. This compact layer consists of thousands of fragments of pottery, baking lids, portable ovens, firedogs, ceramic rings, and weights. Notably, only one spindle whorl was found (Fig. 5). The layer of pottery extended across the entire width of the trench, from the southern to the northern profile, and measured approximately three metres in length in the east–west direction (Fig. 6). Between the layer of pottery and the paving on Layer 2, there are pieces of burnt clay, daub with branch imprints, and charred wood (Fig. 7). These may represent the remains of a house wall with shelves and pottery on them that collapsed during a fire, or a pile of material resulting from cleaning up the burnt area, as suggested by larger stones in the northern profile lying on or covered by pottery. In addition to burnt daub and charred wood, the intense fire is also indicated by some pottery fragments that are lightweight, spongy in texture, deformed, or partially vitrified (Fig. 8).

Layer 2 and the layer of pottery are overlain by a dark brown clay layer up to half a metre thick, containing numerous fragments of pottery, burnt daub, and charcoal (Layer 3). Between y = 3.10 m and y = 4.30 m, a foundation trench for a wall was dug into Layer 3, reaching the layer of pottery. The trench was filled with rubble, larger stones, and soil.

Between y = 0 m and y = 3.10 m, a layer of black clayey soil about ten centimetres thick (Layer 6) lies atop Layer 3, accumulated behind the wall. Layers 6 and the wall remains are covered by black clayey soil with small stones (Layer 7), and the topmost layer is forest humus (Layer 8).

The description of the northern cross-section (between y = 0 m and y = 7.50 m at x = 0.5 m): Excavation reached sterile orange-brown clay

¹ Kušljan 1968, 108.

² Petru 1975b, 225.

³ Kušljan 1968, 108, 118; Petru 1975a, 224.

⁴ Križ 2002, 105, Cat. 13.

⁵ Križ 1988, 215, 217, Fig. 25.

⁶ Dular 2007, 335, Cat. No. 429, Fig. 256; Dular 2021, 896–897, Cat. No. 429.

(*Layer 1*), which transitions into bedrock between $y = 0.40$ m and $y = 0$ m. Both are overlain by grey-brown clay (*Layer 2*) containing fragments of charcoal and burnt daub. Above this, between $y = 1.70$ m and $y = 4.80$ m, lies a layer of pottery up to 40 cm thick. Between $y = 1.90$ m and $y = 3.10$ m, a layer of charred wood and burnt clay is found between the layer of pottery and *Layer 2* – likely the remains of a house wall. On the layer of pottery, between $y = 2$ m and $y = 3$ m, there are three larger stones, and between $y = 3.10$ m and $y = 4.20$ m, there is a 10–15-cm-thick layer of larger pieces of burnt clay and charred wood.

Layer 2, the layer of pottery, the burnt clay fragments, and the larger stones are covered by a dark brown clay layer up to 60 cm thick (*Layer 3*), which contains numerous fragments of pottery, burnt daub, and charcoal. This layer may have formed during the clean-up or levelling of the burnt area. Between $y = 2.70$ m and $y = 4.30$ m, *Layer 3* is interrupted by a shallow trench that reached the layer of pottery. At the bottom of the trench, there are larger and smaller stones, interpreted as the foundation of a presumed wall. At $y = 4.15$ m, two stones lie one atop the other. Based on the situation in the southern profile, these may be foundation stones of the outer face of the wall. The inner face of the wall is visible in the northern profile at a stone located at $y = 2.80$ m, $z = -0.60$ m. The wall would thus be approximately 1.5 m wide. Between the stones of the inner and outer wall faces lies a 10–15-cm-thick layer of burnt daub with branch imprints and larger pieces of charred wood (*Layer 4*), interpreted as part of the wall's construction (Fig. 9). A layer of smaller stones lies atop *Layer 4*. At $y = 1.60$ m, a posthole trace from square 2A ($x = 1.10$ m, $y = 1.60$ m) is projected into the profile. The posthole, with a diameter of 28 cm, was dug half a metre deep into *Layer 3*. The post was 15 cm thick and packed with stones.

Between $y = 0$ m and $y = 2.90$ m, a layer of black clayey soil (*Layer 6*) lies atop *Layer 3*. From $y = 4.30$ m to $y = 7.10$ m, larger and smaller stones – wall debris (*Layer 5*) – rest on *Layer 3*. *Layers 4* and *6*, and partly the wall debris, are covered by black clayey soil with small stones (*Layer 7*), while the topmost layer is forest humus (*Layer 8*).

During the excavation, evidence of two construction phases was identified. In the earlier phase, the walking surface was the top of *Layer 2*. A posthole was dug into this layer in square 3C, and a stone pavement was laid over it. The burnt clay fragments, charcoal, and layer of pottery found

on *Layer 2* and the pavement indicate the fate of this part of the settlement and mark the end of the earlier phase (Fig. 4).

The second phase includes the wall and *Layer 6*, which accumulated behind it on top of *Layer 3*. The walking surface of the second phase was the top of *Layer 3*, as the wall was shallowly founded in this layer, and a posthole was also dug into it in square 2A (Fig. 4).

Chronological classification: The chronology of the settlement begins with an analysis of the pottery from the layer of pottery. As described in the southern profile, the layer of pottery consisted of fragments of pottery, ceramic rings, portable ovens, baking lids, weights, firedogs, and one spindle whorl. Among the pottery fragments, the following types can be identified: pithoi (Pls. 8–10; 20: 3,4; 25: 2), pots (Pls. 11–15; 16: 1,6,7; 17: 1–3), bowls (Pls. 16: 2–5; 20: 5), deep bowls (Pls. 17: 4; 18), cups (Pl. 19: 3,4), cups with a high handle (Pl. 19: 1,2), jugs (Pl. 19: 5), globular pots (Pl. 20: 1,2), dishes with inturned rims (Pls. 22; 23; 24: 1–4), dishes with everted rims (Pl. 24: 5–7), amphorae (Pl. 19: 6), and fine ware (Pl. 21).

Decorative motifs on the vessels are limited to impressions (Pls. 15: 1–4; 16: 5; 19: 1,5; 20: 2; 29: 1), punctures (Pl. 27: 2), smooth plastic ribs (Pls. 15: 5; 16: 3,6,7; 26: 8), plastic ribs with impressions (Pls. 11: 7; 12: 5; 13: 3; 14: 5; 15: 7; 17: 3,4; 18: 3; 20: 4; 25: 2; 26: 9; 27: 2,5; 28: 11,14), and shallow grooves (Pls. 11: 2,7; 13: 3; 14: 4; 18: 2; 25: 3,4). Occurring once each are double plastic garlands (Pl. 16: 4) and steeply slanted rim grooving (Pl. 22: 5).

In his article on the beginnings of Iron Age settlement in central Slovenia, Janez Dular analysed the material from fourteen then-known Late Bronze Age (Ha B) settlements in Lower Carniola and one cave site in White Carniola.⁷ Among the pottery, he identified eleven distinctive features, both morphological and ornamental.

Let us examine which of these are present in the pottery from Gradec. Among the more than 7,000 fragments of pottery, chronologically diagnostic pieces are relatively rare. First, there are faceted rims on pithoi and pots (Pls. 10: 5,6; 11: 1,6). Next are pots with applied plastic ribs with impressions on the shoulder (Pls. 11: 2,7; 12: 5; 13: 3; 14: 5; 15: 7; 20: 4), pots with sharply profiled rims (Pls. 11: 3,7; 12: 3–6; 13: 2; 14: 5), bowls with everted rims (Pls. 17: 4; 18), and tongue-shaped handles (Pl. 28: 13–16). Among

⁷ Dular 1994.

the decorative elements, finger impressions are also present (*Pls.* 15: 1–4; 29: 1).

Since 1992, additional Late Bronze Age settlements have been discovered in southeastern Slovenia. Faceted pot rims, tongue-shaped handles, and finger impressions are also found at Mastni hrib near Škocjan;⁸ dishes with slanted grooved rims at Grac near Tlaka⁹ and Ajdovščina above Zaboršt near Dol;¹⁰ sharply impressed plastic ribs at Gradišče near Primskovo, where tongue-shaped handles are also found.¹¹ Tongue-shaped handles and finger impressions are present in the material from Šumenje near Podturn;¹² internal faceting of pot rims at Dolenje Kronovo¹³ and Podgorica;¹⁴ and beakers with slanted grooved rims at Col near Podgračeno¹⁵ and in Podgorica,¹⁶ where finger impressions are also present.¹⁷

Among the entire assemblage of pottery, only one rim fragment of a dish (*Pl.* 22: 5) has a slanted grooved rim. Dishes with steeply slanted grooved rims were classified by Dular as type La 4, which appears in Ha C0 contexts in Styria.¹⁸ In Kranj, on the banks of the Sava River, such dishes are found among the material from the second phase, dated to the same period.¹⁹ At Obrežje, similar dishes are present in two graves – grave 63 and grave 129 – both dated to the transition from the early to the late Urnfield Period (Ha A2/B1).²⁰

Comparisons for the motif of double garlands hanging from a horizontal plastic rib (*Pl.* 16: 4) can be found in Lower Carniola, among pottery from Mastni hrib above Škocjan, where both double and single garlands are represented.²¹ At Gradišče near Primskovo²² and in grave 5 from the Late Bronze Age (10th–9th century BC) cemetery at Žadovinec,²³ only single garlands are known. These differ from the others in that they are sharply impressed rather than smooth.

The amphora (*Pl.* 19: 6) is decorated on the shoulders with bundles of vertical incisions. Similar amphorae with comparable decoration are found in southeastern Slovenia, at Dobova and Obrežje. The amphora from grave 386 at Dobova is decorated with shallow grooves. The same grave contained a dish and a cup with a high handle, similar to the example from Gradec (*Pl.* 19: 2).²⁴ Dular assigns this grave to phase Dobova IV (Ha B2).²⁵ A group of Italian archaeologists also place it in phase Dobova IV, but correlate it relatively chronologically with Ha B3.²⁶ At Obrežje, an amphora was found in grave 352, where it served as a cremation urn. No other grave goods were present.²⁷

Pottery from the underlying Layer 2 is similar to that from the layer of pottery. Among the chronologically more sensitive pieces are tongue-shaped handles (*Pl.* 1: 12), finger impressions (*Pl.* 1: 2), and sharply impressed plastic ribs (*Pl.* 1: 9).

The same applies to Layer 3. Among the pottery from this layer are a faceted rim of a pithos (*Pl.* 3: 1), a beaker with an externally faceted rim (*Pl.* 5: 4),²⁸ pots with sharply profiled rims (*Pls.* 3: 4; 6: 1), bowls with everted rims (*Pl.* 5: 10), finger impressions (*Pl.* 6: 5–7), sharply impressed plastic ribs (*Pl.* 6: 4), and tongue-shaped handles (*Pl.* 7: 1,2).

In Layer 6, there are a pot with a faceted rim (*Pl.* 32: 1) and a bowl with an everted rim (*Pl.* 32: 3).

We can conclude that the pottery from Layers 2 to 6 is fairly uniform and, based on the diagnostic pieces, does not extend beyond the framework of the Late Bronze Age (Ha B).

Glass Bead (inv. no. NMS P 4337)

Although the site of the glass bead that was found in 1896 is not necessarily Gradec above Vratno, a brief description is required. The surface of the blue glass bead is porous. It is decorated with three groups of three shallow concentric circles each. On both sides of the perforation, there are three dots arranged in triangular clusters. The inlay has fallen out (*Fig.* 2).

According to Claus Dobiat's classification of glass beads with concentric circles, this bead belongs to the type with concentric rings and dots

⁸ Dular et al. 2000, *Pls.* 8: 3,4,5,9; 9: 5.

⁹ Dular, Pavlin, Tecco Hvala 2003, *Pl.* 2: 7.

¹⁰ Pavlin, Dular 2007, *Pl.* 4: 9.

¹¹ Pavlin 2022, *Pls.* 1: 8; 4: 24; 6: 2,3,14,15,18.

¹² Breščak, Dular 2002, *Pl.* 11: 11,14,15.

¹³ Murko, Ciglar 2012, G 40, G 52–G 54.

¹⁴ Vojaković, Novšak 2022, G 148.

¹⁵ Horvat 2020, G 395, G 434.

¹⁶ Vojaković, Novšak 2022, G 159, G 163.

¹⁷ Vojaković, Novšak 2022, G 166.

¹⁸ Dular 2013, 45, *Fig.* 13: La 4.

¹⁹ Gruden et al. 2024, 139, *Pl.* 3: 3,6.

²⁰ Mason, Kramberger 2022, 90, *Fig.* 45.

²¹ Dular et al. 2000, *Pls.* 9: 7; 10: 1.

²² Pavlin 2022, *Pl.* 4: 13.

²³ Pavlin, Bavec 2017, 88, *Pl.* 1: 6.

²⁴ Stare 1975, 36, *Pl.* 55: 11–13.

²⁵ Dular 1978, *Figs.* 1; 3.

²⁶ Cirone, Coletti, Giardino 1990, 194–195, *Pl.* 85: 4.

²⁷ Mason, Kramberger 2022, 513, 862–863, G1385.

²⁸ Dular 1994, 189–193, *Figs.* 3: 10,12; 4: 10,13.

(Perlen mit konzentrischen Ringen – Punkte). Their surface is dark black, dark brown, or blue, and the inlay is typically yellow. Beads of this type are relatively rare. They are primarily distributed among the Japodes, but are also found in Slovenia and Italy. For most of these beads, the archaeological context is unknown; however, graves from Este and Kompolje containing such beads are dated to the second half of the 7th century and the 6th century BC.²⁹

Four other sites in Slovenia are known to have glass beads of this type: Libna, Šmihel, Ljubljana, and Novo mesto. Among the items of female attire from Libna, specifically from Špiler's Mound 2, acquired by the National Museum of Slovenia in 1928, there is a brown glass bead decorated with three sets of triple yellow concentric circles and dots arranged in triangular clusters. These items were reanalysed and reassessed by Andrej Preložnik, who dates the grave of the noblewoman to phase Stična 2, around 600 BC.³⁰

In grave 36 from the Šmihel – Pod Kaculjem cemetery, two glass beads were found: one brown with triple yellow concentric circles and three dots in triangular clusters, and another that was melted. Mitja Guštin places the grave in phase Notranjska IIc, corresponding to the 8th century BC.³¹

In the fill of a Roman ditch that damaged grave 29 at the Iron Age cemetery at Kongresni trg in Ljubljana, a brown glass bead was found among other items. It features three sets of triple yellow concentric circles and three dots in triangular clusters. The accompanying finds from the ditch are dated to the Early Iron Age.³²

The glass bead from grave IX/92 at Kapiteljska njiva in Novo mesto is brown and decorated with three sets of triple yellow concentric circles, each with a central dot, and three dots arranged in triangular clusters. This unpublished grave was initially dated to the 7th–6th century BC,³³ and later, after being renamed grave XXII/1, to the phase of Negova-type helmets.³⁴

RADIOCARBON ANALYSES

(Figs. 11–13)

The analyses were conducted in 2023 by the Poznań Radiocarbon Laboratory. Five samples were sent to Poznań: charred residue from the inner wall of a vessel (Pl. 26: 1) from the layer of pottery (GNV 05, Poz-167672); a fragment of beech charcoal (*Fagus sylvatica*) from the same layer (GNV 04, Poz-167671); the diaphysis of a cattle metacarpus (*Bos taurus*) from the wall foundation beneath Layer 4 (GNV 03, Poz-166412); the distal part of a right cattle humerus (*Bos taurus*) from Layer 3 (GNV 02, Poz-166411); and the third right molar of a sheep (*Ovis s. Capra*) from Layer 6 (GNV 01, Poz-166410) (Fig. 11). All five samples yielded dates consistent with the Late Bronze Age and the Early Iron Age.

Samples GNV 04 and GNV 05, taken from the layer of pottery, and sample GNV 02 from Layer 3, which accumulated above it, are not younger than 817 cal BC (2σ – 95.4%). Sample GNV 03 from the wall foundation is about a decade younger (median: 807 cal BC), indicating the time of wall construction. The youngest is sample GNV 01 from Layer 6, which accumulated behind the wall (Fig. 12).

Modelled radiocarbon dates (Fig. 13) place the end of the first phase between 891 and 808 cal BC (2σ – 95.4%) or between 859 and 816 cal BC (1σ – 68.5%), with a median of 840 cal BC. The second phase, marked by the construction of the wall, corresponds to the final decades of the 9th century BC. The layer that accumulated behind the wall dates to the very end of the 9th century or the beginning of the 8th century BC (median: 802 cal BC). The occupation of Gradec thus unfolded over approximately 50 years, a timeframe also supported by the pottery finds.

CONCLUSION

In a relatively small trench, more than 7,000 fragments of pottery were excavated. The excavations revealed two construction phases. In the first phase (the first two-thirds of the 9th century BC), the settlement was not fortified; the vast majority of pottery fragments (layer of pottery) date to this phase. Most likely, in the final third of the 9th century BC, the settlement was enclosed by a 1.5-metre-wide stone wall. According to radiocarbon analysis, the fortified settlement remained

²⁹ Dobiat 1987, 18, 90, Fig. on p. 25; Pl. 1: 16; Map 9.

³⁰ Preložnik 2007, 510, Pl. 1: 6 below, to the right of the largest bead.

³¹ Guštin 1973, 471, Fig. 2; Guštin 1979, 72, Fig. 11; Pl. 42: 16; Dobiat 1987, Pl. 1: 16.

³² Škvor Jernejčič, Vojaković 2023, 599–605, 619, Fig. 14: 7.

³³ Križ, Turk 2003, 102 Cat. No. 107.

³⁴ Križ 2019, 167–171, 199.

inhabited for at least another decade or two and was abandoned shortly after 800 BC. The absence of iron finds and iron slag suggests that it was deserted before the rise of the Iron Age. The glass bead, which would belong to the Early Iron Age, was not necessarily found at this site. No traces of the Roman camp or sanctuary mentioned by Kušljan were observed at Gradec. A metal detector survey of the site also yielded no positive results.

The settlement at Gradec is not the only Late Bronze Age site on the northern slopes of the Gorjanci Hills. Within a 2.5-kilometre radius to the southwest, three other sites are known: Trnišča near Mihovo,³⁵ Gradec above Mihovo³⁶, and Camberk above Cerov Log³⁷. Slightly farther west, about five kilometres away as the crow flies, lies the settlement at Golšaj below Tolsti Vrh.³⁸ According to current data, life at these settlements ended with the close of the Bronze Age, and none continued into the

Iron Age.³⁹ If we add the cemetery at Golobinjek near Šmarje,⁴⁰ the hoard from Gorenji Suhadol,⁴¹ the sanctuary at Grobišča above Mihovo,⁴² and seven sites with individual finds,⁴³ there are a total of 16 Urnfield-period sites within a four-kilometre radius around Gradec above Mihovo. One possible reason for such density may be the proximity of the ancient 'Laška pot' (Laško Route), which, until recently, was the shortest connection between the Krka River valley and the settlements on the southern slopes of the Gorjanci Hills.⁴⁴

³⁵ Dular 2008, 121–126; Dular 2021, 883–885, Cat. No. 423.

³⁶ Dular 2008, 126–129; Dular 2021, 876–879, Cat. No. 421.

³⁷ Dular 2008, 131; Dular 2001, 869, Cat. No. 418.

³⁸ Dular 2021, 865–866, Cat. No. 415.

³⁹ Based on Hallstatt-period tumulus cemeteries at Selo above Gorenje Vrhpolje, at Stražnik above Vratno, and at Hribec in Mihovo, Dular suggests Novo Gora above Dolenje Vrhpolje as the most suitable location for a new Iron Age settlement (Dular 2008, 133; see also Dular 1993).

⁴⁰ Dular 2021, 843, Cat. No. 400.

⁴¹ Dular 2021, 851, Cat. No. 407 (Kopinatova hosta); Pavlin, Stipančič 2023.

⁴² Dular 2008, 129–130; Dular 2021, 871–873, Cat. No. 419.

⁴³ Dular 2021, 856 (Cat. No. 410, Gospodična nad Gabrjem); 867 (Cat. No. 416, Tolsti Vrh); 874 (Cat. No. 419A, Vratolom nad Mihovim); 875 (Cat. No. 420, Tisovec nad Mihovim); 887 (Cat. No. 424, Mihovo); 892 (Cat. No. 426, Gorenje Vrhpolje); 898 (Cat. No. 430, Veliki Ban).

⁴⁴ Dular 2008, 136, Fig. 22; Dular 2024, 6–7, Figs. 1; 2.

Primož Pavlin
ZRC SAZU Inštitut za arheologijo
Novi trg 2
SI-1000 Ljubljana
primož.pavlin@zrc-sazu.si
<https://orcid.org/0000-0003-0739-5191>

Slikovno gradivo: Sl. 1 (risba: Sneža Tecco Hvala, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo). – Sl. 2 (foto: Barbara Jerin, Narodni muzej Slovenije). – Sl. 3, 4 (risba: Tamara Korošec, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo). – Sl. 8, 10 (foto: Drago Valoh, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo). – Sl. 13 (izdelava: Brina Škvor Jernejčič, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo). – T. 1–36 (risba: Tamara Korošec, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo).

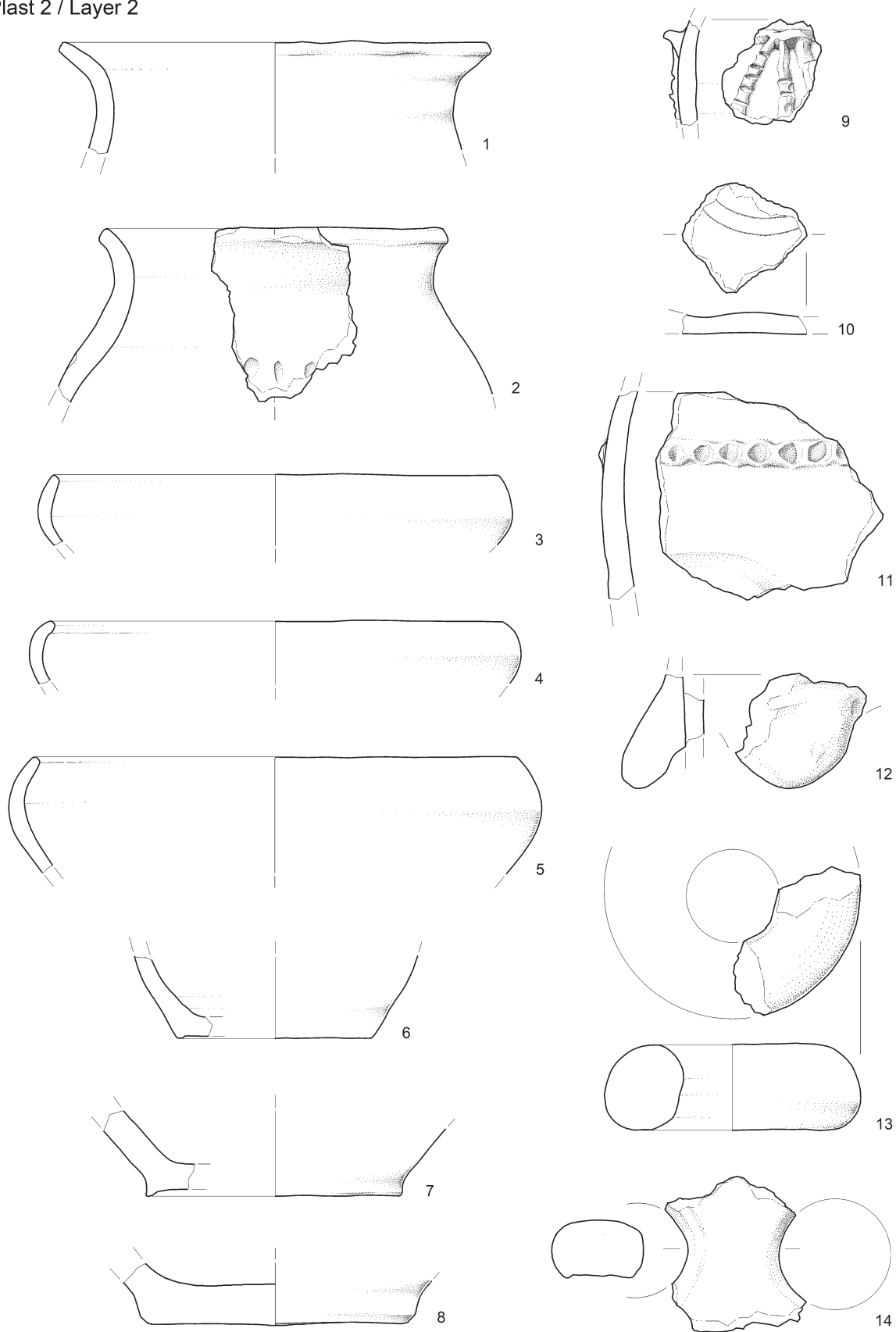
Illustrations: Fig. 1 (drawing: Sneža Tecco Hvala, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo). – Fig. 2 (photo: Barbara Jerin, Narodni muzej Slovenije). – Figs. 3, 4 (drawing: Tamara Korošec, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo). – Figs. 8, 10 (photo: Drago Valoh, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo). – Fig. 13 (elaborated: Brina Škvor Jernejčič, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo). – Pls. 1–36 (drawing: Tamara Korošec, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo).

Podatki, na katerih temelji ta članek, bodo na razumno zahtevo posredovani interesentu. / The data underlying this article will be shared on reasonable request to the corresponding author.

Članek je nastal v okviru programa št. P6–0064, ki ga sofinancira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

The authors acknowledge the financial support from the Slovenian Research and Innovation Agency (research core funding No. P6–0064).

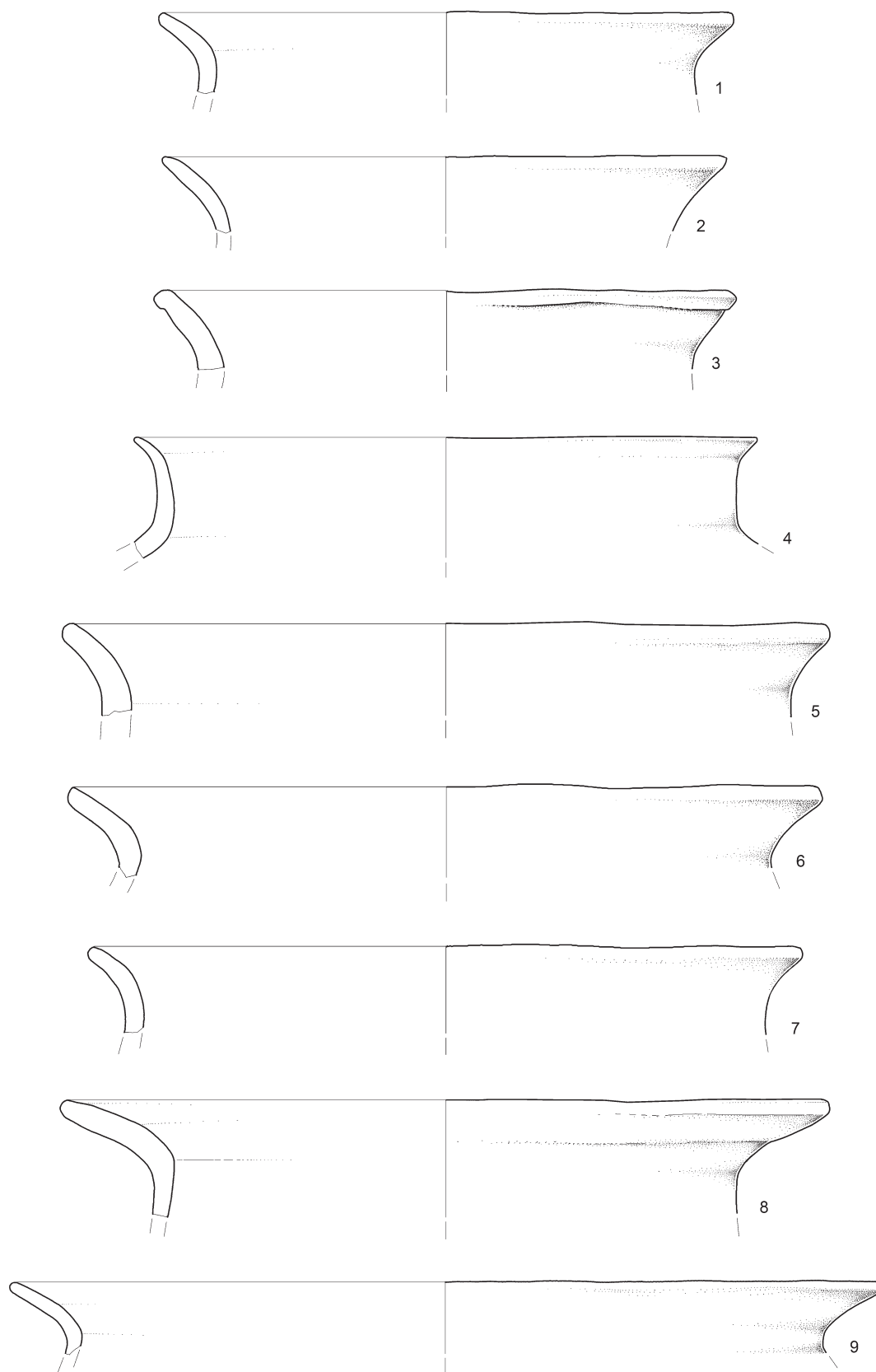
Plast 2 / Layer 2

T. 1: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast 2. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 1: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer 2. Pottery. Scale = 1:3.

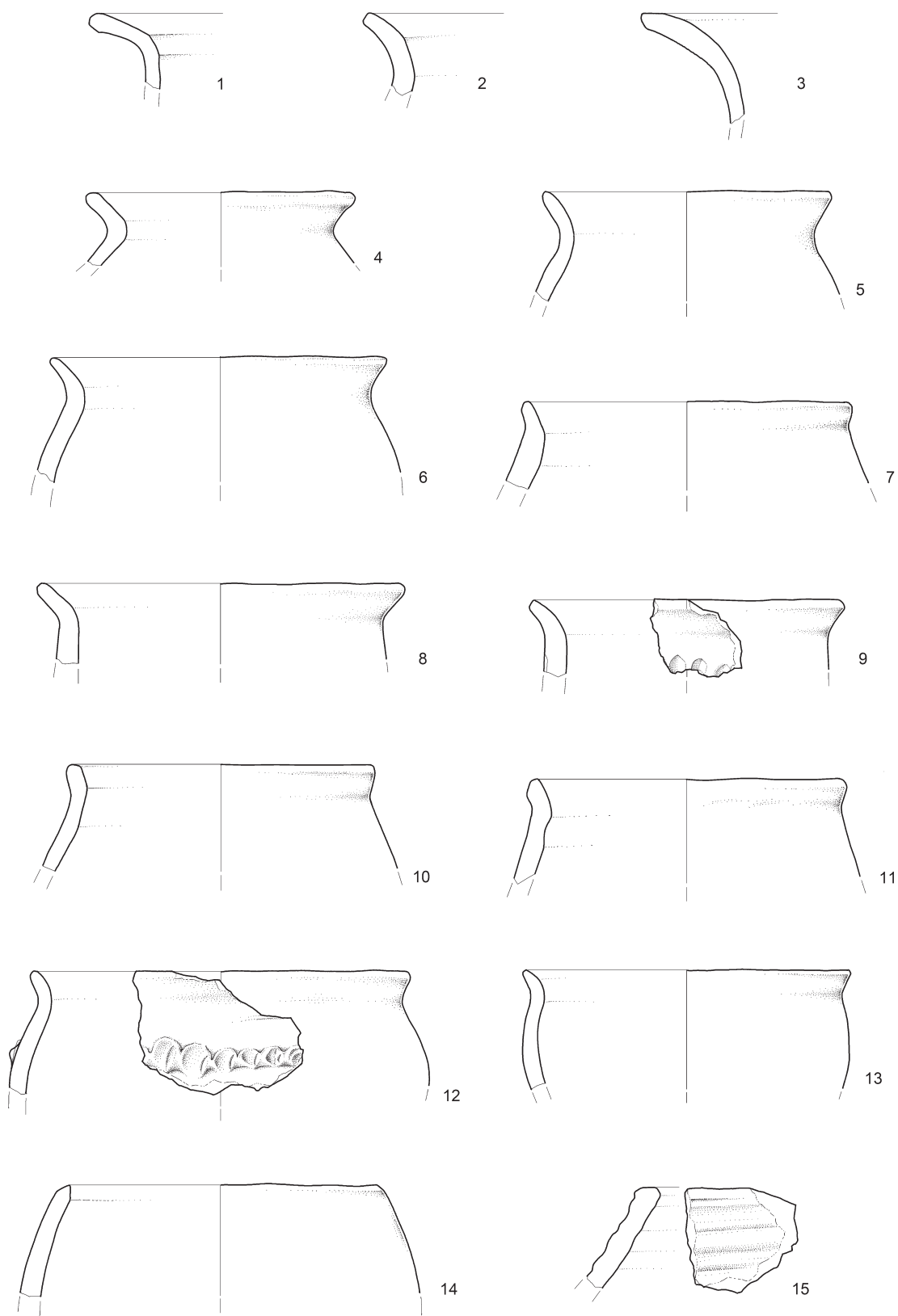
Plast 3 / Layer 3

T. 2: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast 3. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 2: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer 3. Pottery. Scale = 1:3.

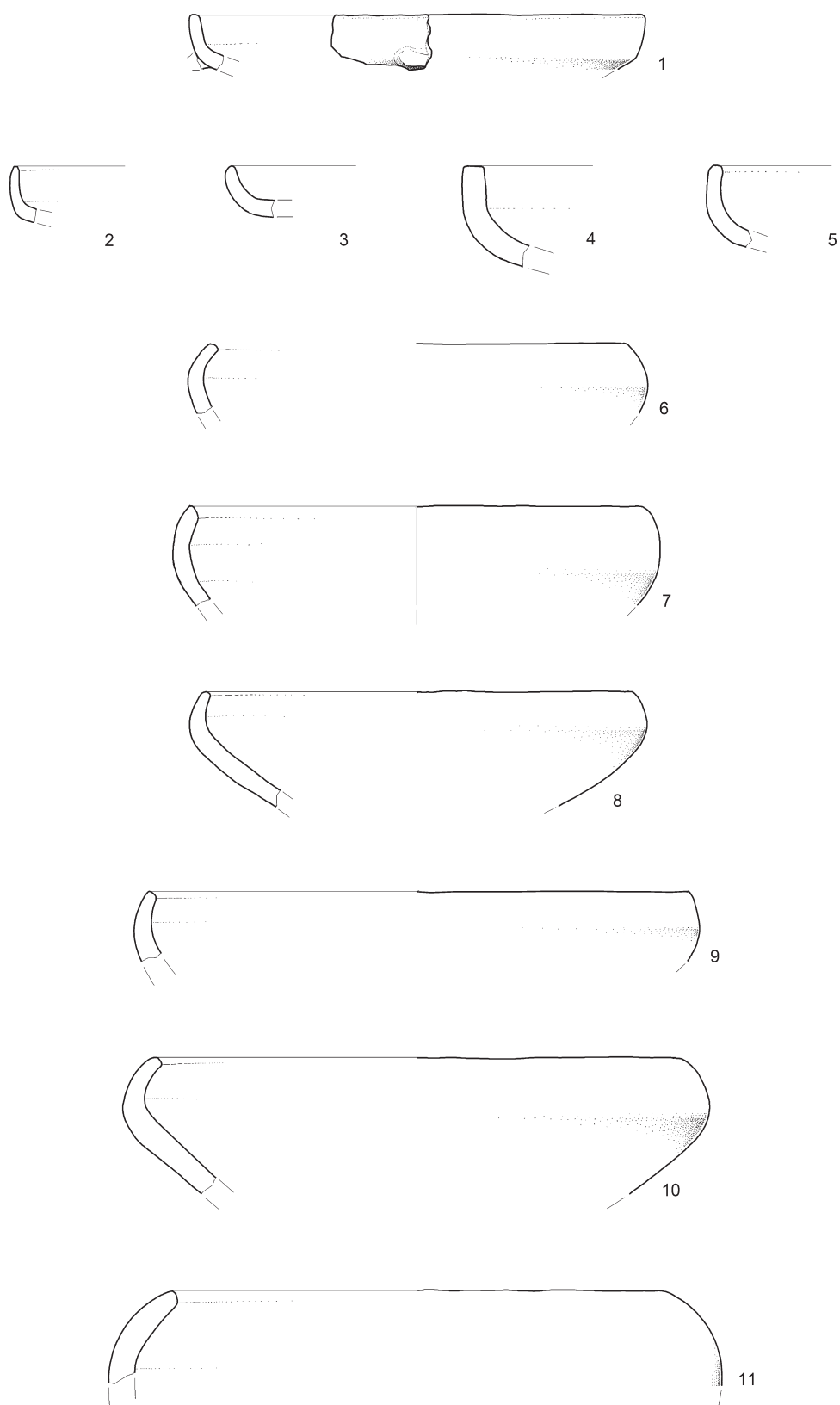
Plast 3 / Layer 3

T. 3: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast 3. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 3: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer 3. Pottery. Scale = 1:3.

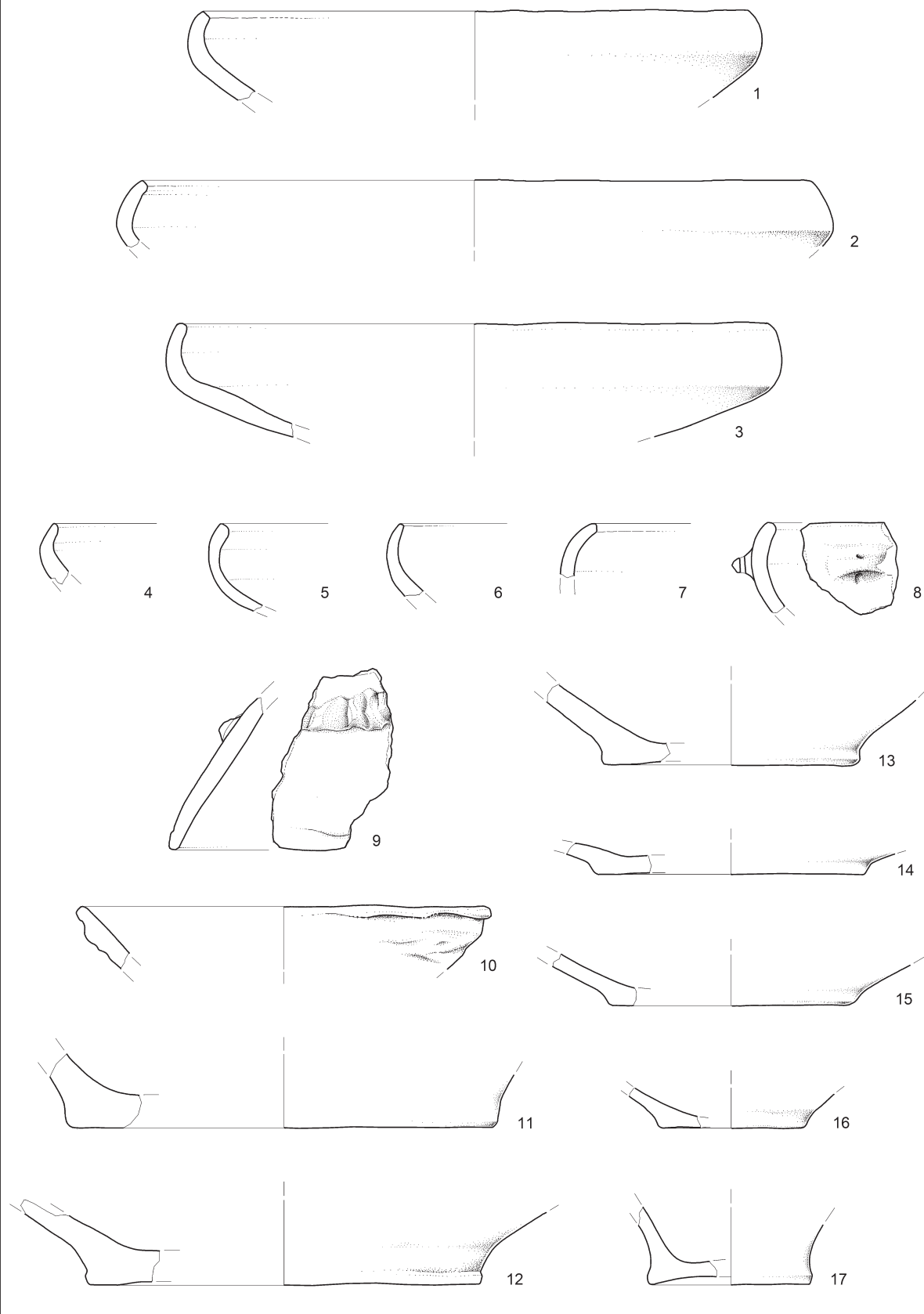
Plast 3 / Layer 3

T. 4: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast 3. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 4: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer 3. Pottery. Scale = 1:3.

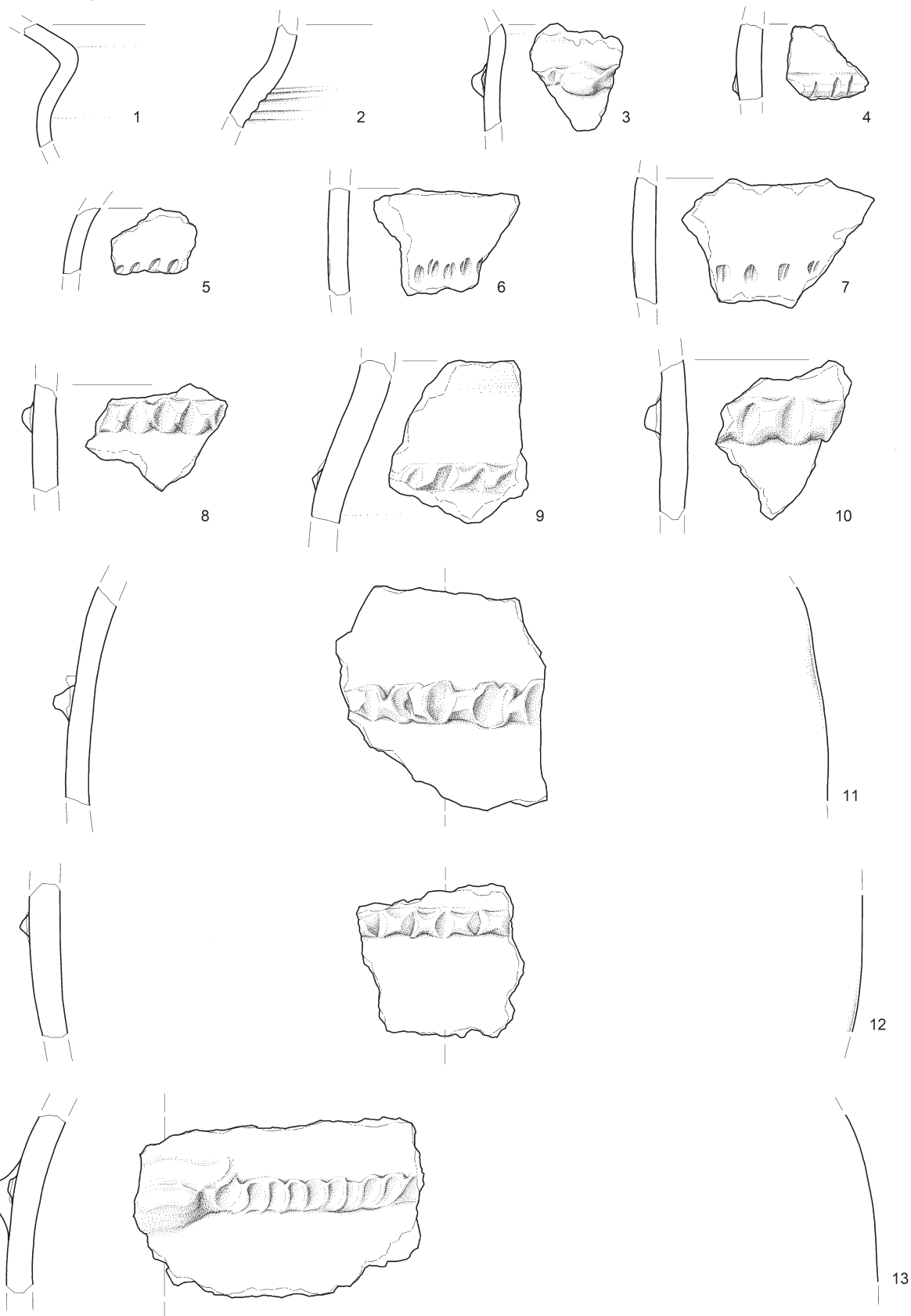
Plast 3 / Layer 3

T. 5: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast 3. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 5: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer 3. Pottery. Scale = 1:3.

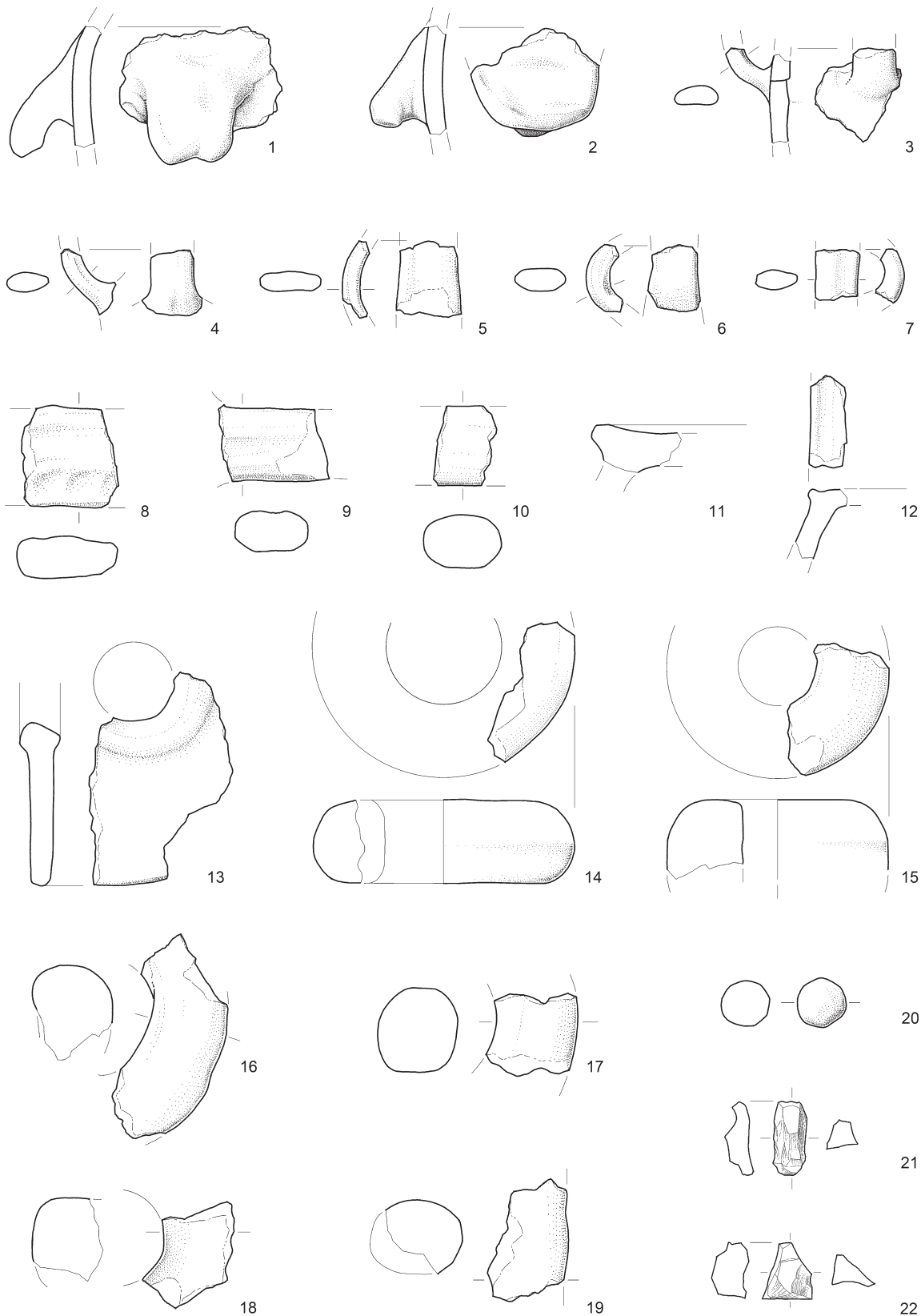
Plast 3 / Layer 3

T. 6: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast 3. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 6: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer 3. Pottery. Scale = 1:3.

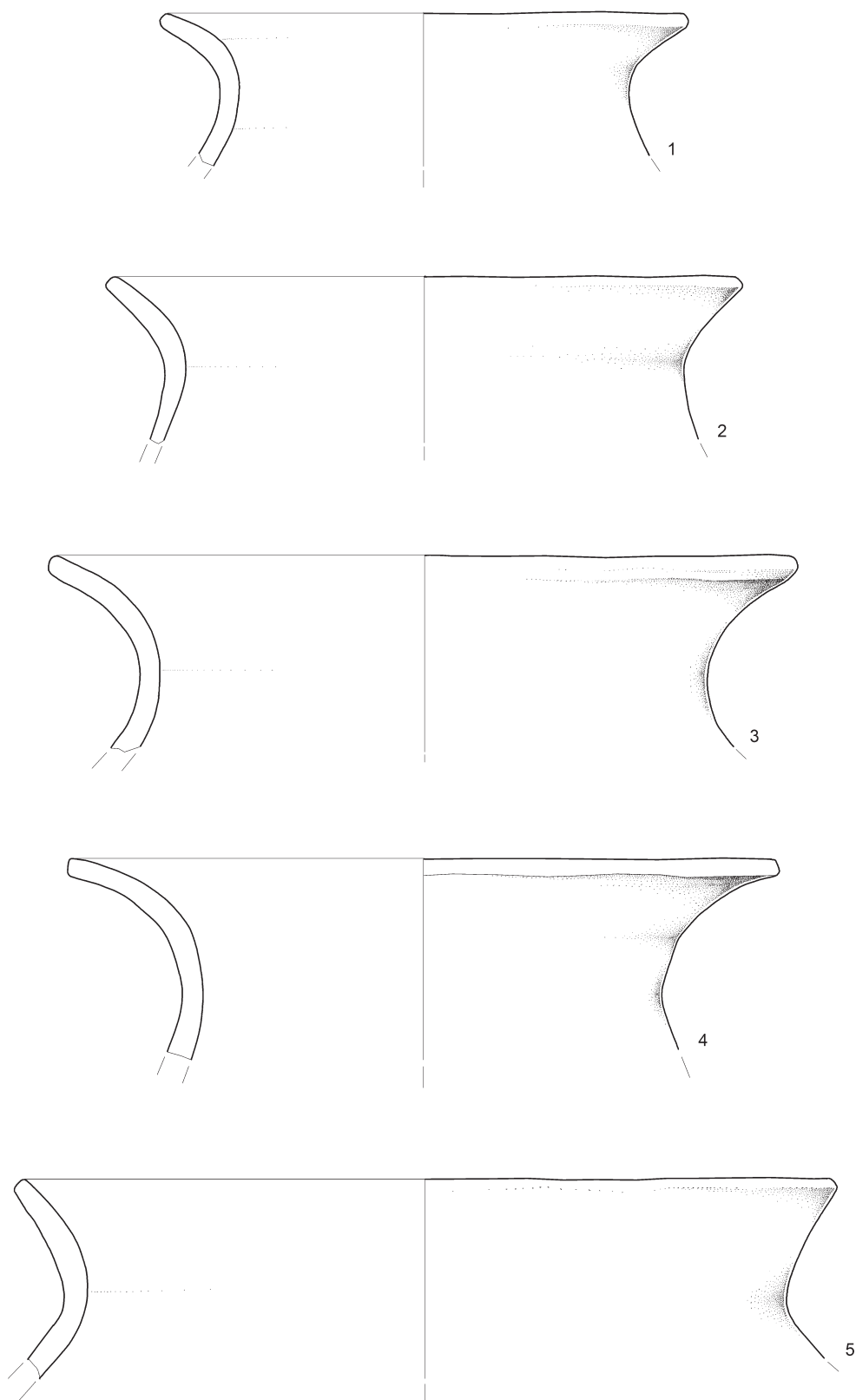
Plast 3 / Layer 3

T. 7: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast 3. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 7: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer 3. Pottery. Scale = 1:3.

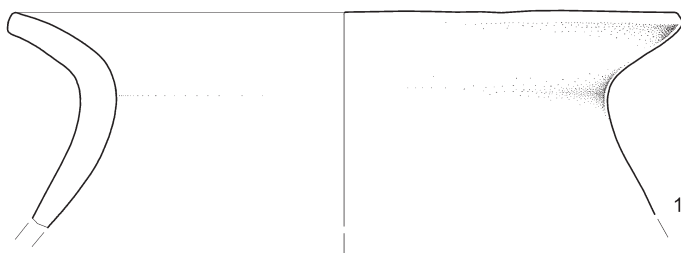
Plast keramike / Layer of pottery

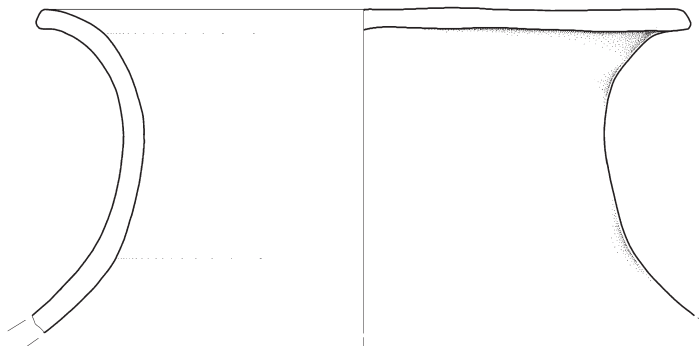
T. 8: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 8: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

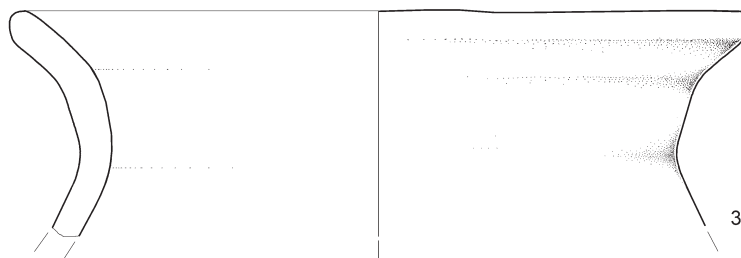
Plast keramike / Layer of pottery

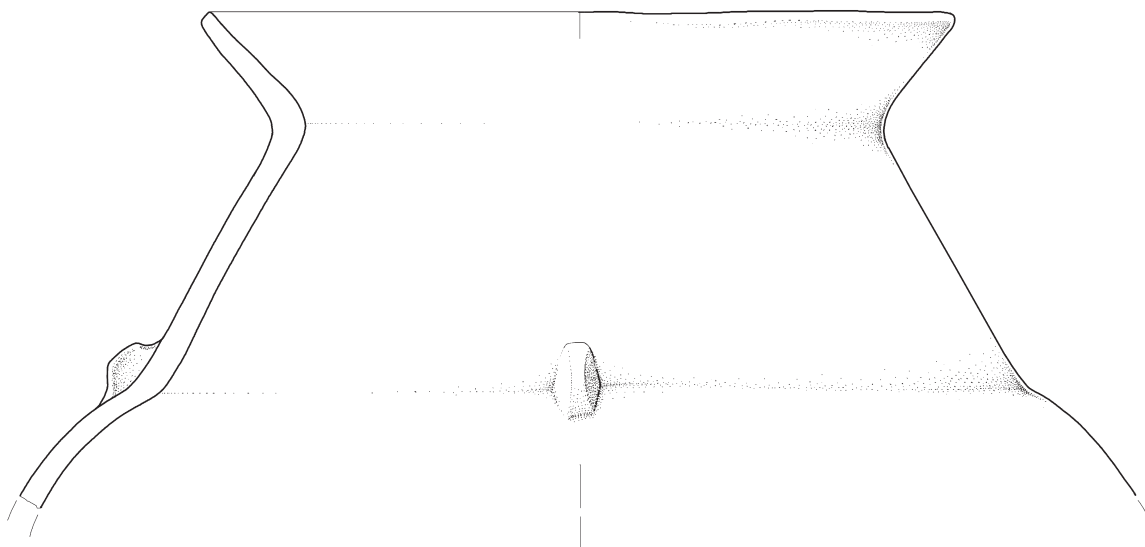
1

2

3

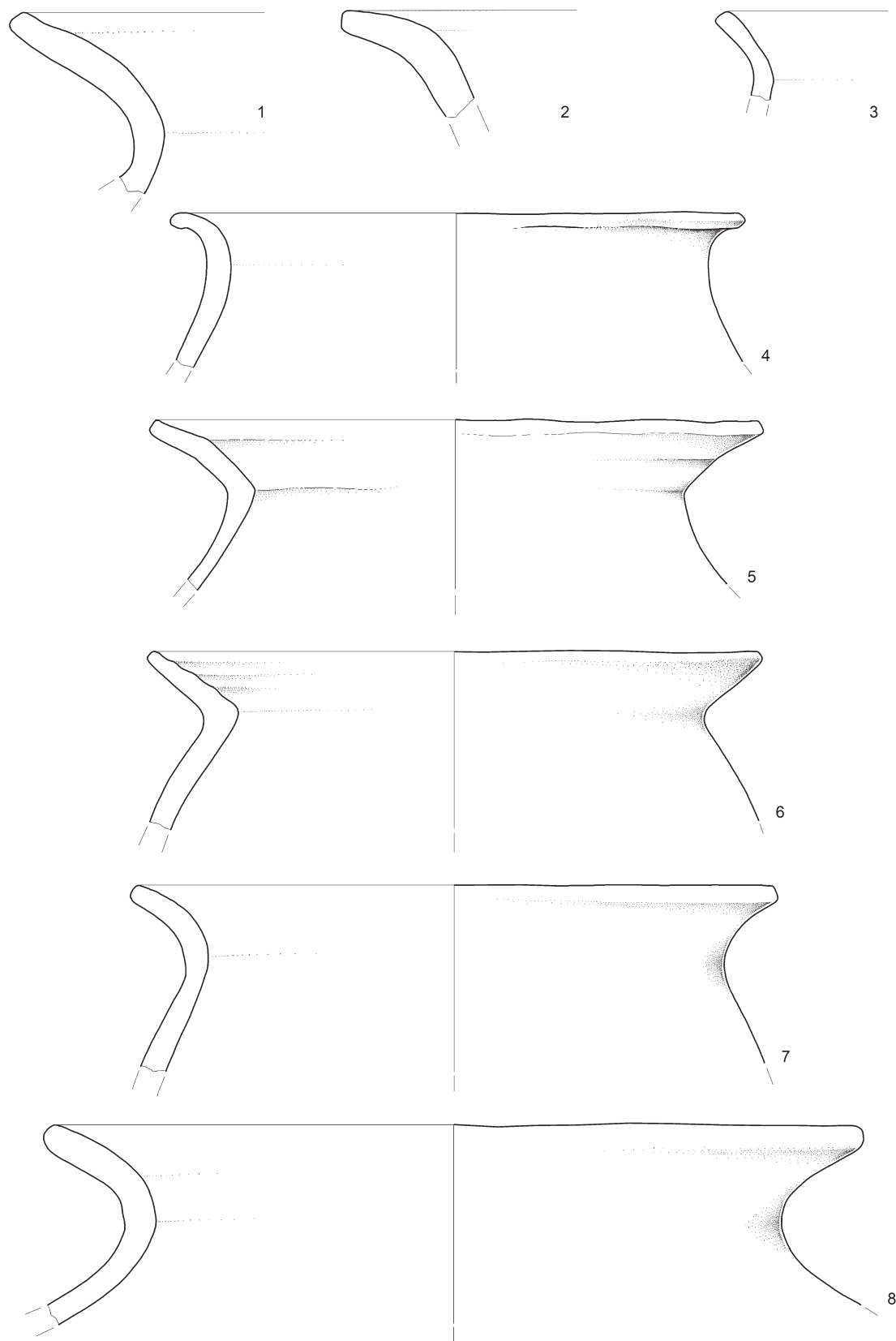

4

T. 9: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 9: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

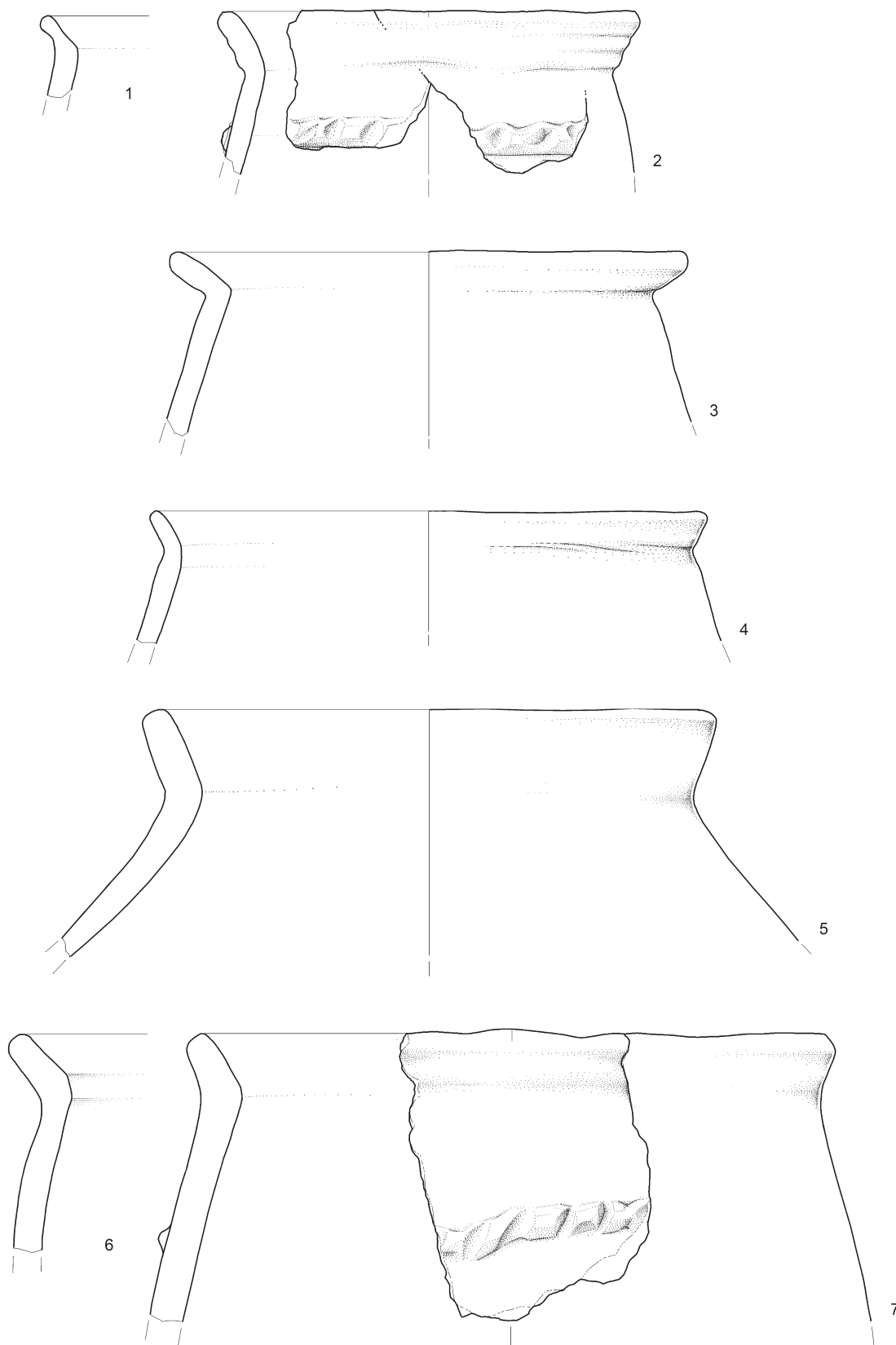
Plast keramike / Layer of pottery

T. 10: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 10: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

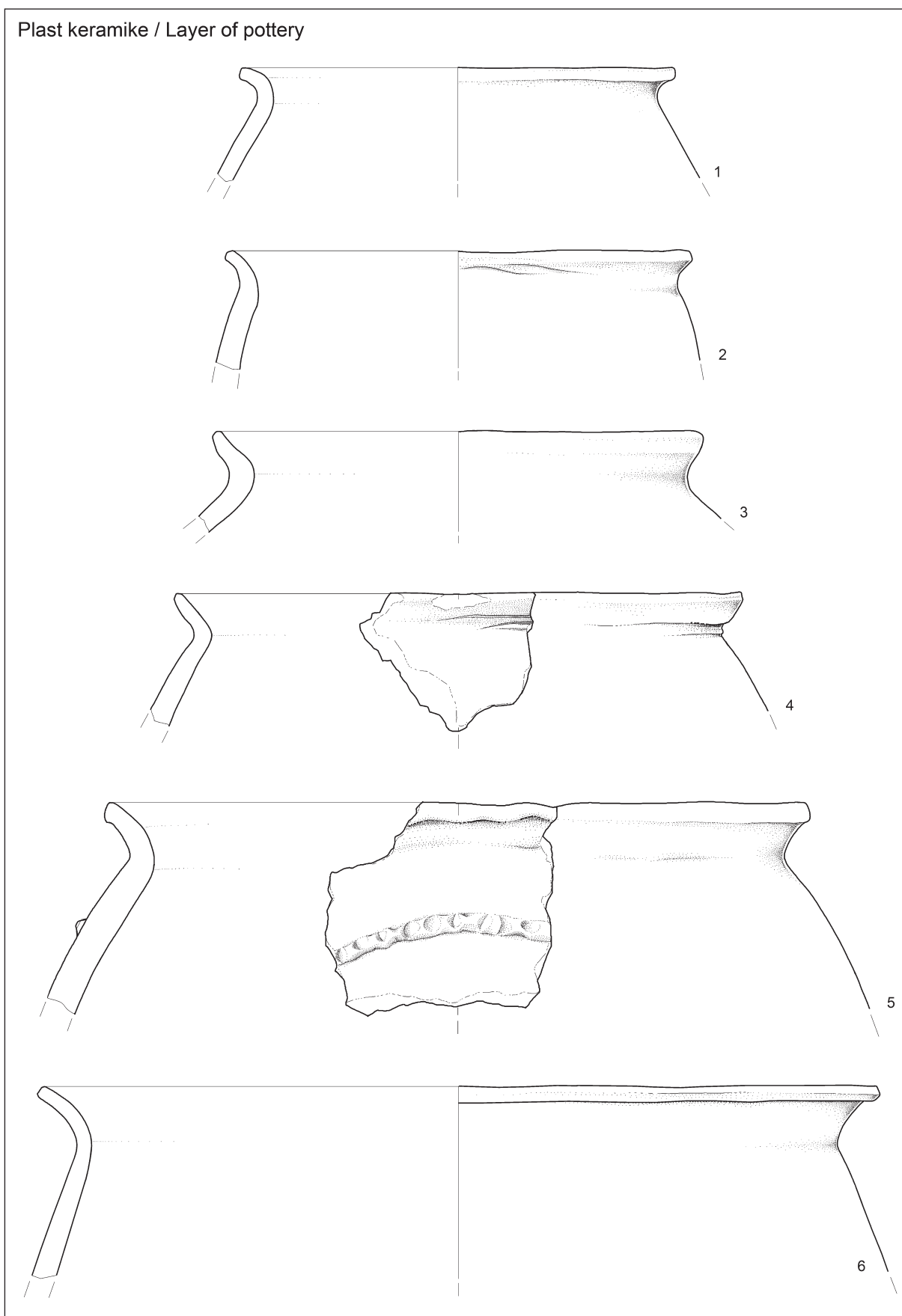
Plast keramike / Layer of pottery

T. 11: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 11: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

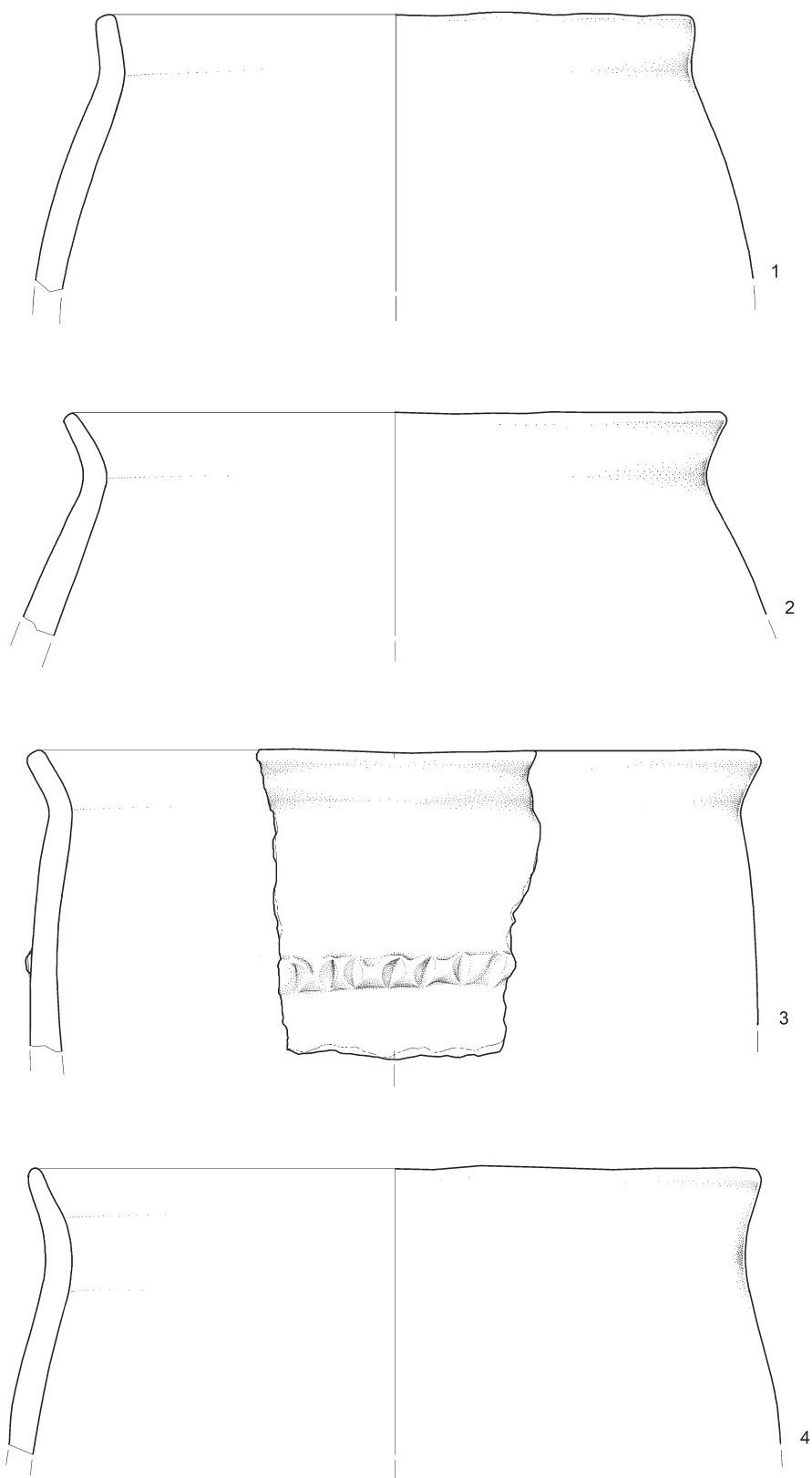
Plast keramike / Layer of pottery

T. 12: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 12: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

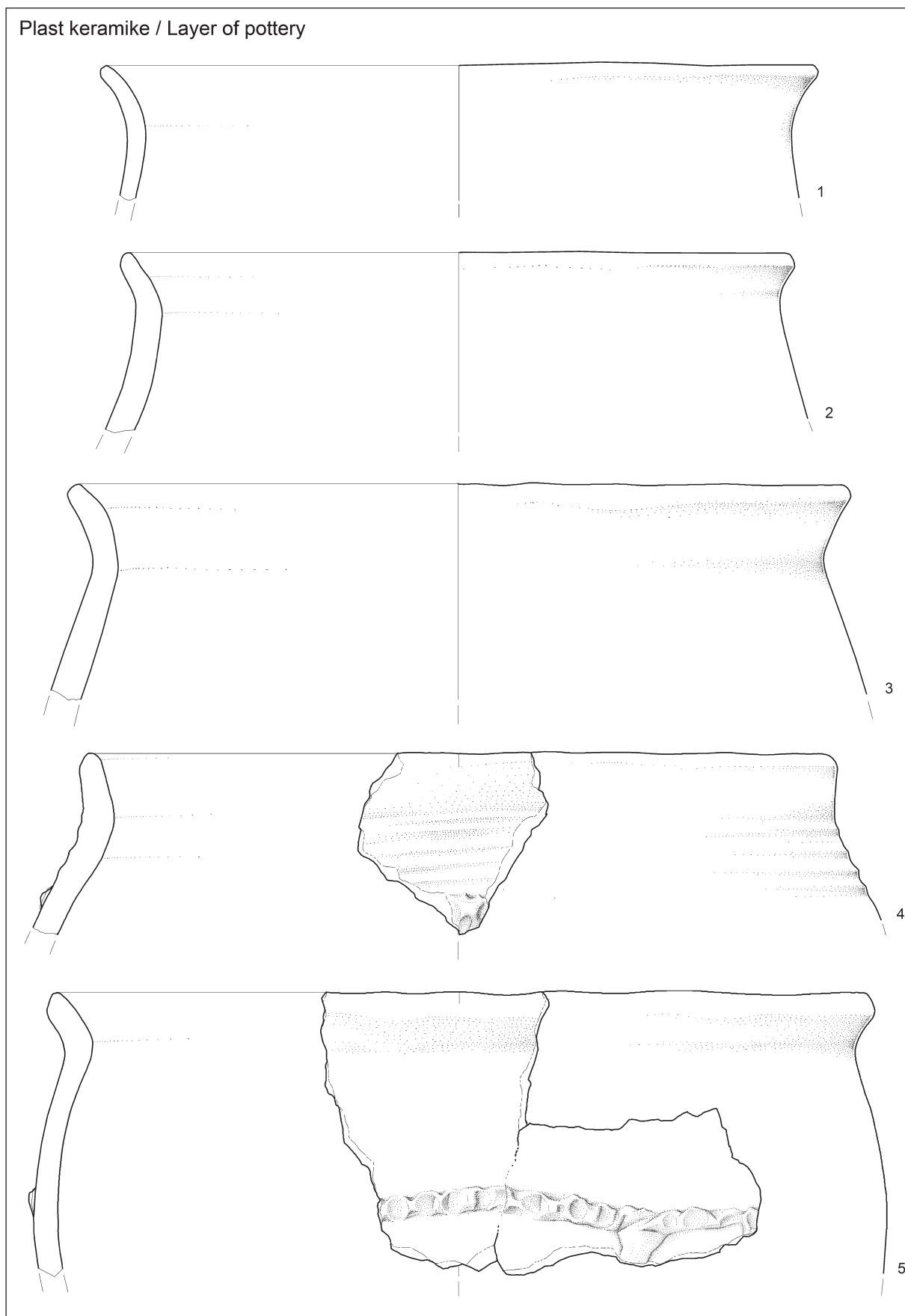
Plast keramike / Layer of pottery

T. 13: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 13: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

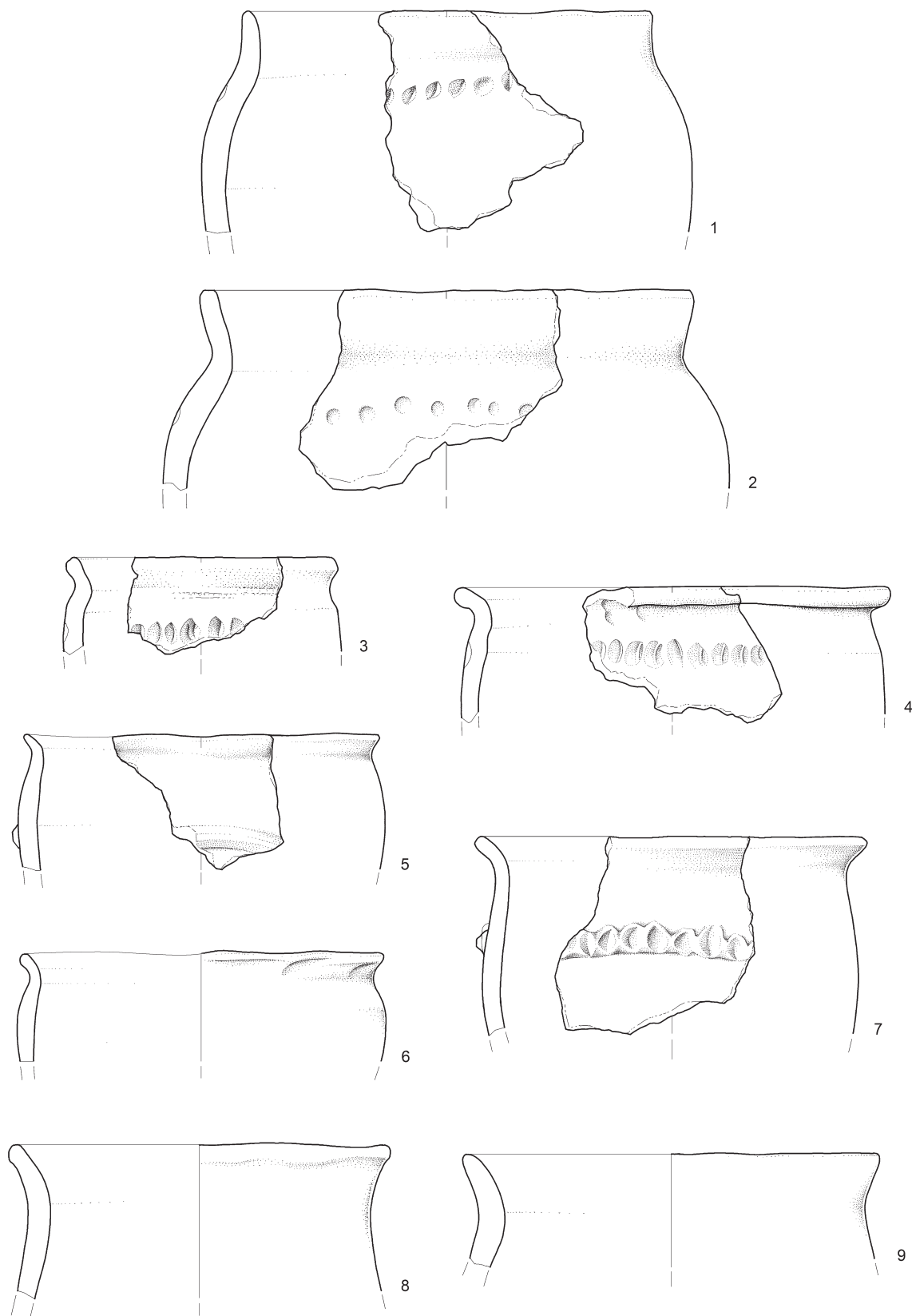
Plast keramike / Layer of pottery

T. 14: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 14: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

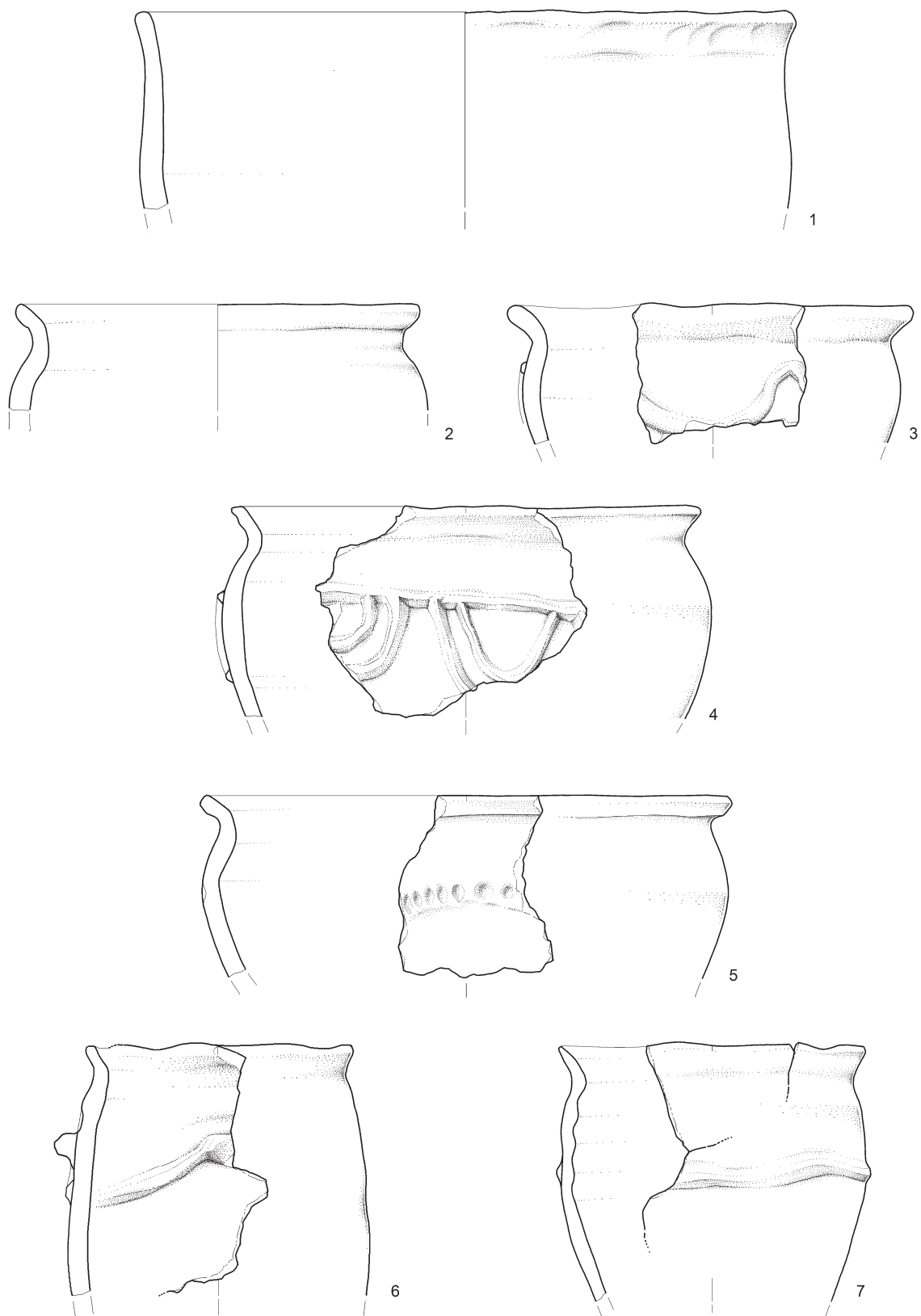
Plast keramike / Layer of pottery

T. 15: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 15: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

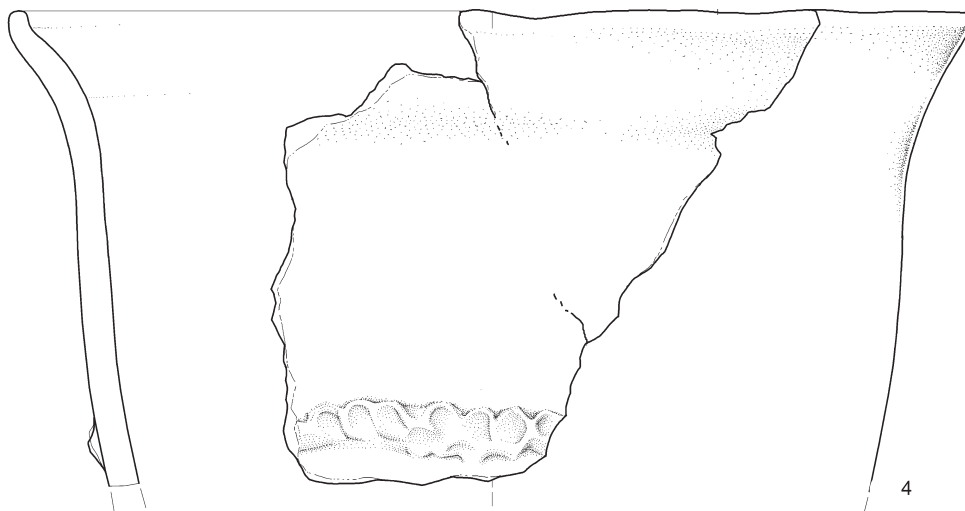
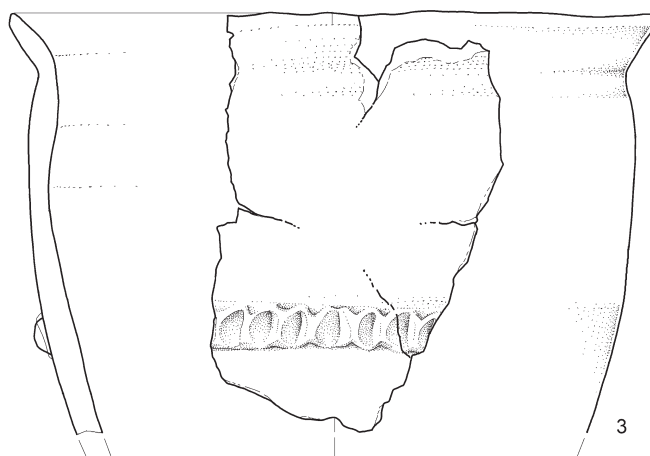
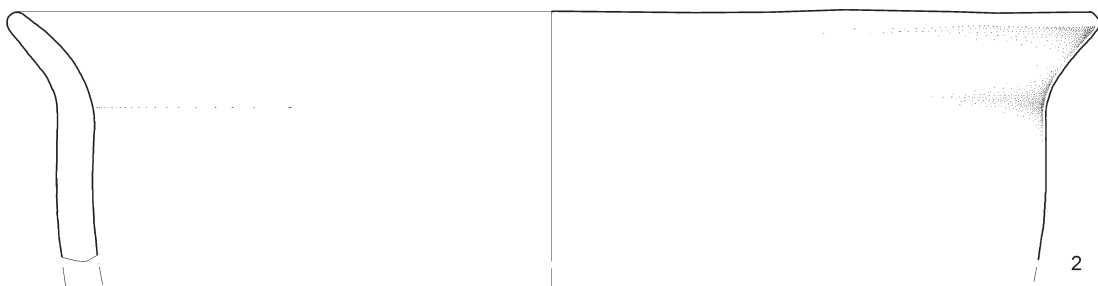
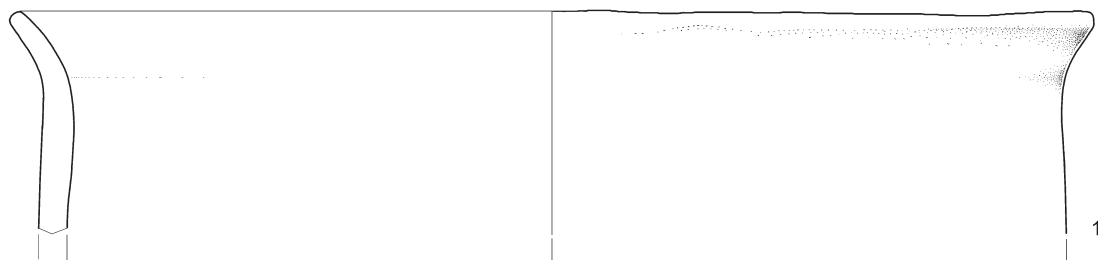
Plast keramike / Layer of pottery

T. 16: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 16: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

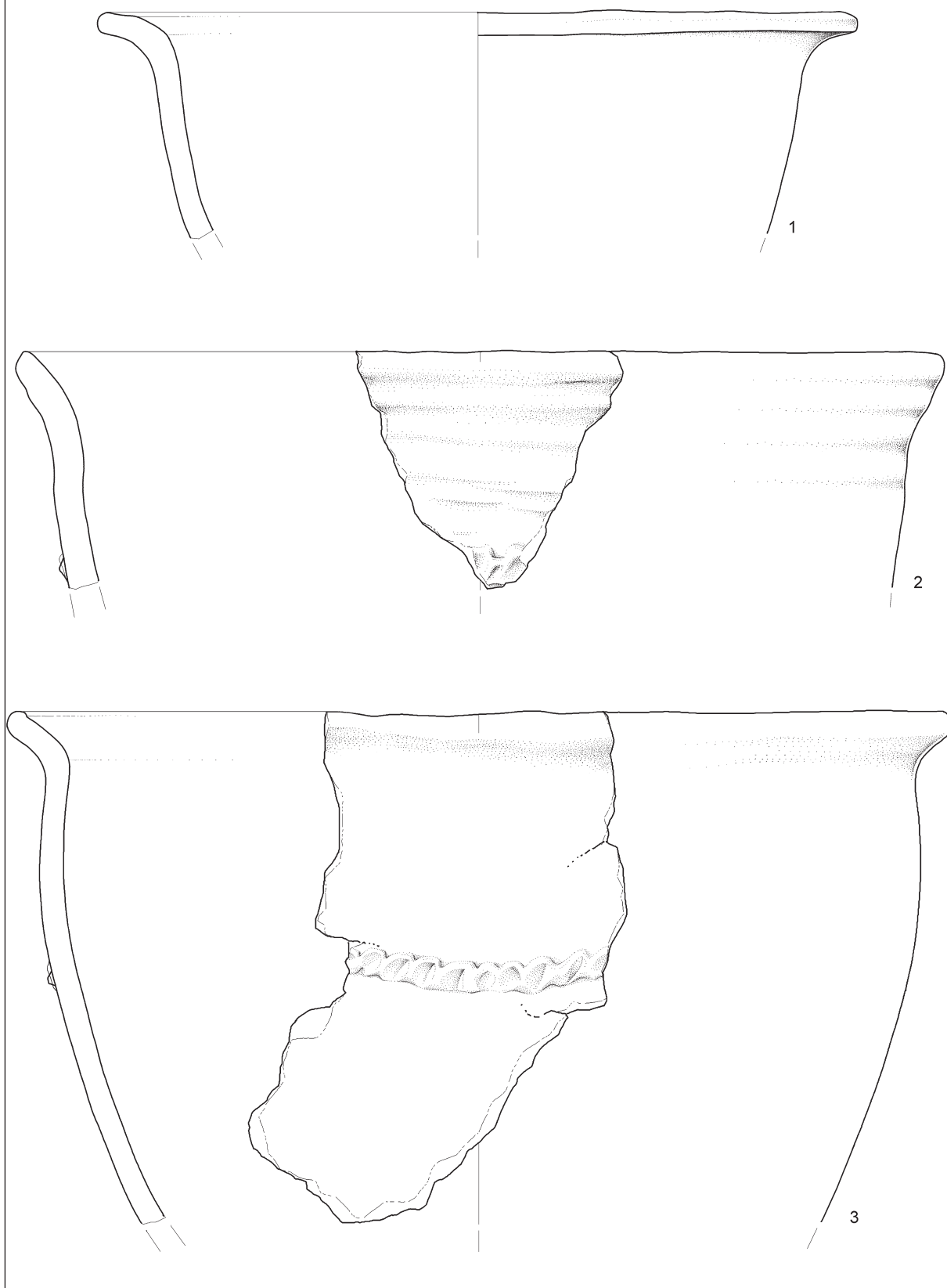
Plast keramike / Layer of pottery

T. 17: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 17: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

Plast keramike / Layer of pottery

T. 18: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 18: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

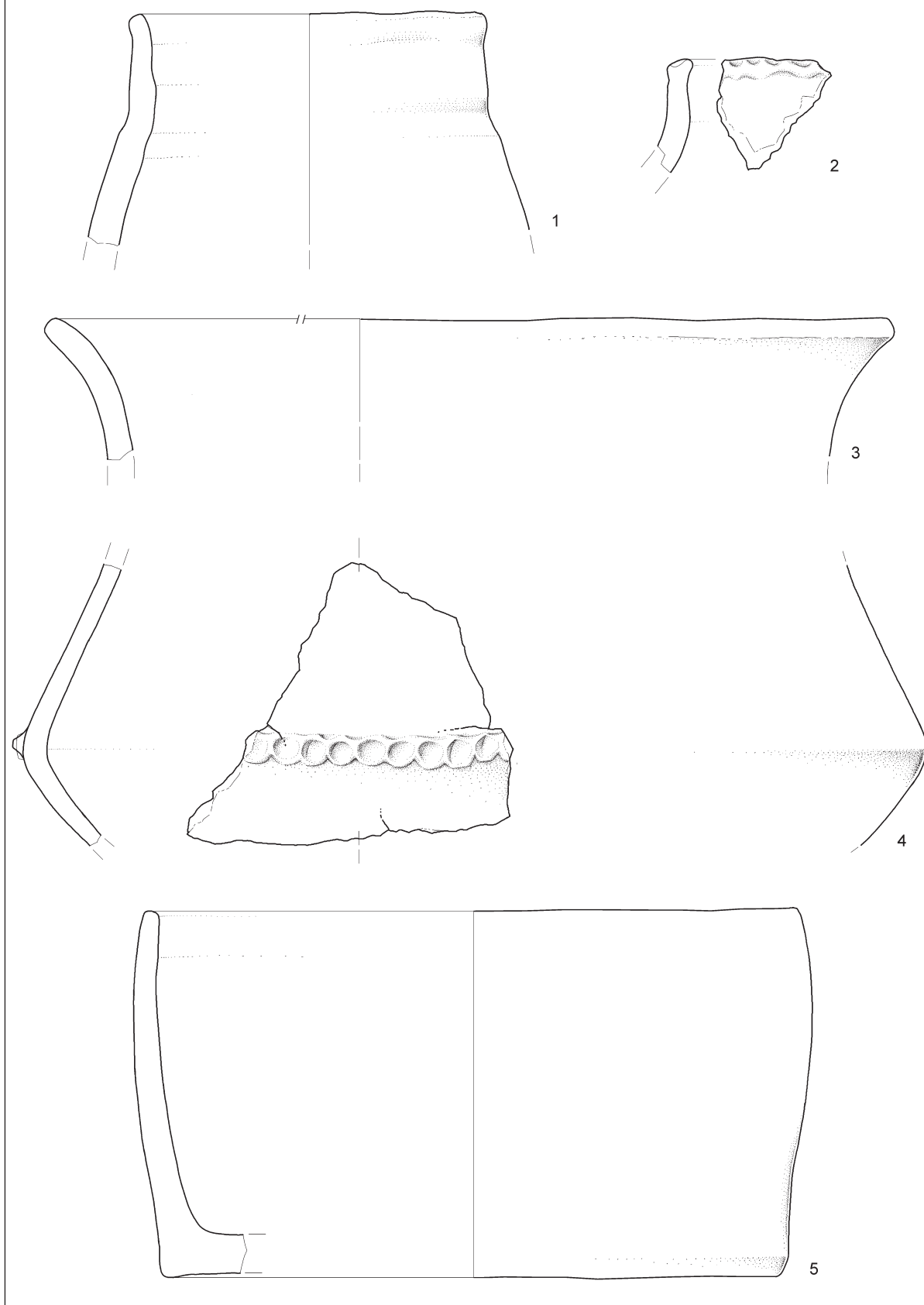
Plast keramike / Layer of pottery

T. 19: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 19: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

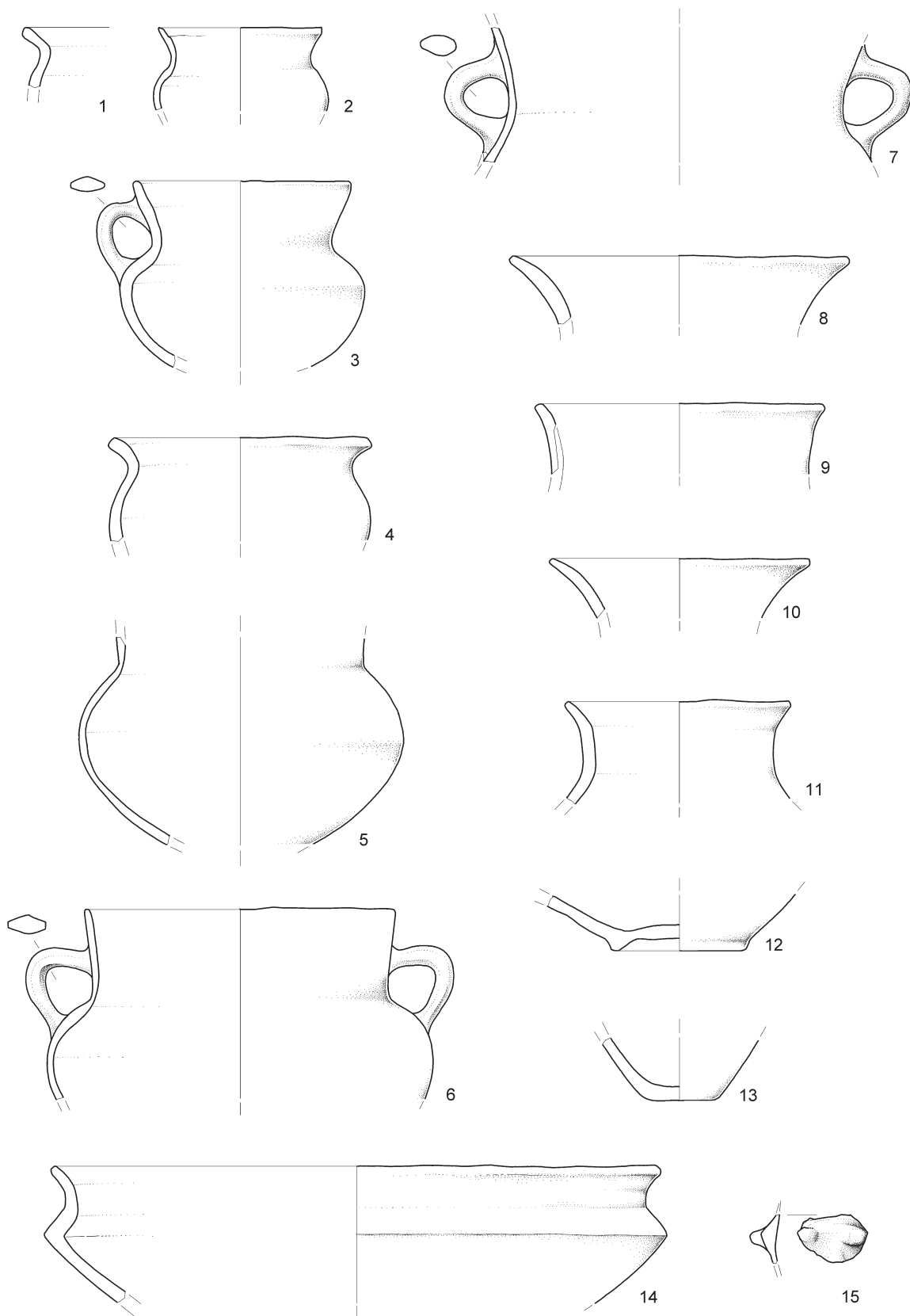
Plast keramike / Layer of pottery

T. 20: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 20: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

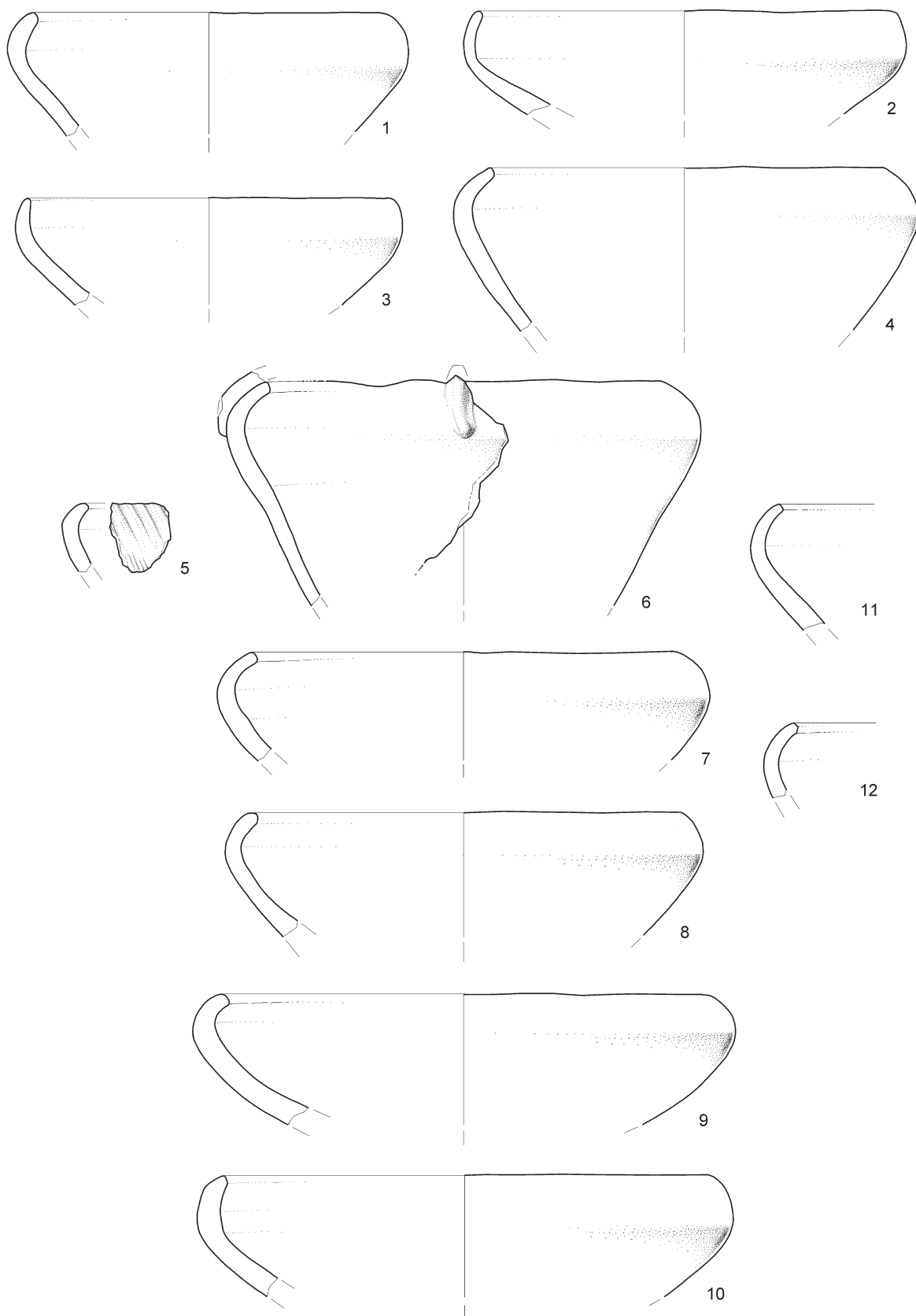
Plast keramike / Layer of pottery

T. 21: Gradec nad Vratnim, sonda1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 21: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.gfde

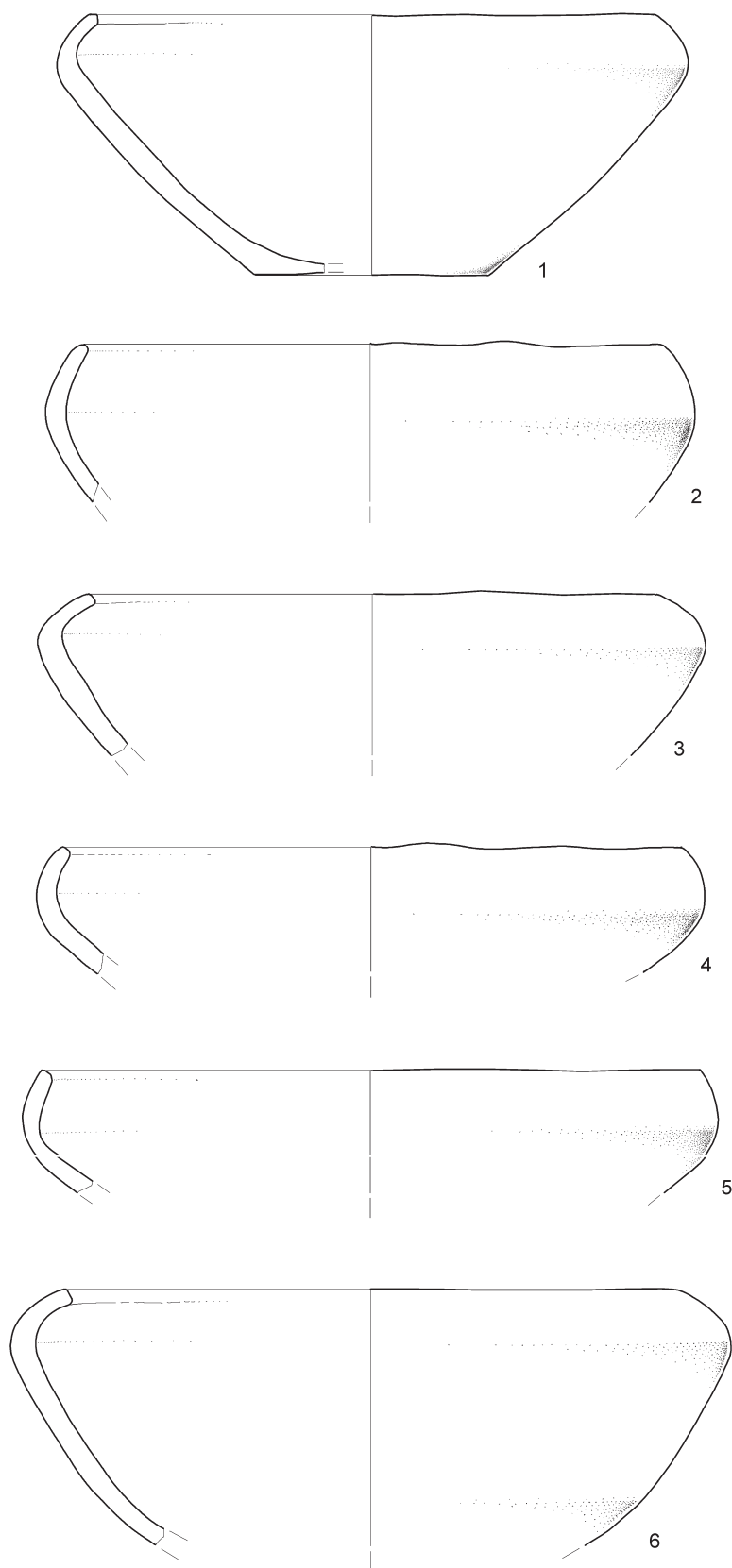
Plast keramike / Layer of pottery

T. 22: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 22: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

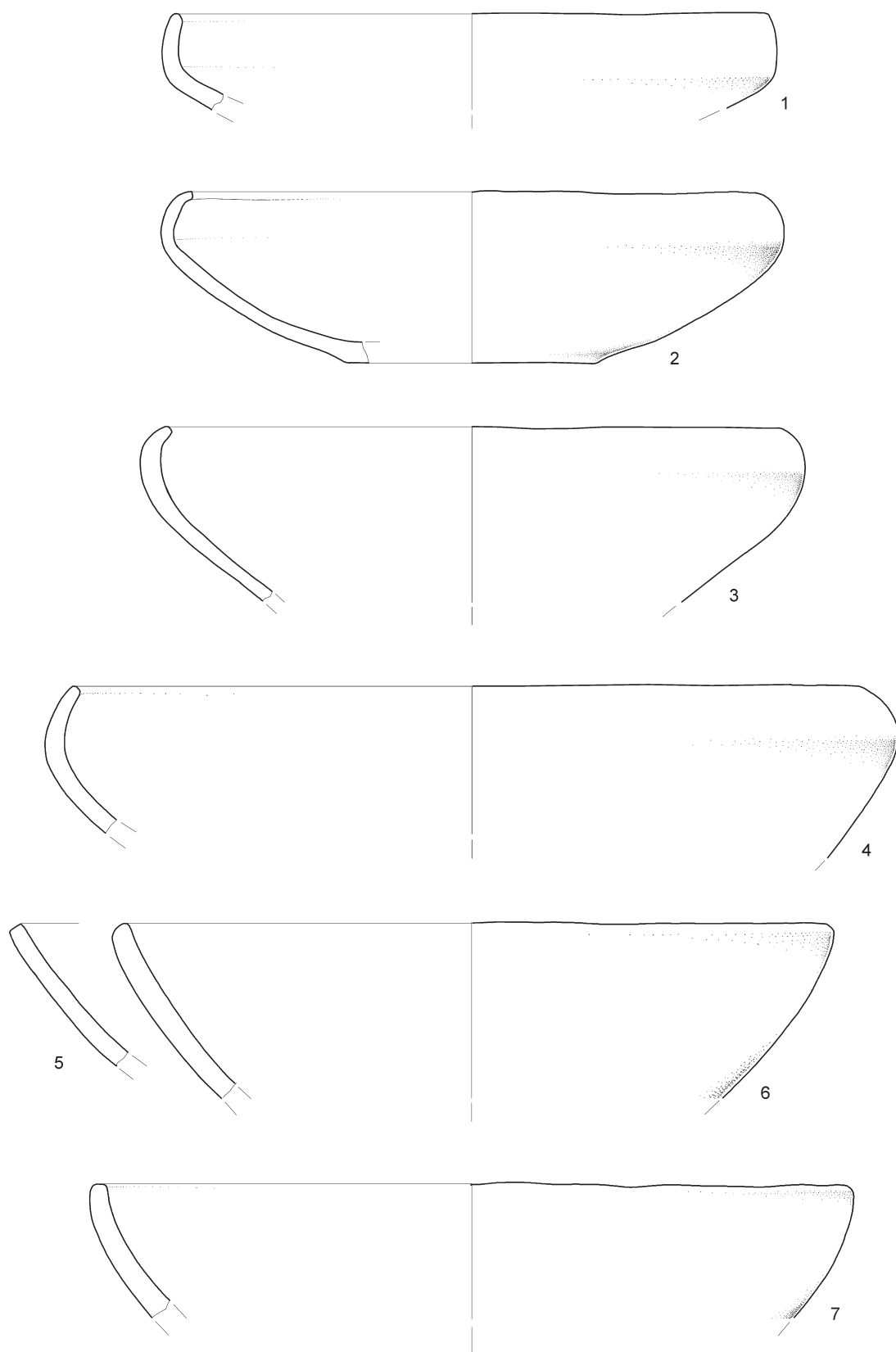
Plast keramike / Layer of pottery

T. 23: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 23: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

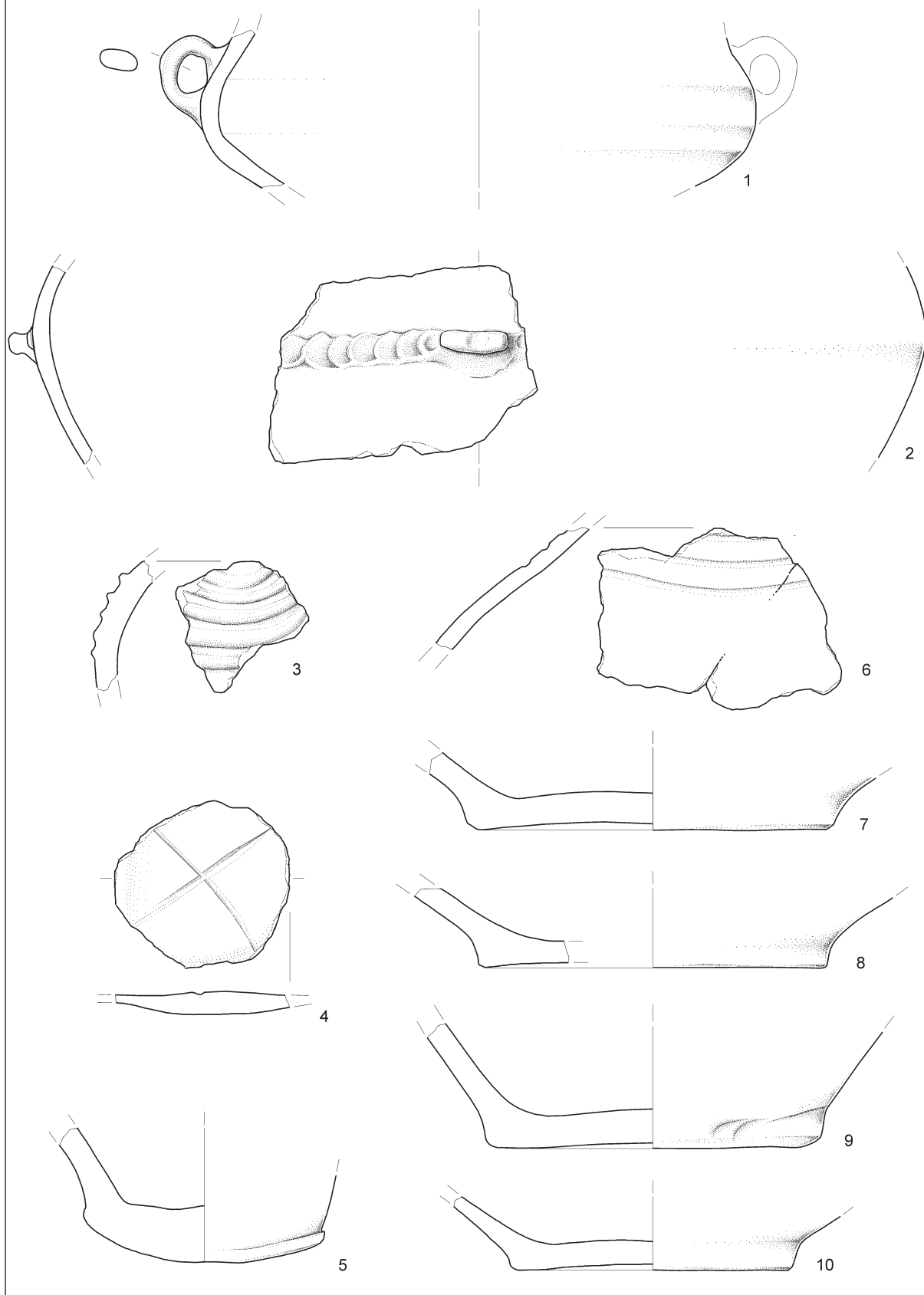
Plast keramike / Layer of pottery

T. 24: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 24: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

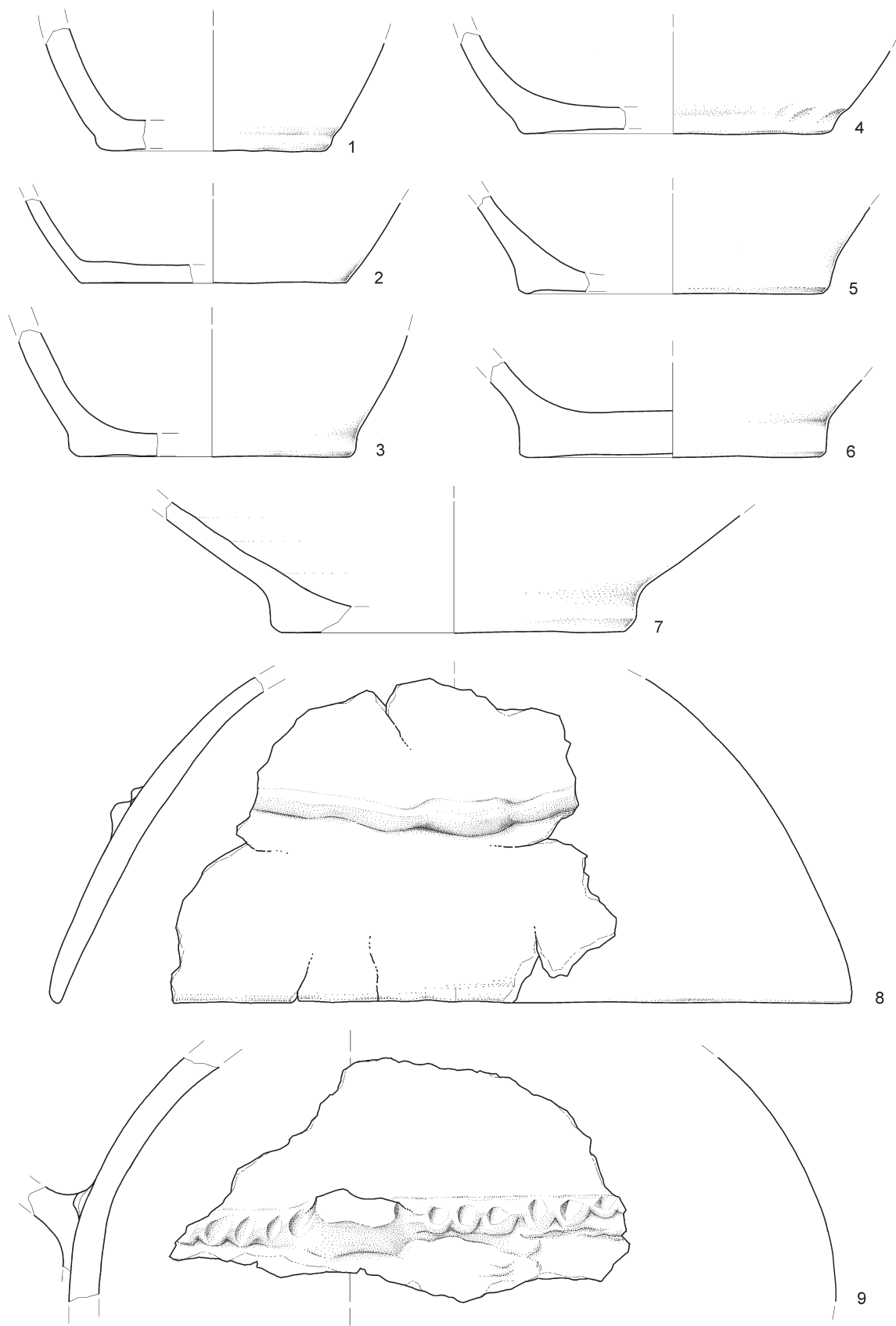
Plast keramike / Layer of pottery

T. 25: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 25: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

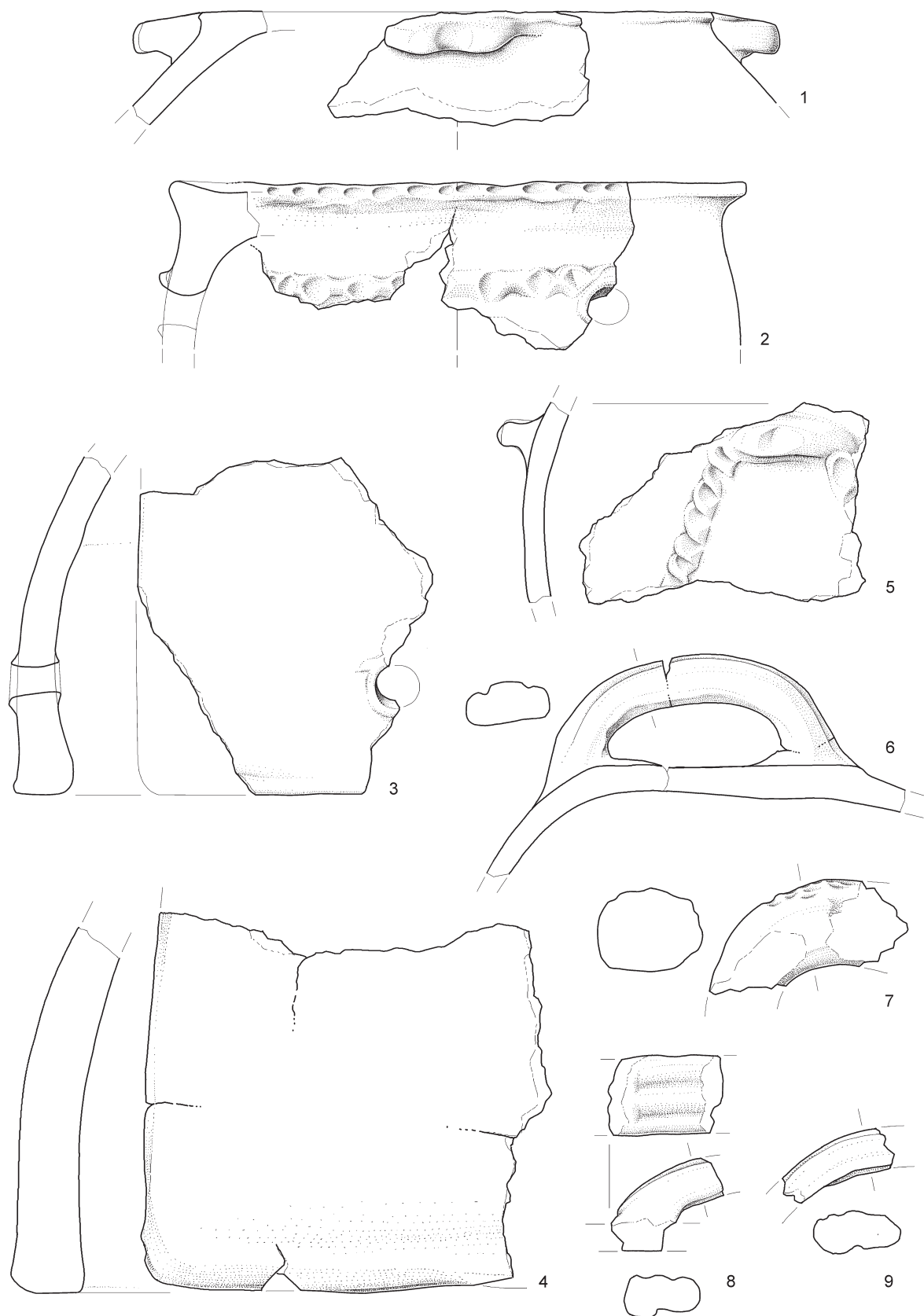
Plast keramike / Layer of pottery

T. 26: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 26: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

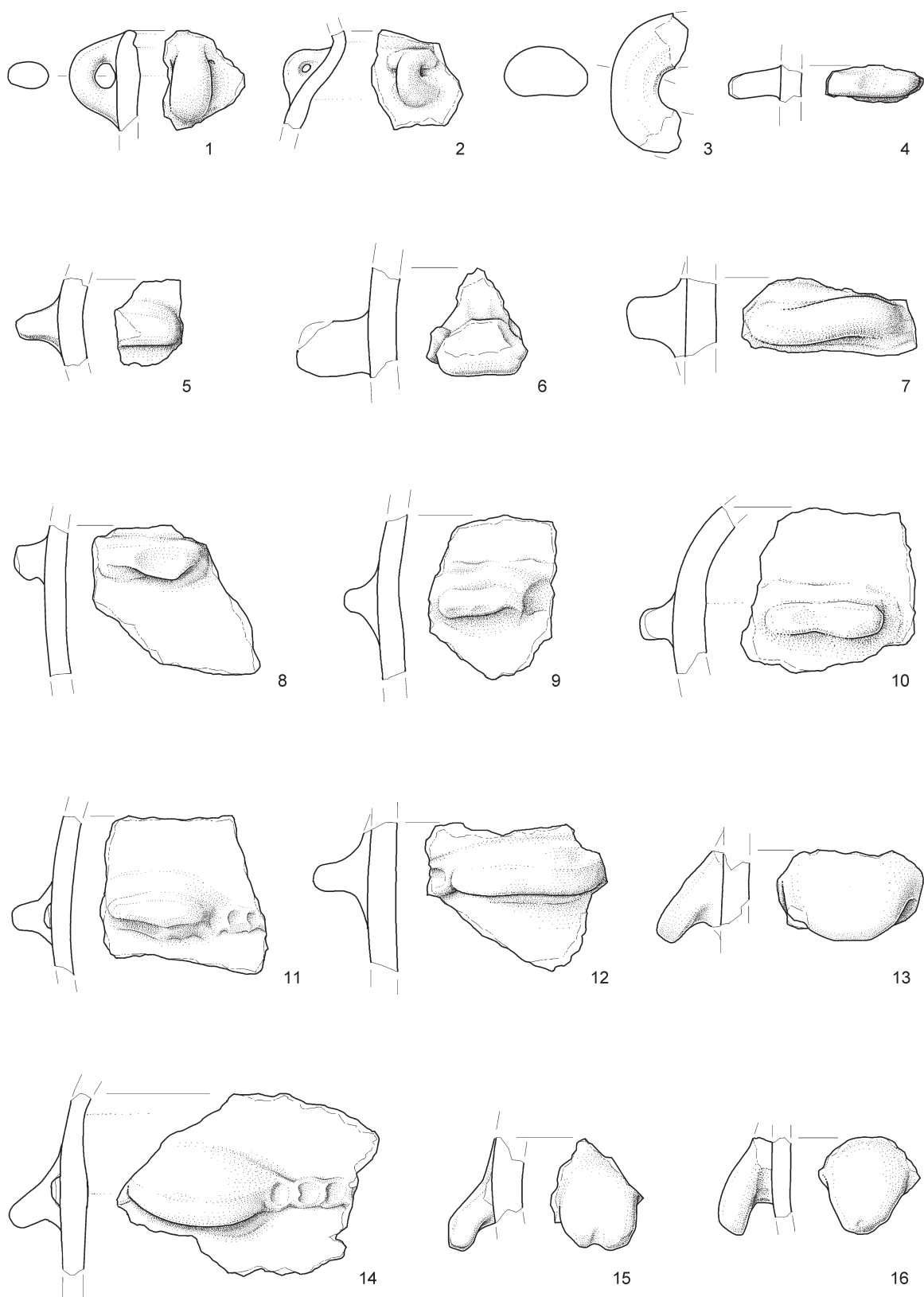
Plast keramike / Layer of pottery

T. 27: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 27: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

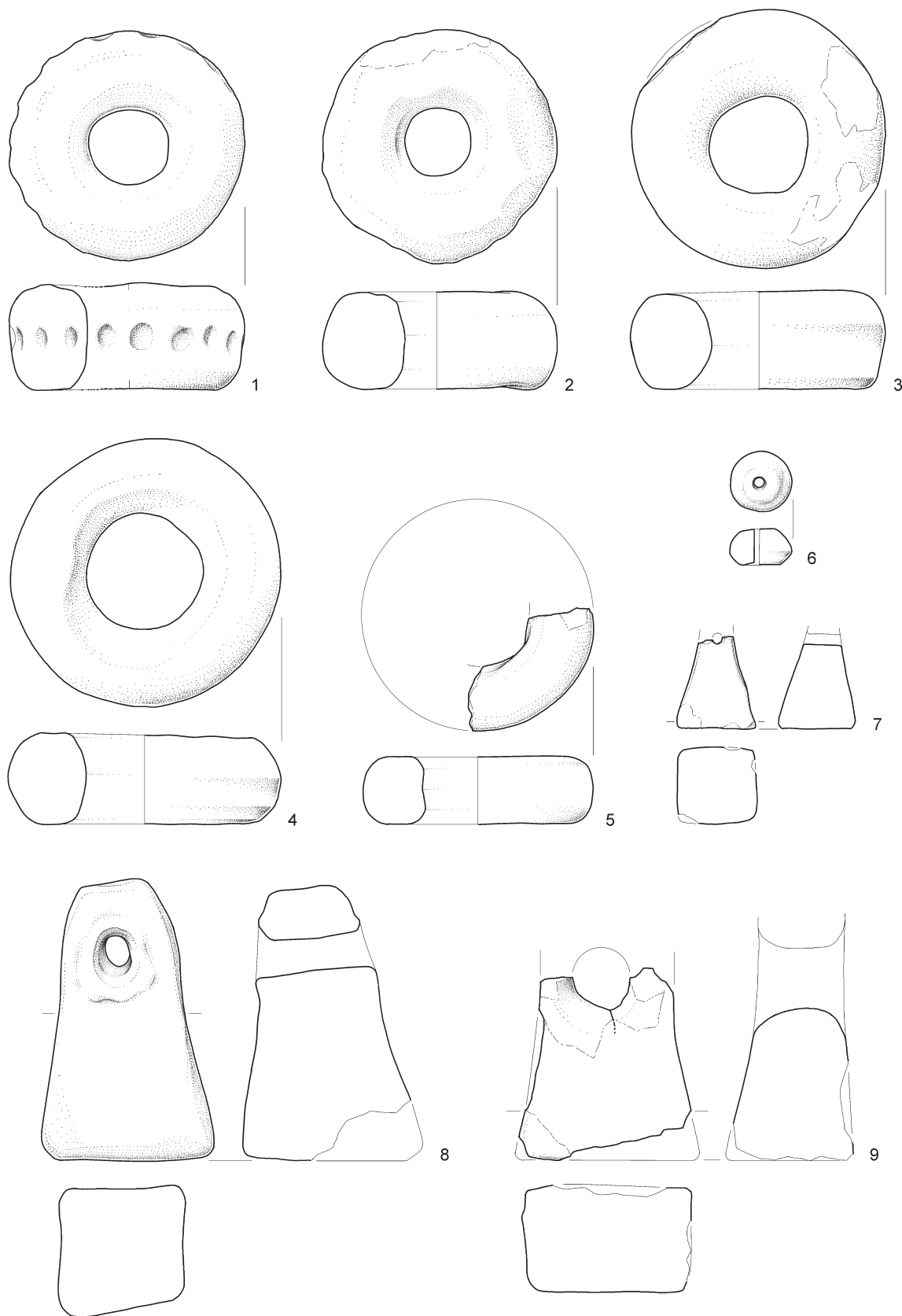
Plast keramike / Layer of pottery

T. 28: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 28: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

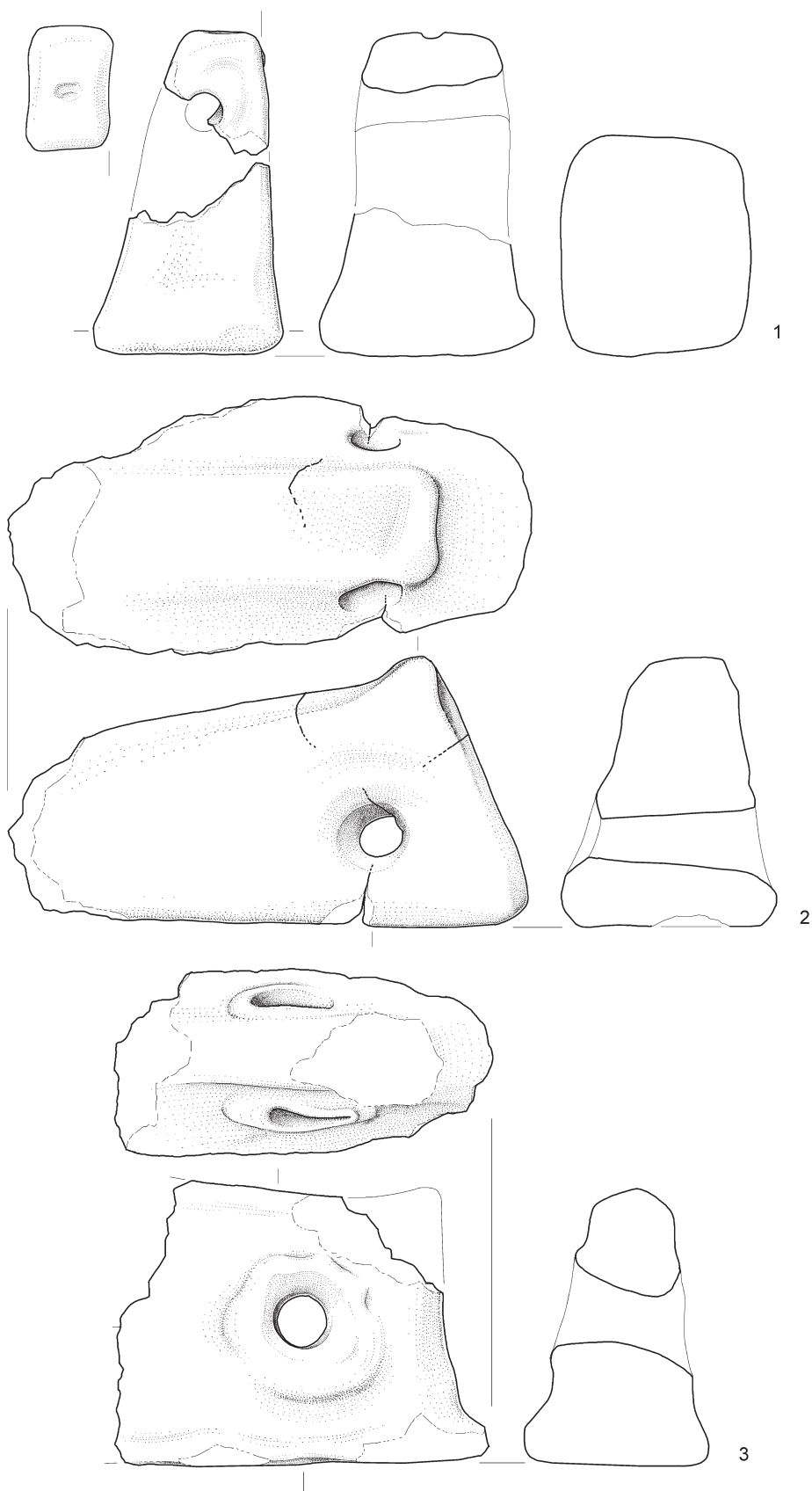
Plast keramike / Layer of pottery

T. 29: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 29: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

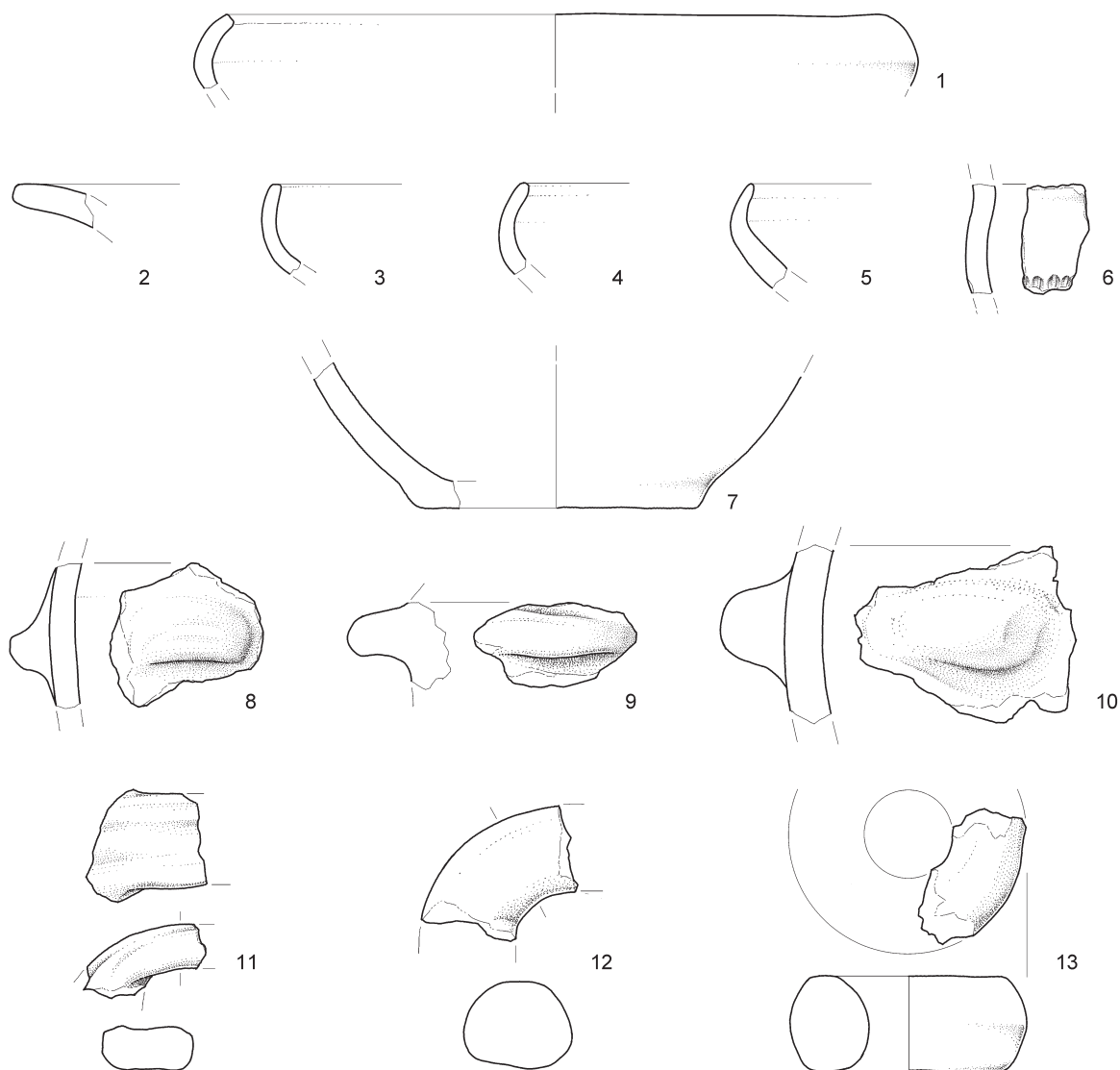
Plast keramike / Layer of pottery

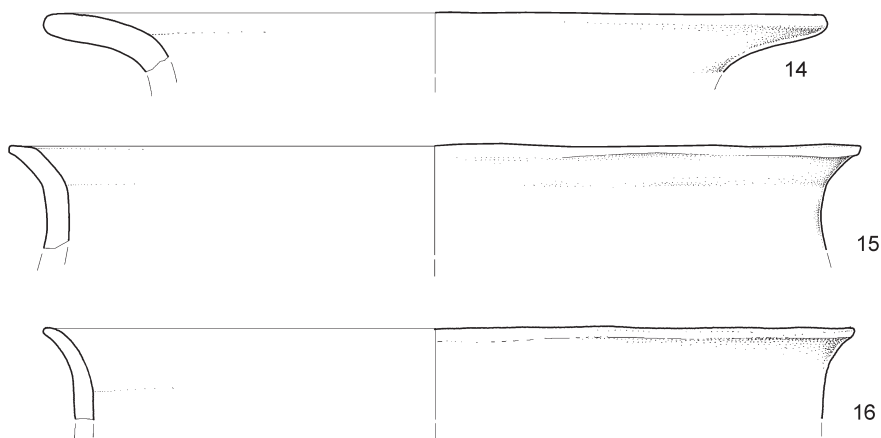
T. 30: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast keramike. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 30: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer of pottery. Pottery. Scale = 1:3.

Zid / Wall

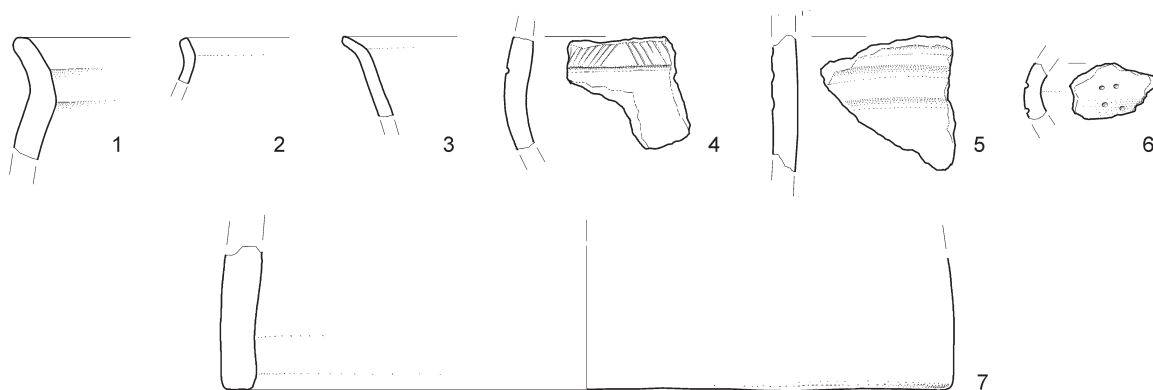
Plast 6 / Layer 6

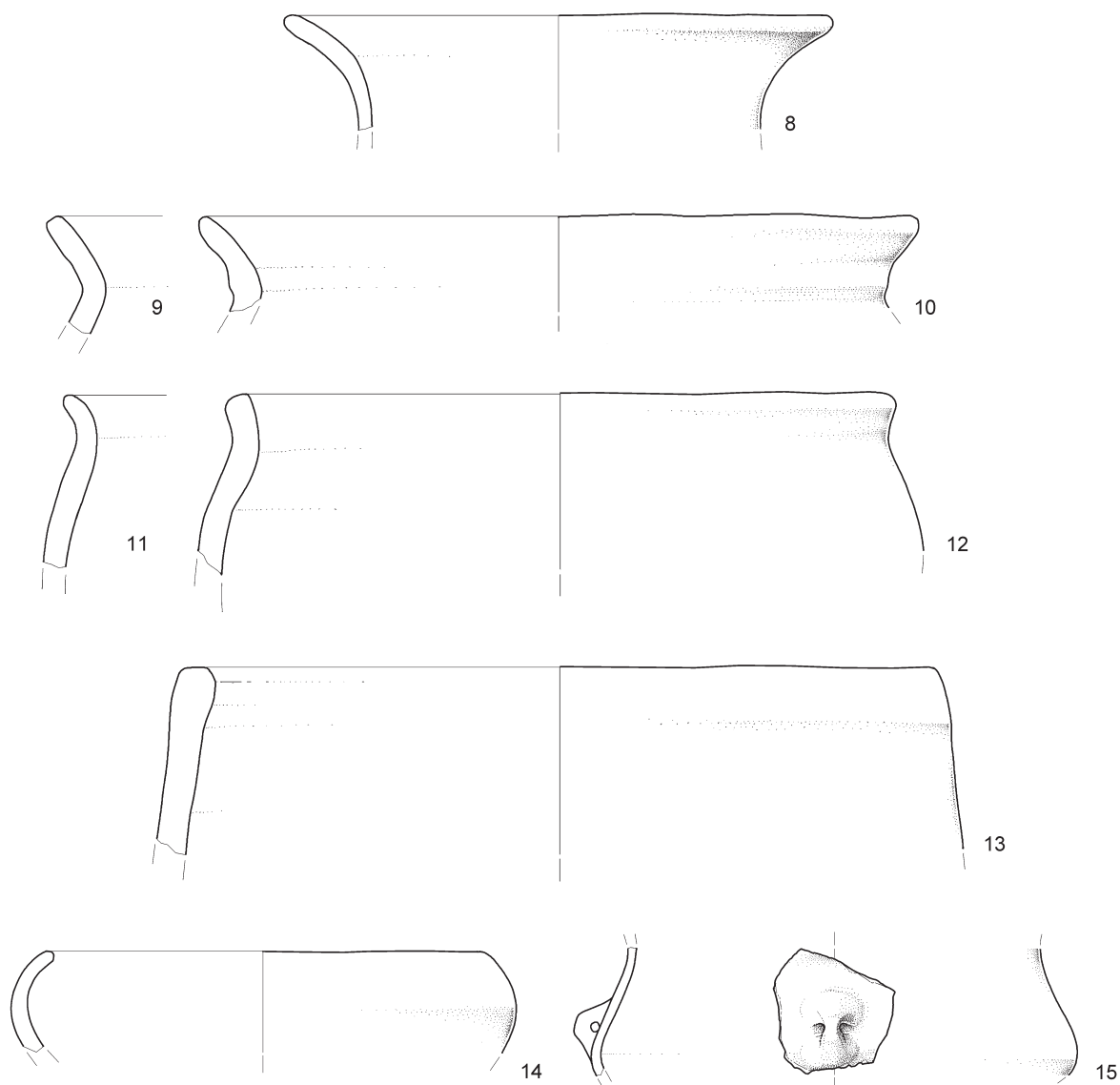
T. 31: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, zid in plast 6. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 31: Gradec above Vratno. Trench 1, Wall and Layer 6. Pottery. Scale = 1:3.

Plast 6 / Layer 6

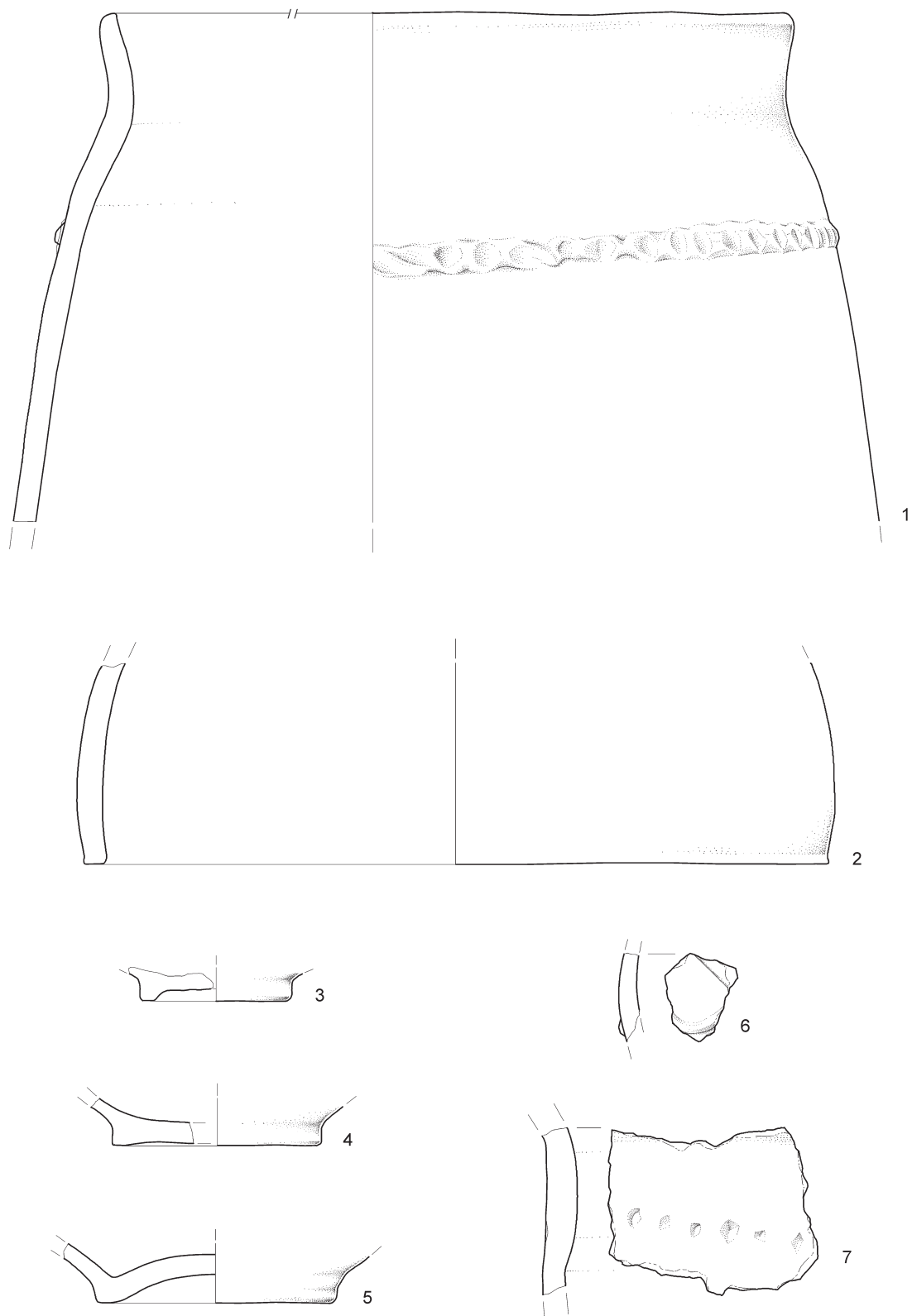
Plast 2 ali 3 / Layer 2 or 3

T. 32: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast 6 in plast 2 ali 3. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 32: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer 6 and Layer 2 or 3. Pottery. Scale = 1:3.

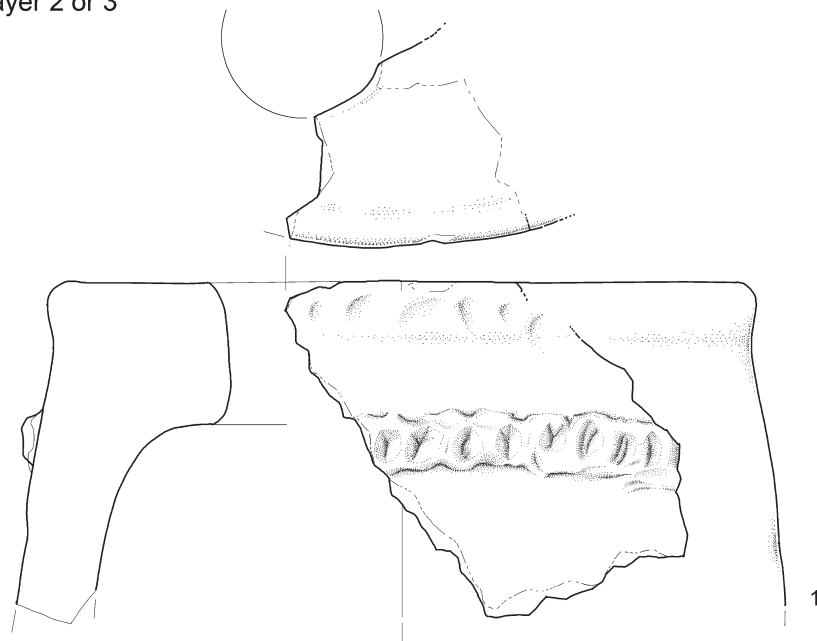
Plast 2 ali 3 / Layer 2 or 3

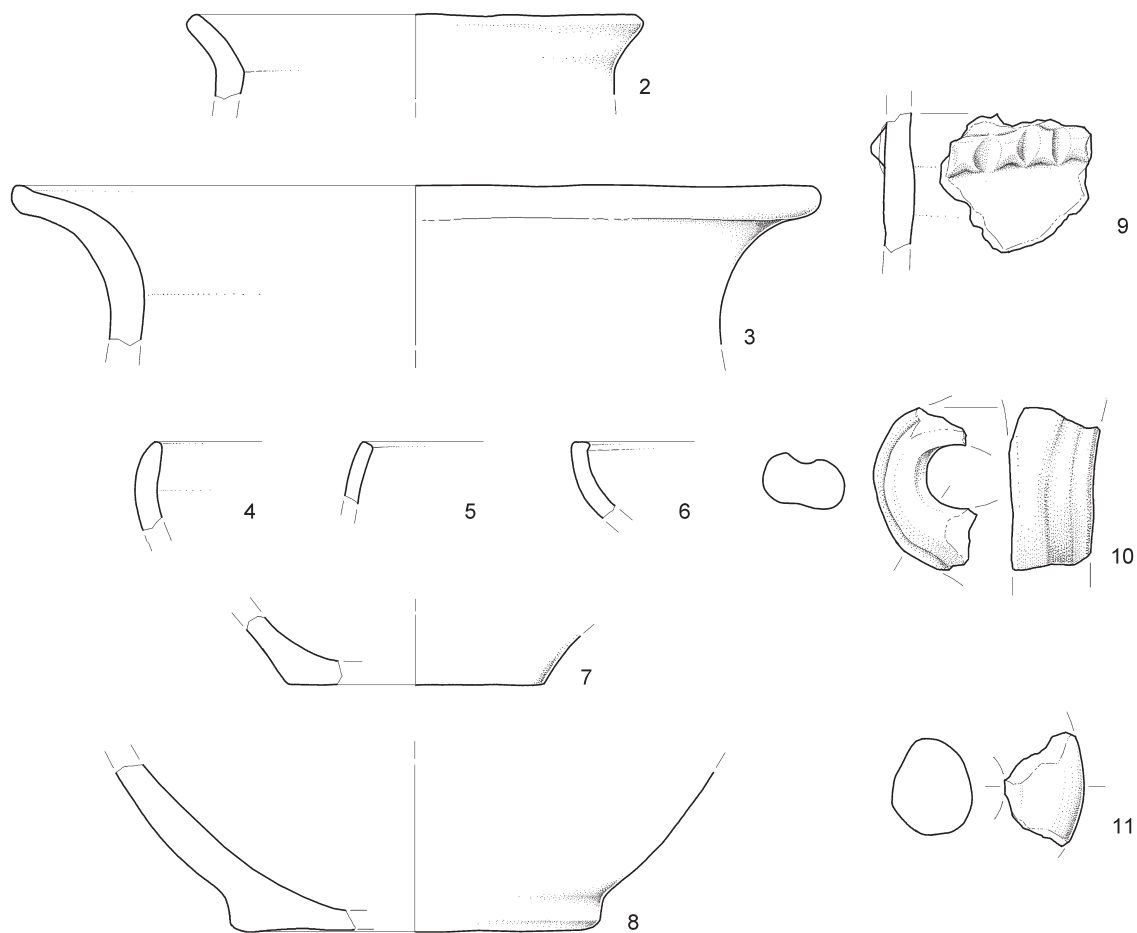
T. 33: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast 2 ali 3. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 33: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer 2 or 3. Pottery. Scale = 1:3.

Plast 2 ali 3 / Layer 2 or 3

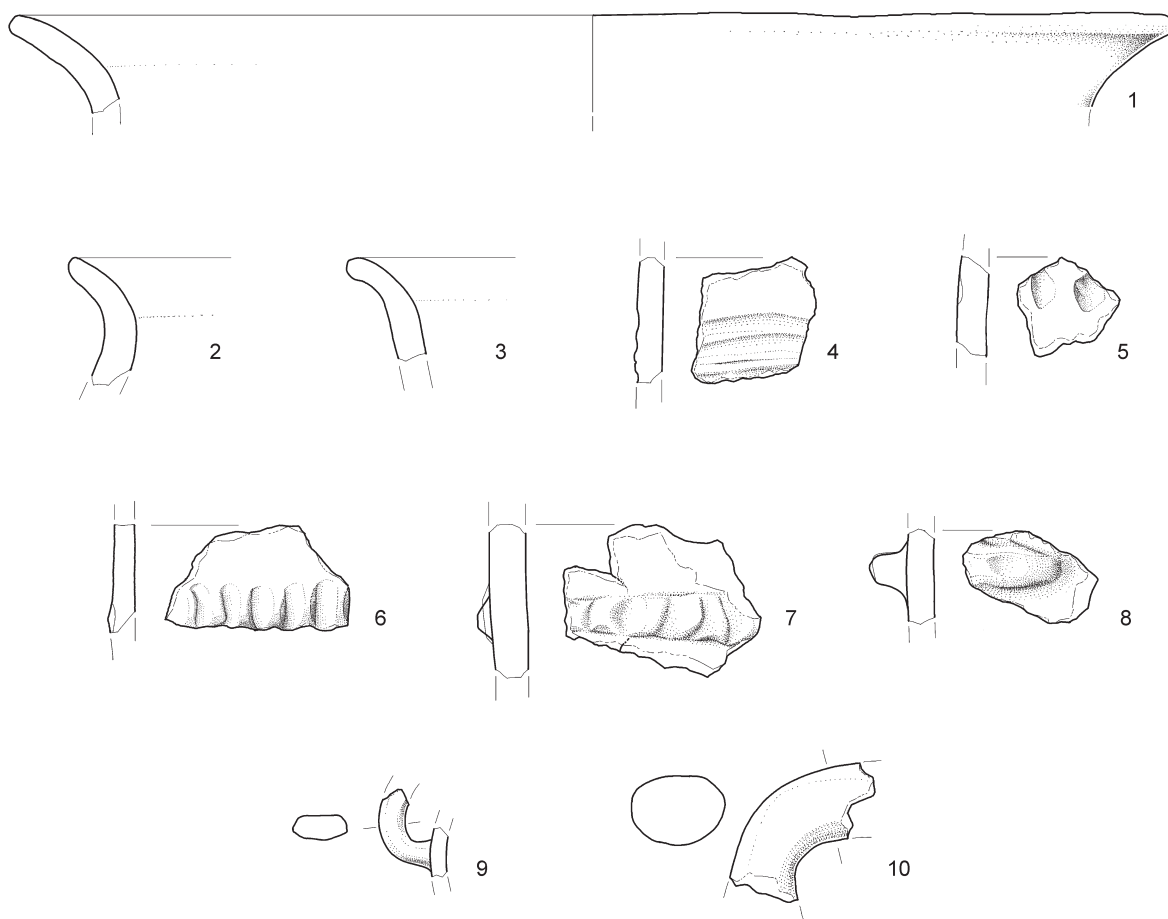
Plast 3 ali 6 / Layer 3 or 6

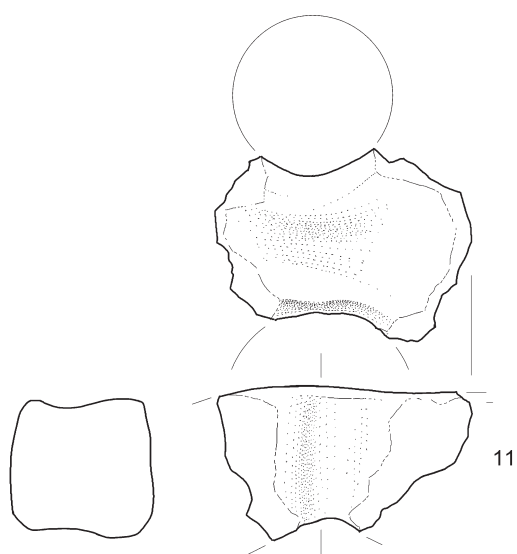
T. 34: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast 2 ali 3 in plast 3 ali 6. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 34: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer 2 or 3 and Layer 3 or 6. Pottery. Scale = 1:3.

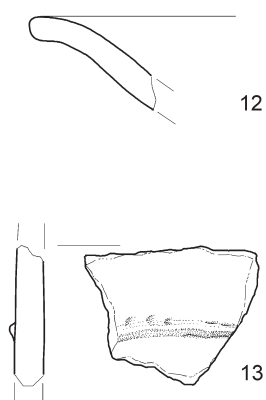
Ruševina zidu / Ruins of the wall

Plast 2 ali ruševina zidu / Layer 2 or ruins of the wall

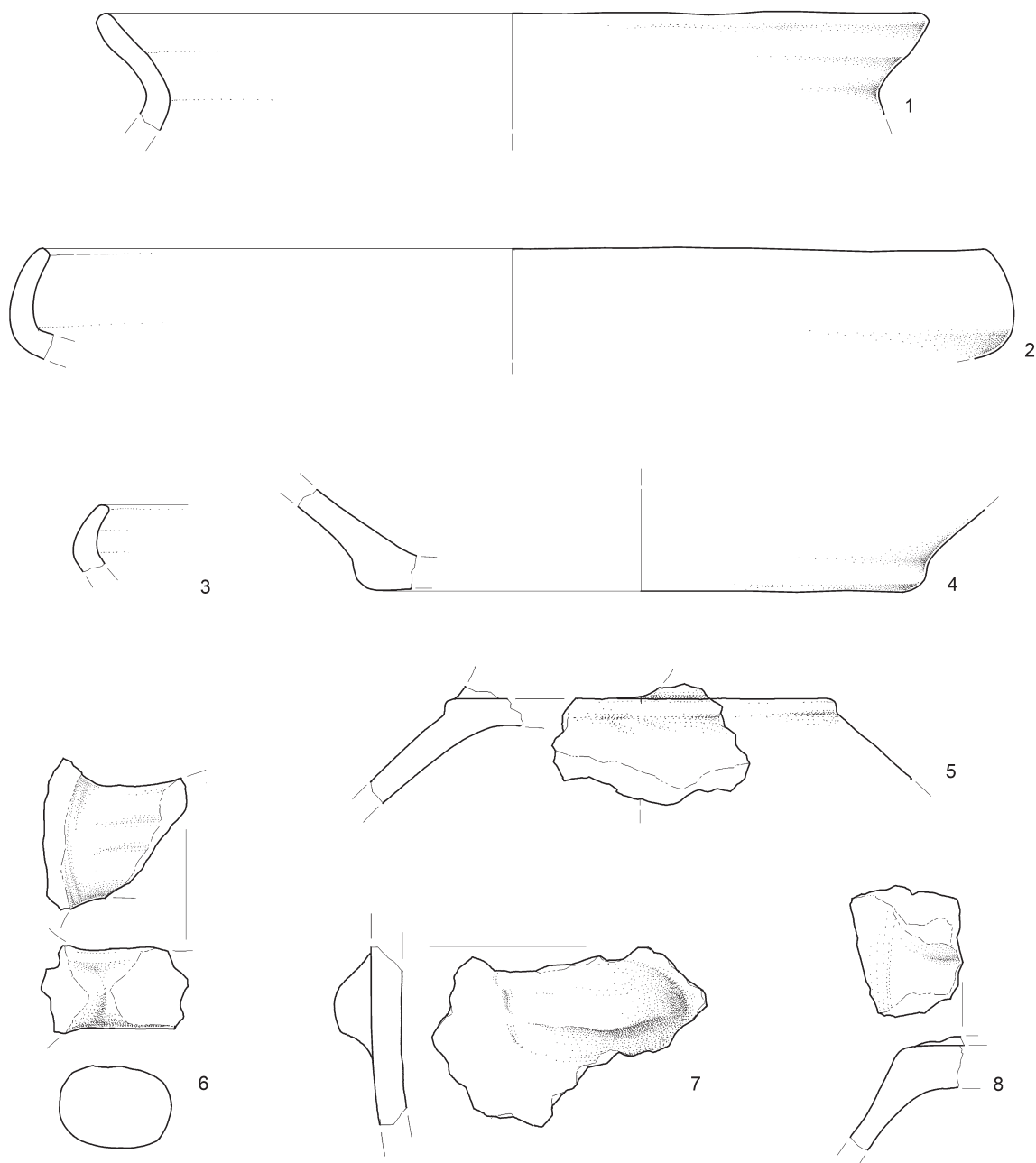
Plast 6 ali 7 / Layer 6 or 7

T. 35: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, ruševina zidu, plast 2 ali ruševina zidu, plast 6 ali 7. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 35: Gradec above Vratno. Trench 1, Ruins of a wall, Layer 2 or Ruins of the wall, Layer 6 or 7. Pottery. Scale = 1:3.

Plast 3 ali ruševina zidu / Layer 3 or ruins of the wall

Plast 8 ali ruševina zidu / Layer 8 or ruins of the wall

T. 36: Gradec nad Vratnim. Sonda 1, plast 3 ali ruševina zidu, plast 6 ali ruševina zidu. Keramika. M. = 1 : 3.

Pl. 36: Gradec above Vratno. Trench 1, Layer 3 or Ruins of the wall, Layer 6 or Ruins of a wall. Pottery. Scale = 1:3.